RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

Stałe działy:

„Postępy w Przemyśle". — „Dział Samochodowy". — „Dział Rowerowy i Motocyklowy". — „Elektro- i Radjotechnika". — „Komunikacja i Transport". — „Dział Maszyn Rolniczych". — „Dział Budowlany, Drzewny i Ceramiczny.

PRZEDPŁATA kwartalna 4½ zł. + 40 gr. za dostawę franko w dom.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA POZNAŃ, WIELKA 18. - TEL. 2277

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem. Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

Nr. 47 | Poznań, 22 listopada 1930 | Rok X

TREŚĆ NR. 47:

W obronie etyki kupieckiej

Rzecz o upadłościach

Wskutek okropnego kataklizmu wojny światowej ucierpiała *moralność* całego świata. Zwłaszcza życie gospodarcze uległo tak katastrofalnym przeobrażeniom i ustabilizowało się na podstawie tak *nienormalnych funkcyj*, że zdezorjentowało najsilniej utwierdzone *tradycje* starego i nowego świata.

Analitycy tego *kryzysu kulturalnego* jak Spengler, Bierdiajew, Znaniecki, Förster i inni widzą słusznie podstawę owego zła powojennego w *poderwaniu zaufania* człowieka do człowieka, w *amoralności* w sensie naszej Grossek-Koryckiej. Skutki tego dają się we znaki w pierwszym rzędzie w życiu gospodarczem, a zwłaszcza handlowi.

Żyjemy z jednej strony w obliczu *hiperetyki paneuropejskiej* i utopistyczno-masońskiej obrony „praw człowieka", praw jakiegoś niewinnie skazanego na śmierć, a równocześnie iście ohydnego stępienia najprymitywniejszych zasad *poczucia godności ludzkiej* i odpowiedzialności wobec sumienia, którego nie wzrusza żaden prawdziwy kataklizm, począwszy od „niesprzeciwiania się złu" *bolszewickiemu*, a skończywszy na zagrażającej całemu życiu gospodarczemu *nieuczciwości wierzytelniczej*, — czyniącej ze swej niewypłacalności typowy *„interes"*.

* * *

Gdy *Napoleonowi* przedkładano swego czasu projekt jego „Code" (obowiązującego do dziś na terenie b. Kongresówki) nie mógł zrozumieć, jak można iść na jakąś „ugodę" z „kapitanem" okrętu, który poniósł havarję lub osiadł na mieliźnie. W takim wypadku winien chyba orzec tylko sąd: winien lub nie. Chodziło Napoleonowi o odnośne paragrafy prawa upadłościowego.

Trzeba sobie bowiem uprzytomnić *rygor*, jaki panował w czasach średniowiecznych wobec dłużnika w całym świecie kulturalnym. Każda niewypłacalność prowadziła bezwzgl. do *więzienia*, jak do doniedawna jeszcze w Anglji, — o ile nie była połączona z tego rodzaju barbarzyństwem jak w Rosji, t. j. biciem na śmierć niewolnika za długi swego pana. W każdym razie panowało wówczas przekonanie, że niezapłacenie długu jest pospolitem przestępstwem, a sprawiedliwości sądowej nie uważano jako środek *naprawiający* lub *zapobiegający*, lecz jako narzędzie wymierzania *kary* bez względu na jej *skutki*.

Dzisiejszy świat zapatruje się na tego rodzaju przestępstwa liberalniej. W sprawach kredytowych traktuje się zjawiska niewypłacalności więcej z punktu widzenia utylitarystycznego, uważając ją za *nieszczęście*, a nie za zbrodnię, — chociaż wszystkie ustawodawstwa świata warunkują taki punkt widzenia od *dobrej woli* dłużnika i od *wyższej siły*, powodującej stan niewypłacalności.

Niestety, właśnie ta dobra wola i ta vis maior uległy wskutek amoralności powojennej i rozprężenia etyki kupieckiej takiemu rozluźnieniu, że nietylko zatarły się znacznie granice winy i odpowiedzialności, ale też przeciętne granice kupieckiej *przyzwoitości*. Insolwencja stała się igraszką w ręku „moral insanity".

Nic dziwnego więc, że z wszystkich stron odzywają się głosy stanowczej przestrogi. Organizuje się *samoobrona wierzycieli* przeciw nieuczciwym dłużnikom, albowiem ta *zaraza* objęła już nietylko kupca, ale też *konsumenta*.

Najbardziej zagrożoną stała się etyka gospodarcza na odcinku t. zw. *ugody* upadłościowej, której nadużywanie staje się klęską całego życia gospodarczego.

* * *

„Konkurs jest uczciwy, ugoda jest oszustwem!" — ten punkt widzenia przedostał się ostatnio z pewnego czasopisma gospodarczego w Szwajcarji na

łamy całej prasy europejskiej. Wyszło bowiem nareszcie na jaw, że liberalność stosowania t. zw. postępowania ugodowego *wyzyskiwaną* zostaje coraz bardziej przez nieuczciwych dłużników.

Konkurs jest przynajmniej grą w otwarte karty, bo nie pozbawia wierzycieli prawa do żądania dalszego zaspokojenia. Postępowanie ugodowe natomiast zmienia się powoli na uprzywilejowanie kombinatorów, umiejących sobie pozyskać większość wierzycieli drobnych przez przyznanie im pełnej pretensji z krzywdą dla poważnych wierzycieli, których ruina pociąga za sobą *niepowetowane szkody* dla całej gospodarki.

„Nauczcie się powiedzieć: nie!" — radzą najpoważniejsze pisma i ekonomiści zagraniczni zebraniom wierzycieli. Zbytnia bowiem uległość wierzycieli doprowadziła do tego, że t. zw. *minimum* układu stało się prawie wszędzie maximum tego, co dłużnik proponuje, — dłużnik, który przyciśnięty do muru pod groźbą skutków konkursu stałby się może bardziej „ugodowym".

Dowodem, jak groźnie rozpanoszyła się *kredytowa niepewność i wyzysk* nietylko u nas ale i w całej Europie, wykazuje n. p. statystyka austrjacka która podaje następujące cyfry stosunku konkursów do ugód: w 1925 r. 100 : 15, w 1928 r. wynosił ten stosunek już 100 : 40, w 1929 r. 100 : 50, a w sierpniu br. wynosił 100 : 80.

* * *

19 list. odbędzie się we Wiedniu *Międzynarodowy Zjazd Naczelnej Rady Organizacyj Wierzycielskich*. Zjazd ten ma na celu zogniskowanie w jednej ze stolic europejskich całej akcji obronnej kredytu przeciw nieuczciwym dłużnikom, — ustalenie stałej *statystyki* upadłości w głównych krajach produkcji i konsumcji, — wydawanie osobnego *organu* Międzynar. Stowarzyszenia Wierzycieli — i opracowanie projektu *międzynarodowego prawa* upadłościowego. W pracach tych bierze udział *Polski Związek Wierzycieli* z jego prezesem Dr. Juljuszem Bornetem (organ oficjalny „Wierzyciel Polski").

Równocześnie są opracowane prawie we *wszystkich państwach* specjalne ustawy względnie *nowele*, mające na celu reformę prawa upadłościowego.

W *Niemczech*, po ostatniej reformie w 1927 r., wysunęły sfery gospodarcze następujące cztery postulaty: 1) skrócenie *czasu* postępowania, by zapobiec machinacjom dłużnika, 2) zapewnienie takich *sankcyj*, by osiągnięto rezultat, a to w drodze bezpośredniego wglądu wierzyciela w działalność sądu, 3) podwyższenie *minimum* propozycyj ugodowych do 50 proc., 4) utrudnienie osiągnięcia układu, by tylko *godni zaufania* korzystali z niego.

Włoska nowela z 17 lipca br. skraca termin postępowania, ustala minimum propozycyj na 40 proc. płatnych w ciągu 6 miesięcy, a dalsze odroczenia tylko za oprocentowaniem i gwarancjami, nie dopuszcza do układu dłużnika, który korzystał już z układu w przeciągu 5 lat poprzednich lub spółek handlowych, nieistniejących conajmniej od dwóch lat. Co ważniejsze, zaprowadza nowela listę *kwalifikowanych zarządców* konkursowych.

W *Jugosławji* weszło 1 maja br. w życie nowe prawo upadłościowe. Niedopuszcza ono ugody dla dłużników, którzy w ostatnich 3 latach przechodzili postępowanie ugodowe, którzy nie prowadzą ksiąg handlowych i nie istnieją od 2 lat. Minimum propozycyj opiewa na 40 proc. płatnych w ciągu 8 miesięcy, lub 50 proc. płatnych w ciągu 1½ roku.

Austrjackie stowarzyszenie „Kreditreform" przedłożyło rządowi szczegółowo opracowany plan, oparty na tamtejszych ostatnich doświadczeniach. Tak samo we *Francji* przygotowane jest nowe prawo upadłościowe, chociaż, jak wiadomo, etyka kupiecka stoi tam bardzo wysoko i niepisane prawo obowiązuje nawet *spadkobierców* do wywiązania się ze *zobowiązań kredytowych*.

*

W *Polsce* cała kwestja reformy została rozwinięta *uchwałą Kongresu Izb Przem.-Handlowych* we Lwowie i jest obecnie przedmiotem prac *Związku Izb*, — przy bardzo żywym udziale poszczególnych Izb zwłaszcza Izby *łódzkiej i katowickiej*, których propozycje idą mniejwięcej w kierunku wyłuszczonych postulatów międzynarodowych.

Dnia 30 października br. odbyła się w *Ministerstwie Sprawiedliwości* decydująca konferencja w sprawie Rozporządzenia o zapobieganiu upadłości. W konferencji tej wzięli udział liczni reprezentanci sfer gospodarczych i *sądowych* — ci ostatni odnośnie tych wniosków, których przeprowadzenie nie wymaga drogi ustawodawczej, lecz leży *w mocy władz sądowych*. Przekonały się bowiem wszystkie miarodajne czynniki, że należyta *obrona wierzycieli jest dziś najaktualniejszem zagadnieniem ustawodawstwa gospodarczego*.

Przez insolwencję i nieetyczne układy traci gospodarstwo krajowe olbrzymie sumy. Wystarczy wskazać na fakt podany w memorjale Rady Związku Tow. Kupieckich w Poznaniu, że upadłości, egzekucje, licytacje *wzrosły* obecnie w stosunku do 1928 roku o 400 proc. w samej Wielkopolsce. Dalej, w trzech ubiegłych kwartałach b. r. zaprotestowano w całej Polsce 4½ miljona *weksli* wartości ponad 1 miljard zł.

Zdecydowana obrona praw wierzycieli stać się musi zatem podstawą przyszłego *kodeksu* postępowania cywilnego, znajdującego się obecnie w opracowaniu Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Nasze ustawodawstwo przeciwupadłościowe musi być tak skonstruowane, by umożliwić polskiemu *przemysłowi* i handlowi *hurtownemu* należytą kalkulację, bez której nie może być mowy o wyjściu z obecnego *kryzysu cen*, — przy równoczesnem zabezpieczeniu kupców-detalistów przeciw nieuczciwym konsumentom „ratowym", którzy, podrywając coraz częściej handel, bezpośrednio powodują jego niewypłacalność. (Nowe pismo samoobrony: „Handel Ratalny", Warszawa.)

Nadewszystko jednak trzeba rozpocząć tak propagowane dziś hasło *„gospodarczego wychowania społeczeństwa"* od wzmocnienia w niem poczucia odpowiedzialności moralnej właśnie w tej dziedzinie życia zbiorowego.

Najwyższy już czas zadośćuczynić obrażonej etyce narodowej, o której mówi Zofja Żółtowska („O etyce życia narodowego" Poznań, 1929) wraz z wielkim angielskim mężem stanu Gladstonem, że niema *podwójnej moralności*, że niema innej moralności kupieckiej a innej osobistej, że niema — jak wielki businessista Claude C. Hopkins chce — „bezwzględnego interesu", lecz są *„kategoryczne imperatywy"* każdego poczyniania ludzkiego, — o ile dana kultura i dane społeczeństwo nie mają ulec zagładzie.

Henryk Grudziński.

Dypl. Inż. M. RZĘCKI.

Drogi rozwojowe światowego rynku miedzi

1. *Znaczenie gospodarcze techniki przetwarzania miedzi.*

W praktycznem zastosowaniu w technice i przemyśle, pierwsze miejsce po żelazie zajmuje bezwątpienia miedź. Miedź rynkową otrzymuje się z rud po dokonaniu kilku procesów prażenia, topienia i rafinowania, podczas których usunięte zostają zawarte w nich zanieczyszczenia innych metali jak żelaza, arsenu, siarki itp. Największe rozpowszechnienie w otrzymywaniu miedzi zyskała sobie metoda elektrolityczna, dzięki której otrzymuje się metal o wyjątkowej czystości. Miedź elektrolityczna, notowana na rynku w Nowym Jorku, zawiera 99,98 proc. miedzi.

W obecnym stanie produkcji miedzi, wydobycie, przetapianie oraz rafinowanie tego metalu niezawsze odbywa się w tem samem miejscu, to też spotykamy notowania zarówno miedzi surowej jak i elektrolitycznej. I tak, Górna Katanga, która posiada własne huty miedzi, rafinuje miedź swoją m. in. również w Belgji, gdzie wybudowana jest rafinerja o wydajności 60.000 ton. Również i Hiszpanja przetapia u siebie tylko część swego wydobycia, przesyłając pozostałość do Anglji, szczególnie do Port Talbot. Z innych państw Kanada, Meksyk i Ameryka Południowa korzystają w znacznej części z rafineryj Stanów Zjednoczonych. Widzimy zatem, że istnieją również i w Europie państwa jak Anglja i Belgja, bezpośrednio na swem terytorjum zainteresowane w sytuacji na rynku miedzi, mimo silnej koncentracji rafineryj w Stanach Zjednoczonych.

Koncentracja przemysłowa w Ameryce wpłynęła w silnym stopniu również i na rozbudowę rafineryj, wyposażonych w nowoczesne udoskonalenia. Stany Zjednoczone osiągnęły stopniową lecz trwałą supremację, kontrolując 90 procent światowej produkcji miedzi.

W miarę wzrostu stosowania miedzi, zauważyć można równorzędny wzrost produkcji tego metalu szczególnie w ostatnich kilku latach. Z tempa wzrostu tej produkcji zauważyć można,*) że w okresie 20-go wieku skonsumowano więcej miedzi, aniżeli sumarycznie do tego czasu, przyczem progresja rozwoju produkcji była przez ten czas stałą, pomijając oczywiście okres powojenny, w którym należało wyzyskać nieograniczone wprost ilości pozostałej po wojnie bezużytecznej miedzi.

Jak dalece następowało rozpowszechnienie miedzi, świadczy, że metal ten jest obecnie podstawą szeregu gałęzi produkcji i. np. przemysłu elektrotechnicznego, samochodowego, budownictwa itp. przemysłów młodych lub też będących w pełni swego rozwoju, szczególnie w Stanach Zjednoczonych, gdzie wymagania komfortu i postępu są znacznie wyższe aniżeli w Europie. Spożycie miedzi w Stanach Zjednoczonych w odnośnych gałęziach przemysłu przedstawia się następująco:

	1928	1929	procent kons. ogólnej
Aparaty elektryczne	213.000	261.000	25 %
Telefony	119.000	164.000	17 %
Kable, siła napędowa, oświetlenie	115.000	127.000	9,5%
Samochody	125.000	135.000	12,5%

*) Patrz „Rynek Metalowy i Maszynowy" Nr. 46 z dnia 15 listop.

Poza tem wchodzi miedź również w skład niektórych stopów jak np. bronzu, mosiądzu, stali miedziowych itp., znajdujących coraz to lepszą opinję techników.

W obecnej chwili dalszy rozwój produkcji miedzi zahamowany został kryzysem. Podczas gdy w okresie od 1900—1913 i od 1925—1929 r. produkcja i konsumcja miedzi wzrastały regularnie każdego roku, to w ostatnim czasie zauważa się spadek obu tych czynników, jak wskazują poniższe tabelki:

	Wzrost (+) wzgl. produkcji:	obniżenie (—) konsumcji:
1900—1923	+ 5 %	+ 6,3 %
1925—1929	+ 7,2 %	+ 6,5 %
1928	+ 4,7 %	+ 14,0 %
1929	+ 12,5 %	+ 3,3 %
I. sem. 1930	— 19 %	— 25 %

Spadek produkcji miedzi we wrześniu rb. osiągnął już nawet 20 proc., co jest oznaką przeżywanego na tym rynku kryzysu. Mimo to kryzys ten uważany jest jako przejściowy, a zatem istnieje prawdopodobieństwo dalszego wzrostu konsumcji jak i produkcji.

2. *Podział konsumcji.*

Najwyższą konsumcję miedzi wykazują Stany Zjednoczone, gdzie spożycie tego metalu wynosi na głowę ludności około 18,5 funta (1 f. = 453 gram.). Dalej kroczą Anglja, gdzie spożycie to wynosi 7,40 f., Niemcy 7,35 i Francja 7,22 funtów.

Podczas gdy w 1928 r. udział Stanów Zjednoczonych w konsumcji miedzi wynosił 46 proc. (773.000 ton), to w 1929 udział ten wzrósł do 49 proc. (881.000 ton). Udział pozostałych konsumentów przedstawia się następująco:

Produkcja surowej miedzi w proc. produkcji światowej:

	1913	1926	1928	1929
Europa	18,4	9,0	9,7	9,5
Ameryka	69,8	79,1	78,3	75,0
Stany Zjednoczone	59,0	58,9	52,8	51,0
Azja — Australja	10,8	5,2	4,5	4,3
Afryka	1,0	6,7	7,5	7,0

Konsumcja surowej miedzi w proc. produkcji światowej:

	1913	1926	1928	1929
Europa	61,0	41,3	48,5	42,0
Ameryka	32,8	51,3	45,5	51,0
Stany Zjednoczone	30,7	49,4	44,2	49,0
Azja — Australja	5,3	6,7	5,4	5,5
Afryka	0,7	0,8	0,6	0,7

Ze zestawienia tego widać, że przed wojną udział Europy w konsumcji miedzi był znacznie silniejszy, aniżeli obecnie i prawie dwa razy tak wielki od konsumcji miedzi w Ameryce, a szczególnie w Stanach Zjednoczonych, mało wówczas jeszcze przemysłowo rozwiniętych; stosunek liczbowy przedstawiał się: 61 do 30,7.

Po wojnie sytuacja ta się odwróciła. Udział Ameryki wzrósł, a Europa zajęła drugie miejsce w konsumcji miedzi. W 1926 r. Stany Zjednoczone konsumują więcej miedzi aniżeli cała Europa. Stan liczbowy przedstawia się 49,4 przeciw 41,3. W 1928 r. szala przechyla się znowu dla Europy, która nie odczuwając już skutków wojny, rozwija się przemysłowo w dziedzinie elektrotechnicznej i samochodowej. W 1929 r. Stany Zjednoczone odzyskują znowu czołowe stanowisko konsumując 881.000 ton, podczas gdy konsumcja Europy wynosi 788.000 ton. Mimo wzrost konsumcji miedzi w Stanach Zjedn., to jednak w najlepszych nawet warunkach swego rozwoju przemysłowego nie mogą Stany Zjednoczone skonsumować narazie więcej ponad 50 proc. światowej produkcji tego metalu. Mimo zatem kontroli Stanów Zjednoczonych nad 90 proc. światowej produkcji miedzi, to jednak liczyć się one muszą z konsumcją i potrzebami Europy, aby uchronić się od wzrostu zapasów miedzi.

3. Rynek miedzi przed kartelizacją.

Podczas gdy na rynku angielskim notuje się *miedź standard* (95 proc. czystej miedzi) w funtach szterlingach na t. zw. długą tonę (1016 kg.), to w New Jorku notuje się *miedź elektrolityczną* w centach za funt (453 gr.). Jako czynnik porównawczy obu kursów przyjęto mnożnik 4,5, przez który mnożyć należy kurs New Jorku, by otrzymać kurs londyński (10 cent. za funt w New Jorku wynosi — 45 Ł. za tonę w Londynie).

Przed wojną, gdy konsumcja Europy znacznie przewyższała konsumcję Stanów Zjedn. i gdy najważniejszymi odbiorcami kopalni amerykańskich były Anglja i Niemcy, giełda metali w Anglji dominowała nad produkcją, a zatem ustalanie kursu miedzi, oraz regulacja przydziałów odbywały się w Londynie. W okresie wojny, w którym zapotrzebowanie miedzi gwałtownie wzrastało, żadne prawa ekonomiczne na rynku miedzi nie panowały. Zmiana układu następuje dopiero po wojnie. Opierając się na swej wzmożonej wewnętrznej konsumcji oraz kontroli produkcji, czołowe miejsce na rynku tego metalu zajmuje New Jork, dominując nad Londynem, gdzie wobec istniejącego konserwatyzmu miedź niższego gatunku notowana jeszcze była wyżej od ceny miedzi elektrolitycznej.

Gdy w 1925 r. konsumcja miedzi w Europie znowu poczęła wzrastać, Londyn rozpoczął walkę o swe dawne stanowisko na rynku. Dla Stan. Zjedn. walka ta zaczyna być groźną, ponieważ w czasie tym następował tam spadek wewnętrznej konsumcji miedzi, należało zatem za wszelką cenę znaleźć zbyt miedzi nazewnątrz dla skompensowania przesycenia rynku miedzi, uniemożliwiając tem samem producentom amerykańskim ustalanie cen według ich życzenia. Wywołało to silną koncentrację wysiłków New Jorku celem zmniejszenia wpływu Londynu. Stany Zjednoczone, zajmując dominujące stanowisko w produkcji, nie mogły pogodzić się z myślą utraty swego stanowiska na rynku zbytu. W tym też celu utworzony tam został kartel pod nazwą Copper Exporters Incorporated, któremu też w pierwszej fazie swego rozwoju udało się ustalić na rynku w New Jorku ceny wyższe, które nawet Europa musiała zaakceptować. Stan ten jednak nie mógł być długotrwałym, z przyczyn których omówienie pozostawiamy do następnego artykułu.

Z III. Wszechpolskiego Zjazdu
Zegarmistrzów, Złotników, Jubilerów i Rytowników

(w) Niedawno odbył się w Warszawie III. Wszechpolski Zjazd Samodzielnych Zegarmistrzów, Złotników, Jubilerów i Rytowników, przy udziale przeszło 80 delegatów z całej Polski. Otwarcia Zjazdu. w obecności naczelnika Urzędu Probierczego, p. Żaboklickiego, reprezentującego Min. Przemysłu i Handlu, oraz dr. Junga, przedstawiciela Wydziału Przemysłowego Komisarjatu Rządu, dokonał starszy Cechu Jubilerów m. st. Warszawy, p. St. Lipczyński. Po przemówieniach powitalnych zebrani wysłuchali ciekawych i poważnych referatów. Referat na temat: „Potrzeby organizacyjne naszych zawodów" wygłosił p. dyr. Kierszys, podkreślając konieczność zjednoczenia zegarmistrzów, jubilerów, złotników i rytowników w cechach i utworzenia Komisji Centralnej. Red. T. Pawlicki z Poznania obszernie zreferował sytuację tych zawodów z punktu widzenia ustawodawczego i gospodarczego.

W pierwszym dniu obrad utworzono komisje: Organizacyjną, Ustawodawczą i Gospodarczą, które na zebraniu plenarnem przedłożyły szereg ważnych dla tych zawodów rezolucyj. Między innemi postanowiono utworzyć *Związek Centralny dla zawodów jubilerskiego, zegarmistrzowskiego, złotniczego i rytowniczego*. Dla prac wstępnych wybrano stałą specjalną komisję, do której należą p. Lipczyński z Warszawy, p. Szulc z Poznania.

W osobnych rezolucjach zjazd wypowiedział się przeciw konkurencji mennicy państwowej, przeciw handlowi okrężnemu i nieuczciwej konkurencji w zawodach na zjeździe reprezentowanych.

Równocześnie ze zjazdem odbył się w Warszawie w sali Resursy Kupieckiej bardzo efektowny, dobrze zorganizowany „Pokaz wzorów i nowości". Był on obficie obesłany przez wszystkie poważniejsze firmy, istniejące na obszarze Polski.

Chlubny wynik

udziału polskiego przemysłu metalowego w Wystawie w Leodjum

Jak o tem w swoim czasie donosiliśmy, w Leodjum odbyła się w r. b. Międzynarodowa Wystawa Przemysłu, Sztuki i Rolnictwa, którą po upływie sześciu miesięcy zamknięto w pierwszych dniach listopada. Pośród innych dziedzin, w „Pawilonie Polski" reprezentowany był także przemysł nasz metalowy i cały szereg fabryk, który dzięki inicjatywie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, obesłał Wystawę swemi eksponatami. I zaznaczyć możemy obecnie z wyrazem zadowolenia, że 80 przedsiębiorstw polskich otrzymało odznaczenia, a w liczbie tej przypadło 31 odznaczeń firmom z przemysłu metalowego, czyli 40 procent. Odznaczenia uzyskały następujące firmy:

Grand Prix: Sp. Akc. Fabr. Metal. Norblin, B-cia Buch i T. Werner, Warszawa; „Polskie Zakłady Skody", Sp. Akc. Warszawa-Okęcie; Zakłady Mechaniczne, Sp. Akc. „Ursus", Warszawa; Sp. Akc. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich, Ostrowiec Kielecki; Zjednoczone Fabryki Maszyn, dawn. A. Ventzki i Peters, Sp. Akc. „Unia", Grudziądz; Międzynarodowe Towarzystwo Budowy Okrętów i Maszyn, Sp. Akc., Gdańsk.

Dyplomy Honorowe otrzymały: Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych Józef Fraget, Warszawa; Fabryka Aparatów Optycznych H. Kolberg i S-ka, Sp. Akc., Warszawa; Sp. Akc. Zakłady Wyrobów Metalowych Konrad Jarnuszkiewicz i S-ka, Warszawa; T-wo Przemysłowe Zakładów Mechanicznych Lilpop, Rau i Loewenstein, Sp. Akc., Warszawa-Wola; Warszawska Spółka Akcyjna Budowy Parowozów, Warszawa; Stow. Mechaników Polskich z Ameryki, Sp. Akc., Pruszków; Pierwsza w Kraju Fabryka Piór Stalowych K. Wasilewski i S-ka, Tow. Akc., Warszawa; Zakłady Mechaniczne E. Plage i T. Laśkiewicz, Lublin; Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce, Sp. Akc., Chrzanów; H. Cegielski, Sp. Akc., Poznań; Sp. Akc. Górniczo-Hutnicza „Węgierska Górka", Węgierska Górka; Polski Związek Przemysłowców Metalowych, Warszawa.

Złote Medale otrzymały: Belgijska Sp. Akc. Warszawskiej Fabryki Drutu, Sztyftów i Gwoździ, Warszawa; Tow. Akc. Budowy Maszyn i Urządzeń Sanitarnych Drzewiecki i Jeziorański, Warszawa; Bracia Jenike, Fabryka Dźwigów, Sp. Akc., Warszawa; Zakłady Przem.-Handlowe Wład. Paschalski, Warszawa; T-wo Fabryki Motorów „Perkun", Sp. Akc., Warszawa; Fabryka Maszyn Rzewuski i S-ka, Sp. Akc., Warszawa; Warszawska Fabryka Masowych Wyrobów Blaszanych „Tłocznia", Sp. Akc., Warszawa; Fabryka Pędni, Maszyn i Odlewnia Żelaza, Krawczyk i S-ka, Zawiercie; Zakłady Przemysłu Stalowego Meyerhold, Sp. Akc., Sosnowiec; Zjednoczone Fabryki Śrub, Warszawa; Sp. Akc. Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi, Warszawa; Związek Eksportowy Przemysłu Metalowego Przetwórczego, Warszawa.

Srebrny Medal otrzymała: Sp. Akc. „Pelikan", Fabryka Wyrobów Metalowych, Warszawa.

Filja Fabryki „Wagoma" w Polsce

Budowa fabryki pieców mechanicznych w Polsce.

Firma „Wagoma" z Czeskiej Lipy przystępuje do budowy fabryki pieców mechanicznych w Polsce. Opierając się na doświadczeniu własnym oraz innych firm, fabryka „Wagoma" doszła do przeświadczenia, że konstrukcja pieców parowych musi być w pewnych szczegółach zasadniczo zmieniona, ażeby sprostać licznym swym zadaniom. Próby dokonane w Czechosłowacji z nową konstrukcją pieców dały wyniki nadspodziewane i spotkały się z żywą aprobatą ich posiadaczy. Takie właśnie piece ma nowa fabryka wykonywać w Polsce i dlatego należy się spodziewać, że wyroby jej będą u nas miały duże powodzenie.

Siedziba polskiej firmy „Wagoma" mieści się w Bielsku na Śląsku, Nad Ścieżką 8, a dyrektorem jej jest p. Leopold Luftig, delegowany przez fabrykę, jako wybitna siła fachowa w tej dziedzinie.

Nowa organizacja szkolnictwa zawodowego

W Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego opracowano plan nowej organizacji w zakresie szkół rzemieślniczo-przemysłowych i technicznych średnich. — Cechą ogólną wszystkich szkół zawodowych ma być możliwe skracanie kursu, co spowoduje oszczędność w prowadzeniu szkół i pchnie młodzież w szybszym czasie do działalności praktycznej.

Typy szkół przewidziane są jak następuje:

Trzyletnie szkoły rzemieślnicze po ukończeniu 5 klas szkoły powszechnej. Typ ten przewidziany jest dla Kresów Wschodnich, ze względu na niedostateczny rozwój szkolnictwa powszechnego w tamtych stronach. Dalej idą szkoły przemysłowe rzemieślnicze po ukończeniu 7 klas szkoły powszechnej. Mają one dać absolwentom tytuł czeladnika. — Ilość godzin praktycznych wynosić będzie 24 tygodniowo.

Po ukończeniu szkoły przemysłowej rzemieślniczej lub dokształcającej zawodowej i dwóch latach praktyki po egzaminie czeladniczym można będzie wstępować do szkół po krótszym terminie nauki t. zw. mistrzowskich, które przygotowywać będą do egzaminu na mistrza. Tytuł ten jednak udzielany będzie na zasadzie ustawy przemysłowej przez odpowiednie korporacje. Dla wychowańców szkół powszechnych przewiduje się także t. zw. szkoły przemysłowe, obejmujące dokształcenie w pewnych kierunkach, np. w górnictwie, ceramice i innych oraz w przemysłach artystycznych. Wreszcie przewidywane są szkoły techniczne, których program opierać się będzie o 6 klas gimnazjum, względnie o tak zwaną małą maturę. Mają one kształcić techników (pomocników inżynierów) w działach mechaniki, elektrotechniki, mierników, a także prawdopodobnie chemików i techników drogowych. Wreszcie przewidywane są różne kursy zawodowe dla starszej młodzieży i dorosłych.

Równocześnie dokonywana jest zmiana w programie szkół powszechnych, które dawać mają w przyszłości daleko lepiej przygotowany materjał uczniowski dla szkolnictwa zawodowego.

Miesiąc propagandy Pomorza

Od 16. XI. — 16. XII. 1930 r. pod protektoratem p. Prezydenta Prof. Ign. Mościckiego.

Z powodu „Miesiąca Pomorza" ukaże się jeden numer naszego pisma jako numer specjalny pod redakcją ekonomisty p. Leszka Gustowskiego, autora ostatniej nowości publikacyjnej „Na Morze! — Gdańsk—Gdynia!"

Red. „Rynku Met. i Masz."

OBYWATELE!

Kiedy po latach niewoli politycznej Polska w jeden organizm państwowy okrzepła i oparła się o własne morskie wybrzeże, oczy wszystkich obywateli skierowały się ku Bałtykowi, którego fale niosą znowu na swych grzbietach statki handlowe i armadę wojenną pod polską flagą narodową. Odzyskaliśmy 72 kilometry polskiego wybrzeża, które w przeszłości należało do Polski, a którego poprzednie pokolenia nie doceniały, nie zdając sobie sprawy z doniosłości swobodnego i nieskrępowanego dostępu do morza. Obecnie za to coraz żywej przejawia się ogólne przekonanie, że przyszłość nasza i pomyślny układ stosunków polityczno-gospodarczych związane są z konsekwentnem wypełnianiem naszych planów morskich.

Pomorze — to odwiecznie polski, piękny płat ziemi, okupiony ofiarą krwi i życia pokoleń minionych, serdecznemi więzami związany z Macierzą.

Pomorze — to wielki, naturalny szlak, przez który Rzeczpospolita Polska wywozi dalej w świat morzem na własnych okrętach ziemiopłody, bogactwa naturalne i produkty swego przemysłu.

Pomorze — to płuca Polski, wyjście na świat i możliwość wyboru najkorzystniejszych dla nas, nie zaś narzuconych dróg handlowo-komunikacyjnych.

Pomorze — to gwarancja mocarstwowego stanowiska Rzeczypospolitej. Zrozumiało tę prawdę społeczeństwo już u zarania swej państwowości. W latach ostatnich dokonany został olbrzymi wysiłek. Zbudowaliśmy własny port i własną flotę. Dzisiaj zrozumienie to coraz silniej rozwija się i utrwala.

Polityka państwowa w stosunku do Pomorza, tego najcenniejszego „klejnotu w koronie Rzeczypospolitej", zmierza do spotęgowania sił gospodarczych ziemi pomorskiej i polskich portów bałtyckich. Każdy obywatel polski winien zrozumieć i przyswoić sobie przekonanie, że rozwój i rozbudowa polskiego wybrzeża zależą również i od pomocy materjalnej i moralnej, której winno udzielić całe społeczeństwo wielkiemu dziełu umocnienia siły naszej nad Bałtykiem. Czyniąc to, spełni każdy swój obowiązek narodowy. Na czas od 16 listopada do 16 grudnia z inicjatywy Związku Obrony Kresów Zachodnich zorganizowany został na obszarze całej Polski wielki program propagandy Pomorza.

Miesiąc ten ma zwrócić uwagę społeczeństwa polskiego na Pomorze i wskazać na szeroki zakres możliwości, jakie ziemia ta przedstawia dla rozwoju całego Państwa i jego siły, nadto uwypuklić te zadania, których wykonanie nie może spadać na barki Rządu, lecz musi znaleźć współudział w najszerszych kołach społeczeństwa. Miesiąc Pomorza będzie głosił i uświadamiał tę prawdę, że praca nad Bałtykiem stanowi własność duchową wszystkich Polaków i że tylko w oparciu o wolę zbiorową program ten może być urzeczywistniony.

Program „Miesiąca Pomorza" pomyślany jest jako szereg manifestacyj, akademij, wieczornic ludowych, pochodów, pogadanek i odczytów w szkołach i w wojsku, oraz jako zbiórka tygodniowa, będąca darem społeczeństwa, służącym obronie Państwa i Pomorza.

Dochód ze zbiórek przeznaczony jest na ufundowanie eskadry hydroplanów wojskowych i na pracę narodową na Pomorzu.

OBYWATELE!

Niechaj „Miesiąc Pomorza" wzbudzi szerokie i donośne echo na całym obszarze Rzeczypospolitej. I niech zaświadczy realnym czynem o tem, że prężność nasza ku morzu własnemu, że potężny pęd rozwojowy 30-miljonowego narodu posiada niewyczerpane źródło sił w sercach i świadomości najszerszych rzesz całej Polski.

Komitet Wykonawczy:

Dr. Juljusz Trzciński, ks. prałat Ignacy Czechowski, inż. Franciszek Bąkowski, dr. Roman Konkiewicz, dyr. Mieczysław Korzeniowski, dr. Ignacy Nowak, Wincenty Zenkteler.

NADESŁANE.

O wzmocnienie krajowego przemysłu narzędziowego

Polski przemysł narzędziowy powstał właściwie w ostatnich latach, gdy kraj nasz zmuszony przez wojnę celną z Niemcami poczuł potrzebę uniezależnienia się od obcych wpływów.

Wobec nieprzyjaznych stosunków Niemiec do Polski, które po wojnie z dnia na dzień się pogarszały, zaczęto się zastanawiać nad możliwością wyrabiania niektórych, z Niemiec sprowadzonych narzędzi, w kraju.

W pierwszej linji zwrócono uwagę na narzędzia codziennego użytku i okazało się, że narzędzia tak powszechne, niezbędne tak w domu, jak w rzemiośle i przemyśle, t. j. obcęgi do wyciągania gwoździ są sprowadzane z zagranicy i żadna fabryka w Polsce dotąd ich nie wyrabiała.

To też fabryka „Grakona", która była wyłącznie wytwórnią pilników, podjęła tę myśl i przy pomocy i opiece Ministerstwa Przemysłu i Handlu, wielkim nakładem kapitału tak na ustawienie kosztownych maszyn, jako też na wyszkolenie miejscowych robotników — rozpoczęła wyrób masowy obcęg, doprowadzając fabrykację tychże do 100 tuzinów dziennie.

Jak wielkie było zapotrzebowanie tego narzędzia w kraju, świadczy fakt, że fabryka „Grakona" pomimo konieczności zwalczania niektórych usterek w fabrykacji, była stale zasypywana zamówieniami i nosiła się z zamiarem powiększenia fabrykacji.

Zagraniczni agenci, którzy stale kraj nasz z narzędziami objeżdżają, poczuli tę konkurencję, a nie chcąc tracić rynku, zaczęli od udzielania długoterminowych kredytów odsprzedawcom, a nadto, chcąc ratować stracone pozycję, zaczęli obniżać ceny, wprowadzając towar gorszego gatunku, wytwarzając pewnego rodzaju dumping na naszym rynku.

Rozpoczęła się walka konkurencyjna, właśnie w okresie ciężkiego kryzysu gospodarczego, w którym siła nabywcza obywatela polskiego zeszła do minimum, co spowodowało jednocześnie zmniejszenie produkcji.

Fabryka „Grakona", chcąc utrzymać swoją produkcję, wprowadziła wyrób obcęg innych typów i wymiarów, jak: obcęgi monterskie, kombinowane, obcęgi do robót druciarskich, wreszcie obcęgi dla telegrafistów. Wyroby te wypadły bardzo dobrze, a wykończone są znacznie lepiej, niż zagraniczne i odrazu zyskały pełne zaufanie klienteli.

Wślad za tem, agenci zagranicznych (niemieckich) fabryk rozwinęli swoją działalność i znowu rozpoczęli rzucać na rynek po niskich cenach i na długoterminowe spłaty towar ten, a to jedynie, celem nasycenia rynku i zamknięcia krajowemi przemysłowi dróg zbytu.

Jak widzimy, wytworzyła się walka pomiędzy przemysłem polskim, a niemieckim, w której ten drugi, mając silne poparcie swego rządu, może zwyciężyć, a tem samem zniszczyć w zarodku tak dobrze zapoczątkowany przemysł polski, który niestety nie ma dotąd dostatecznego poparcia swoich władz.

Biorąc pod uwagę trudne położenie finansowe naszego państwa, nieuregulowany budżet, brak odpowiednich ustaw, nie możemy się spodziewać doraźniej pomocy dla przeotoczenie opieką, i to wyrażoną w odpowiednich cłach.

Ustawa celna, obecnie obowiązująca, gdyby była dobrze interpretowaną, ochroniłaby dostatecznie przemysł kraj i utrudniłaby wwóz tych narzędzi do kraju do tego stopnia, kupiec polski dla własnego interesu zaprzestałby zupełnie sprowadzać narzędzi w kraju wyrabianych, z zagranicy

Gdyby zatem Ministerstwo Skarbu, wzgl. Departament Ceł zechciał wglądnąć dokładnie w poz.: 161 ust. cel. i zbadać treść punktu 3) tej pozycji, napewno zaliczyłby wszystkie obcęgi pod narzędzia stalowe hartowane, czem też takowe istotnie są i wydałby odnośne wyjaśnienie do Urzędów Celnych, rozwiązując jednocześnie całkowicie kwestję opieki nad rodzimym przemysłem.

Dalszym krokiem naszych Władz powinien być stanowczy zakaz, wydany instytucjom rządowym, zakupywania narzędzi w składach bez zbadania pochodzenia i wydanie polecenia zakupywania jedynie tylko takich, których krajowy wyrób został stwierdzony.

Błędem jest zatem zakupywanie przez szkoły tak cywilne, jak wojskowe zebranych kompletów narzędzi, pomiędzy któremi są takie, których w kraju się nie wyrabia oraz takie, które przemysł polski dostarczyć może.

W tym wypadku urząd zakupujący powinien rozdzielić komplety, a już w ostatecznym razie żądać od oferenta, ażeby dostarczone narzędzia miały swoje świadectwo pochodzenia.

Jakkolwiek powyżej mowa była głównie o obcęgach, to dodać należy, że produkcja fabryki „Grakona" w narzędziach jest bardzo szeroka i obejmuje: młotki różnych wielkości od 100 gr. do 1.500 gr., śrubociągi stalowe w drzewo oprawne, w długościach od 10 do 30 cm., klucze do samochodów, klucze do nakrętek dwupaszczowe, kute, kalibrowane i hartowane, wykonane według danych Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, nadto wiele drobnych podręcznych narzędzi stalowych dla użytku warsztatów ślusarskich, jak: przecinaki, znaczniki, skrobaki, rozwiertaki przebijaki i t. p.

Zadaniem jest zatem miarodajnych czynników tę tak ważną sprawę dla rozwoju przemysłu narzędziowego w Polsce wziąć dokładnie pod rozwagę, a w porozumieniu z wytwórcami wytworzyć takie warunki, ażeby zapoczątkowane dzieło jak najsilniej mogło się rozwinąć, a nasyciwszy rynek własny, mogło stanąć w szeregu państw, wyroby swe eksportujących.

Wiadomości branżowe

PRACE NAD ORGANIZACJĄ RYNKU ŻELAZA W POLSCE.

W dniu 30 ub. m. odbyło się w Katowicach wspólne posiedzenie Syndykatu Polskich Hut Żelaznych z Radą Centrali Hurtowników Żelaza, na którem poruszano wiele aktualnych zagadnień z dziedziny polityki sprzedaży. Między innemi ustalono granicę między rejonami centralnym a katowickim i powzięto doniosłe uchwały, dotyczące ujednostajnienia kalkulacji cen składowych we wszystkich rejonach, w szczególności zaś w miejscowościach granicznych między rejonami.

Powzięto ponadto zasadniczą uchwałę, że sposób obliczania cen żelaza formowego i betonowego winien być ujednostajniony dla całego obszaru Państwa Polskiego wraz z W. M. Gdańskiem. Również sposób obliczania wagi powyższych materjałów winien być jednolity dla całego państwa. Ponieważ jednak przeprowadzenie powyższych zasad wymaga szczegółowych prac przygotowawczych celem ustalenia jednolitych tabel obliczeniowych, uchwalono, że poszczególne Związki Hurtowników Żelaza przedstawią Syndykatowi jak najrychlej propozycje i wnioski w tej sprawie, poczem będzie ona ostatecznie zdecydowana tak, aby od 1. 1. 1931 nowe zasady mogły być wprowadzone w życie.

Poza tem omawiano sprawę obliczania cen przy dostawach tranzytowych oraz obsługiwania kupców III-ciej kategorji w miejscowościach, w których znajdują się składy hurtowników I-ej kategorji.

ZNACZNE ZMNIEJSZENIE SIĘ IMPORTU MASZYN DO POLSKI.

(p) Z urzędowych danych statystycznych wynika, że w czasie od stycznia 1930 r. do włącznie września, import maszyn na rynek polski zmniejszył się wydatnie, osiągając 25.436 ton, gdy w tymże czasie w roku 1929 wynosił 51.689 ton. Pod względem wartości ścieśnienie się importu przedstawia się następująco: Z 238,6 miljonów w 1929 r. zmniejszył się import do 133,2 milj. zł. Najbardziej cofnął się import maszyn tekstylnych, który w roku ubiegłym wynosił 40,7 miljonów, a w pierwszych trzech kwartałach roku bieżącego osiągnął jedynie 15,5 zł, co najlepiej ilustruje ciężki kryzys, z jakim galąź ta produkcyjna walczy. Znacznym jest również spadek importu maszyn narzędziowych z 23,0 miljonów do 8,5 miljonów zł, który to fakt poza uwzględeniem produkcji rodzimej tychże maszyn wskazuje na trudności inwestycyjne wszelkich gałęzi przemysłowych. Na uwagę zasługuje jeszcze ścieśnienie się wartości przywozu aparatów i materjałów elektrotechnicznych, a mianowicie z 70,6 na 54,1 miljonów zł. Import radjoaparatów i akcesoryj radjowych wzrósł w czasie sprawozdawczym z 6 milj. do 8 miljonów zł.

NIE BĘDZIE ZNIŻKI CEN ŻELAZA.

W nr. 45 naszego pisma na str. 1810 podaliśmy z obowiązku dziennikarskiego notatkę zamieszczoną na łamach prasy codziennej o naradach w sprawie zniżki cen żelaza. Notatka ta dotyczyła Międzynarodowego Kartelu Stalowego i jego polityki eksportowej.

Według informacji zasięgniętej w sferach miarodajnych, kwestja zniżki cen żelaza w Polsce nie jest aktualną i wszelkie pogłoski w tej sprawie się ukazujące są bezpodstawne.

ZAMÓWIENIA NA WYROBY HUTNICZE ZMNIEJSZAJĄ SIĘ.

(w) Zamówienia na wyroby hutnicze uległy w październiku rb. znacznym ograniczeniom. Syndykat Polskich Hut Żelaznych otrzymał we wrześniu rb. zamówienia na 44 441 ton, podczas gdy w październiku zaledwie na 25.500 ton. Zamówienia rządowe wynosiły nieco poniżej 2.000 ton. Największy spadek wykazały zamówienia prywatne, w czem mamy dowód, że sytuacja na rynku żelaza nie poprawiła się. Do tak poważnego spadku zamówień przyczyniła się oczywiście głównie ogólna depresja gospodarcza i związane z nią trudności w uzyskaniu kredytów.

ZATRUDNIENIE W GÓRNICTWIE, HUTNICTWIE, PRZEMYŚLE I NA ROBOTACH PUBLICZNYCH.

Główny Urząd Statystyczny opracował dane, dotyczące zatrudnienia w górnictwie, hutnictwie, przemyśle oraz na robotach budowlanych w końcu września b. r. Jak wynika z tych danych, w górnictwie zatrudnionych było 147.079 robotników, w hutnictwie — 54.166, w przemyśle przetwórczym — 477.429, w warsztatach kolejowych i wytwórniach wojskowych — 56.976, w elektrowniach i wodociągach — 7.591, oraz na robotach publicznych — 47.095 robotników.

STAN ZATRUDNIENIA W FABRYKACH PAROWOZÓW.

Fabryki parowozów posiadają zamówienia rządowe do końca roku budżetowego, a więc do kwietnia 1931 r. Utrzymują jednak całkowity stan zatrudnienia tylko te fabryki, które pracują na zamówienie kolei bułgarskich i łotewskich. Sam fakt zamówień zagranicznych dowodzi, że polskie fabryki budowy parowozów stoją na wysokości konkurencji międzynarodowej, jednak silna konkurencja fabryk zwłaszcza niemieckich i włoskich, spowodowała, iż zamówienia przyjęto po bardzo niskich cenach.

ROZWÓJ ZBYTU MEBLI STALOWYCH.

(w) Produkcja mebli i ich zbyt rozwija się w Polsce pomyślnie. Umeblowanie stalowe staje się u nas coraz popularniejsze. Dowodzi tego zamówienie, jakie otrzymały ostatnio **Zakłady Wyrobów Metalowych Konrad Jarnuszkiewicz i Spółka**, Sp. Akc. w Warszawie, ul. Grzybowska 25 na dostarczenie całego umeblowania zamku Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Ignacego Mościckiego w Wiśle na Śląsku Cieszyńskim. Zamówienie to ma być wykonane do dnia 1 stycznia 1931 r.

POLSKA WZOREM DLA BELGJI I WŁOCH W BADANIACH PSYCHOTECHNICZNYCH.

Belgijski Minister Komunikacji zwrócił się do polskiego Min. Kol. z prośbą o nadesłanie wyczerpujących informacyj, dotyczących pracowni psychotechnicznych i metod badania pracowników umysłowych celem zaprowadzenia tych badań na kolejach belgijskich. Z podobną propozycją zwróciły się również koleje włoskie. Przypomnieć trzeba, że dział psychotechniczny polskich kolei na wystawie wielkiego przemysłu w Liege zdobył złoty medal.

UPADEK SYNDYKATU BLACHY WE FRANCJI.

Na tle niepomyślnej konjunktury rynkowej i zaostrzającej się konkurencji rozpadła się organizacja syndykalna francuskich producentów blachy — Syndicat des Tôles.

Przyczyną upadku tego syndykatu była powzięta przez producentów blachy średniej i cienkiej decyzja wystąpienia ze snydykatu i odzyskania swobody działania na rynku. Fabryki tego działu oświadczyły, że wobec rosnącej konkurencji zagranicznej nie widzą możności pozostawania w syndykacie, który krępuje ich swobodę i grozi w ten sposób upadkiem ich zakładów.

Również niepomyślną jest sytuacja w Syndykacie Blachy Galwanizowanej. Przed kilku dniami wystąpiły z tego syndykatu zakłady Zieglera i ogłosiły równocześnie obniżkę ceny o 12 fr. Fakt ten wywołał zrozumiałe zaniepokojenie w kołach pozostałych fabryk zrzeszonych w Syndykacie Blachy Galwanizowanej, tem bardziej, że decyzja zakładów Zieglera wprowadza na rynku zamieszanie, gdyż Syndykat obniżył swoje ceny tylko o 5 franków.

FRANCUSKO-NIEMIECKIE POROZUMIENIE W DZIEDZINIE RUR.

„Frankfurter Ztg." donosi z Essen, iż w Paryżu powstała instytucja p. n. „Compagnie Internationale des Canalisations", będąca wspólną emanacją „Ruhrgas A. G." w Essen i „Société d'Entreprises des Canalisations" w Paryżu. Obie firmy uczestniczą w jednakowych rozmiarach w tem nowem przedsiębiorstwie, którego celem ma być budowa przewodów rurowych na całym świecie. Sprawa ta jest dla nas o tyle interesująca, że, wedle informacyj wspomnianego pisma, pozostaje ona w ścisłym związku z projektami szerokiej rozbudowy systemu rurowych przewodów gazowych na Polskim Śląsku.

NOWY KRYZYS W ANGIELSKIM PRZEMYŚLE GÓRNICZYM.

Sekretarz Federacji Górników oświadczył, że jeżeli rząd nie będzie interwenjował przed dniem 1 grudnia br., nieuniknione będzie zaprzestanie pracy w 16-tu rejonach węglowych, gdzie pracuje około 650 tysięcy górników i któ.e produkują niemal dwie trzecie tonażu całego rynku węglowego. Propozycja właścicieli przewiduje zmniejszenie zarobków od 3—12 szylingów tygodniowo. Rząd i właściciele zostali uprzedzeni, że bez względu na konsekwencje praca w dniu 1-go grudnia br. zostanie przerwana na wypadek zredukowania płac.

ZWYŻKA CEN MIEDZI.

Na rynkach europejskich zaznaczyła się wczoraj poważniejsza zwyżka cen miedzi. Tak więc cena miedzi amerykańskiej np. cif Hamburg przekroczyła 10 centów i jest notowana na poziomie 10.80 centów za funt angielski. W Berlinie miedź elektrolityczna, którą jeszcze w poprzednim dniu notowano w wysokości 96½ marek za 100 kg., wczoraj była notowana po cenie 105 marek. Zwyżka cen miedzi nastąpiła, jak słychać, naskutek pomyślnych wyników rokowań dotyczących Międzynarodowego Kartelu Miedzi. Produkcja miedzi ma ulec ograniczeniu, co oczywiście wpłynie na cenę. Ponadto akcje trustów i przedsiębiorstw miedzianych uległy zwyżce zarówno w Ameryce jak i na giełdach europejskich.

Przy wszelkich korespondencjach z firmami prosimy powoływać się na „Rynek Metalowy i Maszynowy"

Kronika gospodarcza

OBRADY DYREKTORÓW ZRZESZEŃ GOSPODARCZYCH.

Odbyło się zebranie dyrektorów organizacyj gospodarczych, zrzeszonych w Centralnym Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finnasów. Rozpatrywano sprawę podatku obrotowego przy wywozie do Gdańska, na tle ostatnio wydanych orzeczeń Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Uznano przytem, że pożądanem rozwiązaniem tego zagadnienia byłaby nowelizacja ustawy o państwowym podatku przemysłowym, upoważniająca Ministerstwo Skarbu do obniżenia, względnie też zawieszenia podatku przemysłowego przy wywozie do Gdańska, w zależności od rodzaju i przeznaczenia wywożonych towarów. Następnie rozważano sprawę budownictwa mieszkaniowego z funduszów ubezpieczeń społecznych, analizując zarówno dotychczasowe wyniki tej akcji, jak i jej organizacji. Wkońcu kierownicy poszczególnych organizacyj udzielili informacyj o położeniu reprezentowanych przez nich gałęzi przemysłu.

WYCHOWANIE EKONOMICZNE SPOŁECZEŃSTWA.

Przed kilkoma miesiącami Związek Przemysłowców w Krakowie wystąpił z inicjatywą szerokiej akcji w sprawie wychowania ekonomicznego społeczeństwa, a między innemi także w kierunku przerobienia podręczników szkolnych w tym duchu. Inicjatywę tę poparło Stowarzyszenie Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych, które otrzymało obecnie od Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przychylną odpowiedź na memorjał złożony w tej sprawie.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI RADCÓW HANDLOWYCH.

Minister Przemysłu i Handlu ustalił odpowiedniem rozporządzeniem zakres działalności radców do spraw handlu zagranicznego. Zakres ten obejmuje: współdziałanie z polskiemi przedsiębiorstwami eksportowemi i przedstawicielami firm polskich zagranicą w drodze udzielania im rad i wskazówek, a także opinji o importach zagranicznych i informowanie tych ostatnich o eksporcie polskim, oraz udzielanie informacyj sferom miarodajnym i placówkom zagranicznym. Dalej do obowiązków radców handlowych należy stałe informowanie o zagadnieniach ważnych, z punktu widzenia rozwoju eksportu polskiego i wogóle stosunków handlowych z zagranicą (informacje, dotyczące konjunktury, techniki, zwyczajów handlowych, spraw transportu, finansowanie eksportu itd.). Radców mianuje Minister Przemysłu i Handlu, któremu podlegają.

PROJEKT NOWEJ USTAWY NAFTOWEJ.

Według informacji „Iskry" w najbliższym czasie zostanie rozesłany Izbom Przemysłowo-Handlowym oraz innym organizacjom gospodarczym projekt nowej ustawy naftowej. Projekt ten od dłuższego czasu stanowiący temat specjalnych konferencyj, określa ropę naftową, jako minerał górniczo wolny, którego każdy może poszukiwać, lecz znajdujący się w dyspozycji państwa.

PROTESTY WE WRZEŚNIU.

Wiadomości statystyczne (zeszyt 21) podają, iż we wrześniu r. b. zaprotestowano 416.926 weksli na sumę 102.417 tys. zł., podczas gdy we wrześniu r. z. notowano 452.722 zaprotestowanych weksli na sumę 105.194 tys. zł. W porównaniu z miesiącem sierpniem r. b. liczba weksli zwiększyła się o 6,5 proc., a suma złotych o 10,9 proc. Przeciętna wartość zaprotestowanego weksla wynosiła 246 złotych wobec 236 zł. w sierpniu.

MILJARD ZŁOTYCH DŁUGÓW ROLNICTWA W BANKU ROLNYM.

Ogólne zadłużenie rolnictwa w Państwowym Banku Rolnym z tytułu kredytów długo- i krótkoterminowych i funduszów administrowanych wynosiło na początku listopada r. b. 972 milj. zł.

Pożyczki emisyjne w listach zastawnych i obligacjach banku wzrosły w ciągu ubiegłego miesiąca o 4½ miljona złotych, czyli do sumy około 305 milj. zł., natomiast pożyczki krótkoterminowe gotówkowe obniżyły się o 3½ milj. zł. do 660 milj. zł. Należy zauważyć, że zmniejszenie kredytów gotówkowych w Banku Rolnym w sezonie jesiennym jest zjawiskiem normalnym, gdyż na ten okres przypadają terminy płatności.

BUDOWA PORTU GDYŃSKIEGO W PAŹDZIERNIKU.

Główne roboty prowadzone były nad wykończeniem południowego nabrzeża II. basenu wewnętrznego, oraz nabrzeży: norweskiego i Prezydenta. Roboty czerpalne wykonywano w kanale wejściowym, w II. basenie wewnętrznym oraz przy rozszerzaniu kanału przemysłowego. Zarefulowano także całkowicie pirs pasażerski.

Przy budowlach nabrzeżnych powykańczano przedewszystkiem magazyny „Centroportu" i olejarni gdyńskiej, a przy magazynie tytoniowym pracowano nad wykończeniem wewnętrznem 3. i 4. piętra. Na stacji bunkrowej oraz na nabrzeżu duńskiem prowadzono w dalszym ciągu montaż instalacyj przeładunkowych. Na nadbrzeżu śląskiem ustawiano mostowy dźwig dla wody, a na nabrzeżu śląskiem rozpoczęto montaż dźwigów.

FINANSOWANIE BUDOWY KOLEI ŚLĄSK—BAŁTYK.

Z okazji otwarcia dwóch nowych odcinków magistrali, łączącej Zagłębie Śląskie z morzem, niemiecka prasa nacjonalistyczna uderzyła na alarm, twierdząc, iż linja ta ma charakter wyłącznie strategiczny, że zagraża interesom Prus, że wreszcie finansowana ona jest przez Francję, a nawet wykupiona została przez „króla armatniego Creuzot'a we Francji".

Stwierdzić należy, że wiadomości te są świadomie i celowo fałszywe. Dotąd wybudowana została już połowa linji kolejowej Śląsk—Gdynia, co pochłonęło blisko 120 miljonów złotych, przyczem cała kwota pokryta była z budżetu inwestycyjnego Ministerstwa Komunikacji. Wykończenie drugiej połowy magistrali węglowej pochłonie zapewne takąż samą sumę, przyczem już w budżecie na rok przyszły odpowiednie kredyty na ten cel będą preliminowane.

WYCIECZKA DO PARYŻA I ALGIERU.

Ajencja Turystyczna „Europa" przy Polskim Klubie Turystycznym w Warszawie, Al. Jerozolimskie 39, tel. 664-36, organizuje 14-dniową wycieczkę do Paryża od 20 grudnia do 3 stycznia, oraz 13-dniową wycieczkę z Paryża do Algieru zpowrotem przez Nice, Medjolan, Wenecję i Wiedeń od 1 do 13 stycznia. Obydwie wycieczki z pełnem utrzymaniem, hotelami, paszportem, wizami, zwiedzaniami, teatrami itp. Koszt wycieczki pierwszej 700 zł., drugiej 800 zł. Szczegóły w prospektach. Zapisy tylko do 1 grudnia codziennie od 17 do 19.

WALKA Z DROŻYZNĄ W NIEMCZECH.

Wyłoniony przez gabinet Rzeszy Komitet Ministrów, który objął kierownictwo nad akcją przeciwdrożyźnianą, odbył pod przewodnictwem kanclerza Brüninga pierwsze posiedzenie, na którem ustalono program o rozporządzeniach rządu, zmierzających do obniżenia cen rynkowych na artykuły pierwszej potrzeby. Według informacyj prasy istnieje projekt zamianowania komisarza rządowego do walki z drożyzną.

PIENIĄDZ UCHODZI Z NIEMIEC.

Pisma donoszą, że w Niemczech odpływ kapitałów zagranicę przybrał ostatnio bardzo duże rozmiary i dotyczy nietylko kapitałów zagranicznych, ale i krajowych niemieckich, które szukają bezpieczeństwa zagranicą.

W ostatnich czasach pod naplywem tych kapitałów banki szwajcarskie zapowiadają, że z powodu nadmiaru pieniądza przestaną płacić od niego odsetki.

Świat finansowy traci zaufanie do Niemiec.

PRZEMYSŁOWCY ANGIELSCY ŻĄDAJĄ OBNIŻENIA PŁAC.

Przedstawiciele angielskich towarzystw kolejowych wysuwają propozycję zmniejszenia płac kolejarzy o 6 szylingów tygodniowo.

FRANCJA W OBRĘBIE KRYZYSU.

Ostatni spadek kursów na giełdzie paryskiej może mieć doniosły wpływ dla całej Europy. Francuskie papiery wartościowe, które swym posiadaczom przynoszą minimalne dochody, jeszcze więcej stracą na rentowności, co zmusi może nareszcie ich posiadaczy, cierpiących na nadmiar posiadanego kapitału do lokowania swych zasobów poza granicami kraju. Obecne stosunki, gdy cały świat cierpi na brak złota, a Francja powiększa i tak nadmierne zapasy, muszą ulec zmianie. W tym wypadku kryzys giełdowy miałby dobroczynny skutek.

NOWE MONETY SREBRNE I NIKLOWE W GRECJI

po 5, 10 i 20 drachm.

W Grecji puszczono w obieg nowe monety po 5, 10 i 20 drachm na łączną sumę 430 milj. drachm, zamówione w swoim czasie w mennicy „Royal Mint" w Londynie.

Znajdujące się dotychczas w obiegu banknoty w odpowiednich odcinkach zostaną w ciągu roku wycofane.

Nowe monety po 20 i 10 drachm zawierają 50 proc. srebra, 40 proc. miedzi, 5 proc. niklu i 5 proc. cynku, 5-drachmowe zaś sam nikiel.

ZNOWU FUZJA BANKOWA W AMERYCE.

Kontrolowane przez towarzystwo holdingowe „Transamerica" instytucje pieniężne: „Bank of Italy" i „Bank of America of California", obydwie z siedzibą w San Francisco, sfuzjowały się pod nazwą „Bank of America National Trust and Savings-Association". Depozyty nowego przedsiębiorstwa wynoszą 1.350.000.000 dolarów.

PERKUN

BEZSPRĘŻARKOWE ULEPSZONE

MOTORY ROPOWE

NAJTAŃSZA SIŁA ROBOCZA

MOTORY PRZEMYSŁOWE STAŁE DO 60 KM
ROLNICZE 3½, 6 i 13 KM
PRZENOŚNE i NA WÓZKACH
MOTORY TYPU MORSKIEGO DO 60 KM
KOMPLETNE WRAZ ZE ŚRUBĄ
ZESPOŁY OŚWIETLENIOWE
MOTO-POMPY PRZENOŚNE
MOTO-KOMPRESORY DO NARZĘDZI PNEUMATYCZNYCH

9126

TOW. FABRYKI MOTORÓW

„PERKUN"

SP. AKC.

WARSZAWA GROCHOWSKA 46

ST. GRABIANOWSKI i Ska

Spółka Akcyjna

Biura Inżynierskie i Dom Techniczno-Handlowy

Zarząd: Katowice, ul. Słowackiego 24
tel. 1321, 1322, 1323

Poznań	**Bydgoszcz**	**Gdynia**
pl. Wolności 14 a	ul. Dworcowa 66	ul. Starowiejska
tel. 4010, 4011, 4105	tel. 912	tel. 1888
magazyn przy Dworcu Towarowym — tel. 1309		

poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hut:

ARMATURĘ: parową, gazową i wodociągową, szkła wodowskazowe, wzierne i ochronne manometry, oliwiarki, smarownice.

USZCZELNIENIA: Klingerit, tekturę azbestową i techniczną, płyty gumowe i sznur., pakunek konopny, azbestowy, grafitowany.

POMPY: skrzydełkowe, tłokowe, membranowe, tłoczki, smoki.

WĘŻE: gumowe, czerwone i czarne, parciane, ssące.

WYROBY SZMERGLOWE: tarcze, papier, płótno, proszek.

APARATY DO SPAWANIA: wytwornice, palniki do spawania i cięcia, wentyle redukcyjne, tlen, karbid, pałeczki, proszek i drut do spawania.

PIŁY: tarczowe, gatrowe i taśmowe, piłki do metalu.

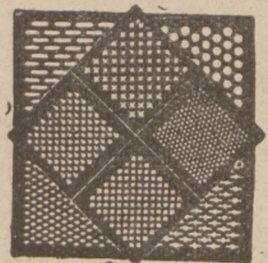
SILNIKI: elektryczne na prąd stały i trójfazowy, silniki spalinowe.

TYGLE GRAFITOWE, cegłę szamotową, masę izolacyjną, korkową i inne artykuły techniczne.

8601b

8973

BLACHY DZIURKOWANE (SITA)

dla przemysłu żelaznego, cementowego, papierniczego, kopalnianego, chemicznego, dla rolnictwa, cukrownictwa, młynarstwa, fabryk krochmalu, gorzelni i browarów, do wszelkich urządzeń i aparatów technicznych, oraz blachę ażurową do celów budowlanych, ozdób itp. Wykonywa z wszelkich materjałów w dowolnych rozmiarach i grubości

Wytwórnia Blach Dziurkowanych „Sito" Warszawa-Grochów, Wiatraczna 15, tel. 1-92

Nagrodzona Medalem Srebrnym Min. Przemysłu i Handlu oraz Wielkim Medalem Srebrnym na P. W. K. w Poznaniu 1929 r.

8773

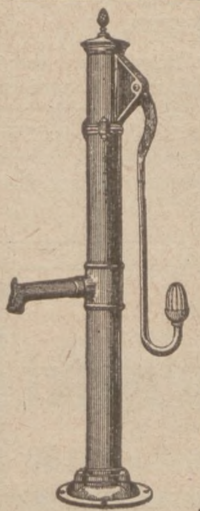
WIELKOPOLSKA FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH

POZNAŃ

Marszałka Focha 80 Tel. 6340

Zgrzebła do koni i bydła.

Szufelki do węgli i śmieci - Blachy do placka - Haki do łóżek - Pierścienie do kos - Grabie żelazne - Szpadelki i grabki dziecięce Uszka do obrazów.

FABRYKA POMP, ODLEWNIA ŻELAZA

Wiercenie studzien artezyjskich

Wyrabiamy pompy podwórzowe, ogrodowe, skrzydłowe, ssąco-tłoczące i odśrodkowe na wielką wydajność.

Do napędu ręcznego, konnego i motorowego.

Dla cukrowni, browarów, gorzelni oraz małych i wielkich gospodarstw rolnych.

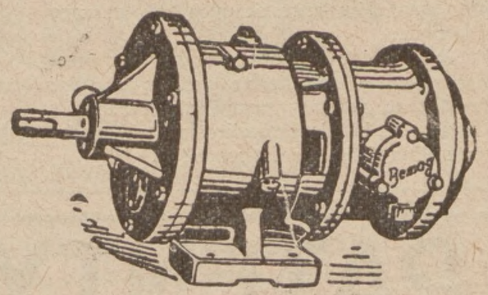
J. KOPCZYŃSKI i SP.

Poznań, ul. Marsz. Focha 127

Telefon 60-42 Rok zał. 1893

Cenniki wysyłamy na życzenie bezpłatnie.

Każda modna pracownia używa do napędu maszyn każdego rodzaju tylko napędy redukcyjne „BEMAG"

Zastępują w zupełności kosztowną transmisję!
Oszczędzają prąd! Oszczędzają czas!

Fabryka Maszyn Górniczych

T. z o. p. — Katowice — Załęże

Rozporządzenia — Sprawy celne

DEKRETY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ.

Dowiadujemy się, że wśród uchwalonych przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 12. bm. projektów ustaw, które ukazać się mają jako rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, znajdują się projekty rozporządzeń o przedterminowej spłacie niektórych rent banków rentowych, o uregulowaniu pewnych zagadnień z zakresu osadnictwa wojskowego, o ustroju miasta Gdyni, oraz projekt uzupełniający rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 roku o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu Gdyni.

NOWY PROJEKT W ZAKRESIE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZYCH.

(w) W Izbie Przem.-Handlowej w Sosnowcu odbyła się konferencja **Komisji Polityki Socjalnej** Izby, przy udziale p. W. Jastrzębskiego, naczelnika Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów w Warszawie. Przewodniczył p. inż. Raźniewski.

Obrady dotyczyły koncepcji Sosnowieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej w sprawie reformy zasad ubezpieczenia społecznego, idącej w kierunku oparcia niektórych działów ubezpieczeń na zasadach oszczędności indywidualnej.

W wyniku obszernej dyskusji, jaka wywiązała się po referacie p. Jastrzębskiego, postanowiono sprawę tę opracowywać nadal w łonie Izby, a równocześnie zaznajomić z nią szersze warstwy w drodze propagandy.

NOWELIZACJA USTAWY AKCYJNEJ.

Warszawska Izba Przemysłowo-Handlowa, jako Izba urzędująca Związku Izb, przedłożyła Ministrowi Przemysłu i Handlu memorjał w sprawie nowelizacji ustawy akcyjnej. Postulat ten pozostaje w związku z wyznaczonym na 1 stycznia 1931 r terminem wprowadzenia przez wszystkie istniejące w Polsce spółki akcyjne zmian statutowych, przewidzianych nową ustawą akcyjną z roku 1928. Ostatnio spółki akcyjne zwołują zgromodzenia akcjonarjuszów, celem uchwalenia niezbędnych zmian, tem bardziej, że Bank Polski zapowiedział cofnięcie kredytów tym spółkom akcyjnym, które w przepisowym terminie nie wprowadzą zmian zgodnie z wymaganiami nowej ustawy. Okazało się jednak, że nowa ustawa posiada pewne braki, a szczególnie oddziaływa krępująco na dopływ kapitałów zagranicznych do naszego przemysłu.

Jak się dowiadujemy, starania sfer przemysłowych o nowelizację ustawy akcyjnej uwieńczone zostaną pomyślnym rezultatem i ustawa ta będzie znowelizowana drogą dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej.

MIĘDZYNARODOWA UNIFIKACJA PRAWA CZEKOWEGO.

Dążąc do usprawnienia i uproszczenia międzynarodowego obrotu handlowego, Liga Narodów powołała Komitet Ekspertów, którego zadaniem jest opracowanie projektów konwencji o unifikacji prawa wekslowego i czekowego.

Do najistotniejszych zagadnień, dotyczących zasad ewentualnej unifikacji prawa czekowego, należą m. in. kwestje, czy zakazać należy wystawiania czeków na osoby, które nie wykonują zawodu bankierskiego, jak unormować należy obieg czeków post- wzgl. antedatowanych, czy wystawca czeku posiadać winien pokrycie u trasata już w chwili wystawienia czeku, jakie przepisy obowiązywać powinny w przedmiocie odpowiedzialności za ryzyko i szkody, wynikające ze sfałszowania czeków itp. Sprawa ujednostajnienia prawa czekowego będzie rozpatrzona przez Komitet Ekspertów na specjalnej konferencji w styczniu 1931 r.

W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Zagranicznych wezwało wszystkie Izby Przemysłowo-Handlowe do wypowiedzenia się na temat ujednostajnienia prawa czekowego.

WAŻNE ORZECZENIA TARYFOWE.

W najbliższych dniach wyjdą z druku zeszyty 16 i 17 Zbioru Orzeczeń Taryfowych wydawanych jako załącznik do Dziennika Urzędowego M. S. Zawierać one będą około 50 nowych orzeczeń.

Z orzeczeń tych zasługują na większą uwagę orzeczenia w sprawie clenia obuwia ze sznurowadłami z przędzy jedwabnej, korków do butelek z dodatkiem innych pospolitych materjałów, parasoli ogrodowych, celuloidu, bekolitu, galalitu itp. w drobnych arkuszach, wyrobów z alabastru, wyrobów terrakotowych, wyrobów fajansowych z ozdobami, wyrobów majolikowych, puderniczek, i popielniczek, lukrecji w kawałkach oraz w wyrobach, motocyklów oraz siodełek motocyklowych i rowerowych, potników i papierośnic.

Nadto w zeszytach tych są podane wykazy środków leczniczych oraz przetworów zawierających morfinę i kokainę, objętych Opiumową Konwencją Genewską, i wymagających certyfikatu Ministerstwa Zdrowia na prawo wwozu do polskiego obszaru celnego.

KARTY DLA KOMIWOJAŻERÓW.

Dotychczas karty dla komiwojażerów — kupców podróżujących komisowych — upoważniające ich do wykonywania swego zawodu, wydawane były na zwykłej drodze administracyjnej przez starostwa. Obecnie Ministerstwo Przemysłu i Handlu spowodowało, iż od dnia 1 stycznia 1931 roku karty dla komiwojażerów wydawane będą wyłącznie przez Izby Przemysłowo-Handlowe.

PODWYŻSZENIE DOPUSZCZALNYCH KWOT NA PRZEKAZY POCZTOWE.

Minister Poczt i Telegrafów rozszerzył granicę kwot doręczanych do domu przekazem pocztowym lub telegraficznym do 2000 zł za przekaz, z tem, że poszczególne dyrekcje winny według własnego uznania, zależnie od danych warunków bezpieczeństwa, ustalić wysokość dla obwodów doręczeń i to w granicach 2000 zł w obwodach miejscowych, 200 zł w wiejskich.

BLOK AGRARNY A PAŃSTWA PRZEMYSŁOWE.

Węgierski profesor uniwersytetu i były sekretarz Stanu Elemer Hantos wygłosił we Wiedniu odczyt o środkowo - europejskiem rozwiązaniu kryzysu agrarnego. Prelegent wywodził, że wyrównanie zapotrzebowania między państwami agrarnemi a przemysłowemi da się w ramach istniejącego systemu traktatów handlowych osiągnąć najprościej przez zawarcie traktatów kontyngentowych. System kontyngentowy z wzajemnemi udogodnieniami celnemi, a więc pewnego rodzaju preferencją de facto przez skoncentrowanie przywozu i wywozu w drodze central, może być jednak uważany tylko za zarządzenie przejściowe aż do usunięcia klauzuli największego uprzywilejowania z traktatów handlowych.

OBNIŻENIE STAWKI PROCENTOWEJ OD KREDYTÓW CELNYCH.

Minister Skarbu zarządził obniżenie stopy procentowej od zakredytowanych należności celnych do 4 proc. w stosunku rocznym odnośnie do przywozu towarów przez Gdynię. (Dotychczasowa stopa wynosiła 4,5 proc.). Zarządzenie to pozostaje w związku z obniżeniem analogicznej stopy procentowej przez Bank Gdański.

SUMA ZWROTU CŁA.

Sumy wypłacone przez Skarb Państwa tytułem zwrotu cła w czasie od 1 stycznia do 31 sierpnia rb. wynosiły 39,5 miljonów zł. Więcej niż połowa z tego (21,9) przypadło w udziale eksportowi produktów rolnych, przeważnie zboża.

PRZED PODWYŻKĄ CŁA NA CYNK WE WŁOSZECH.

Państwowy Instytut Ewsportowy podaje do wiadomości, że rząd włoski zamierza podwyższyć cła przywozowe na cynk, mianowicie na cynk w blachach i odpadkach (poz. 386 a) z 8 na 12 lirów złotych, w sztabach, płytach, blasze, drucie i rurach (poz. 386 b) z 15 na 21 (od 100 kg.).

Sprawy podatkowe

ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE.

Od szeregu lat Ministerstwo Skarbu zezwala drobnym przedsiębiorstwom gastronomicznym i wyszynkom trunków, położonym na obszarze b. zaboru pruskiego i austrjackiego nabywanie świadectw przemysłowych III. zamiast II. kategorji handlowej. Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zwróciła się do p. Ministra Skarbu o rozciągnięcie tych ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1931 na cały obszar Polski.

ZWOLNIENIE OD PATENTÓW.

Władze skarbowe rozpoczęły wydawanie świadectw przemysłowych na rok 1931.

Od nabycia świadectwa przemysłowego wolne są warsztaty rękodzielnicze, pracownie itp., które zatrudniają tylko jedną siłę najemną, lub jednego członka rodz.ny.

O ile poza lokalem, w którym mieści się warsztat, czy pracownia, odbywa się sprzedaż wyrobów własnych, wówczas należy nabyć oddzielne świadectwo przemysłowe i płacić podatek od obrotu.

PODATEK DOCHODOWY.

Z dniem 1 listopada r. b. minął termin, w którym płatnicy podatku dochodowego winni byli uiścić .óżnicę między podatkiem wymierzonym a zapłaconym do dnia 1 maja. Ustawa wychodzi z założenia, że wymiary winny być dokonane do 15 października, a w wypadkach późniejszego doręczenia nakazów płatniczych podatek jest płatny w myśl art. 88 Ustawy nie 1 listopada, lecz w 30 dni po doręczeniu nakazu. Wobec tego, że postępowanie skarbowe nie odpowiada temu stanowi prawnemu, Izba Przemysł.-Handlowa w Warszawie w imieniu Związku Izb, zwróciła się do Ministra Skarbu o wydanie wyjaśnienia, że połowa podatku dochodowego obliczonego wedle zeznania, w wypadku niedoręczenia nakazu płatniczego do 15 października, nie może być egzekwowana, ani nie można od tej części podatku przy zapłacie w ciągu 30 dni od doręczenia nakazu pobierać kar za zwłokę, poczynając od 1 listopada, to jest tak, jakby nakaz był doręczony do 15 października.

USTNE INSTRUKCJE CO DO WYSOKOŚCI WYMIARU PODATKÓW.

Na odbywających się co rok zjazdach naczelników Urzędów Skarbowych każdego okręgu otrzymują oni za pośrednictwem swoich bezpośrednich przełożonych lub inspektorów ministerjalnych Ministerstwa Skarbu polecenia (w formie opinji władzy przełożonej), że wymiar podatku obrotowego, dokonywany w danym okresie w porównaniu z okresem poprzednim, ma być wyższy o tyle a tyle procentów. Wskazówki te są jakoby oparte na tych lub innych przejawach obrotu handlowego, mających uzasadnić zwyżkę, w rzeczywistości jednak nieraz nie odzwierciedlają wcale istotnego stanu rzeczy. Ujemne znaczenie tych opinji tkwi jednak nie tyle może w większej lub mniejszej ich niedokładności, lecz w tem, że pochodząc od władz przełożonych, stają się de facto instrukcją i nakazem dla władz podległych w kierunku zwiększania wymiaru podatku obrotowego conajmniej o wskazany przez władze procent. Tego rodzaju postępowanie jest niesłuszne i niewskazane, utrwala bowiem w sferach gospodarczych przekonanie, że wymiary podatku obrotowego są dokonywane niezależnie od istotnej konjunktury oraz od sytuacji poszczególnego płatnika, lecz tylko według wymagań lokalnych.

O JAWNOŚĆ GŁOSU WYMIAROWEGO.

Brak jawności postępowania wymiarowego przy wymiarze państwowego podatku przemysłowego daje się również we znaki płatnikom. Określenie wymiaru podatku nie wskazuje żadnych motywów, na których zostało oparte. Płatnik nie ma więc możności należytej obrony. A tymczasem w toku postępowania okazuje się, że urzędy skarbowe posiadają często informacje złe, przesadzane, dowodzące, że o jednej i tej samej pozycji nadchodzą informacje do urzędów podatkowych z kilku miejsc: z banku, z kolei z poczty, z ksiąg handlowych hurtowników lub fabrykanta itd. Płatnik nie ma możności przedstawienia dowodów i danych, albowiem Komisja nie okazuje mu tych informacyj. Niezadowolony z wymiaru płatnik apeluje do Komisji Odwoławczej, lecz i tu nie ma możności należytego zorjentowania się co do podstaw wymiaru.

PODATKI W CHICAGO.

Dziennik Związkowy w Chicago podaje, iż w Chicago 300 tys. budynków i placów wystawiono na publiczną licytację za podatki. W powiecie Cook obejmującym Chicago, przeszło 40 milj. dolarów czyli jedna trzecia część podatków nie jest zapłacona, bo ludzie nie pracują.

Eksport — Import

POLSKO-SZWEDZKA IZBA HANDLOWA.

W nr. 44 „Rynku Metalowego" w rubryce „Eksport — Import" na str. 1774 podaliśmy spis Izb Handlowych Polsko-Zagranicznych w kraju i zagranicą.

Wykaz ten niniejszem uzupełniliśmy, gdyż przez przeoczenie pominięto w nim **Polsko-Szwedzką Izbę Handlową** w Warszawie, ul. Królewska 3.

Izba ta, założona przed rokiem, znana jest szerokim kołom przemysłowo - handlowym ze swej obfitej i owocnej działalności na polu zbliżenia gospodarczego między Polską i Szwecją.

W SPRAWIE OPAKOWANIA PRÓBEK.

Wobec częstych skarg firm zagranicznych na nieodpowiednie pakowanie próbek towarów, otrzymywanych z Polski, zwraca się uwagę na konieczność starannego pakowania wszelkich wysyłanych zagranicę prób, zwłaszcza zaś tych, które są przeznaczone do krajów zamorskich.

Jest to rzecz bardzo ważna jeśli się zważy, że niestaranne pakowanie wzorów powoduje nietylko ich zniekształcenie i utrudnia odbiorcy orjentację, ale świadczy o niewyrobieniu kupieckiem firmy wysyłającej.

EKSPORT DO KRAJÓW NIEEUROPEJSKICH WZRASTA.

Eksport Polski do krajów nieeuropejskich wynosił w roku 1924 — 4.2 proc. całego eksportu, w roku 1925 — 1.4 proc., w roku 1926 — 3 proc., w roku 1927 — 4.4 proc., w roku 1928 — 4.7 proc., w roku 1929 — 5.1 proc., w ciągu pierwszych 9 miesięcy rb. stanowił 6.7 proc. całego naszego eksportu. Tę znaczną zwyżkę udziału krajów nieeuropejskich, a niekiedy nawet dalekich krajów zamorskich w eksporcie polskim w r. b. przypisać należy udziałowi Polski w Targach Lipskich, które jako mające wybitnie międzynarodowy charakter, ściągają zamówienia dla firm polskich z najodleglejszych nawet rynków, przyczem przeważnie wchodzą tu w rachubę wysokouszlachetnione wyroby gotowe.

PROPAGANDA EKSPORTU POLSKIEGO W LONDYNIE.

W ciągu miesiąca grudnia b. r. akcję propagandy eksportu polskiego w Londynie prowadzić będzie zorganizowany specjalnie w tym celu Polski Bazar Propagandowy. Zadaniem Bazaru będzie jak najszersza akcja propagandowa polskiej wytwórczości, turystyki, a także kultury. Aby umożliwić wstęp na teren Bazaru jak największej ilości zwiedzających, wejście będzie bezpłatne. Równocześnie projektowany jest program licznych atrakcyj oraz szeroka propaganda w prasie angielskiej. Firmy zainteresowane w zakresie wywozu, o ile zechcą wykorzystać tak poważną okazję propagandy swoich wyrobów, winny niezwłocznie nadesłać kolekcję swych wyrobów do sprzedaży na Bazarze. Należy również podać warunki sprzedaży, aby w razie spodziewanych zamówień można było je zakomunikować interesowanym. Wobec ciągłego obniżania cen na towary w Anglji zarówno krajowe, jak i przywożone, ceny nasze muszą być bardzo dostępne ze względu na konieczność konkurowania z towarami całego świata. Ponieważ w programie Bazaru jest również propaganda kultury polskiej, pożądane są obrazy polskie, nuty polskich utworów muzycznych, wytwory sztuk zdobniczych itd. Również konieczne są eksponaty z zakresu turystyki. Pożądane byłyby również płyty gramofonowe z polskiemi utworami muzycznemi, wyjątki z oper polskich zupełnie tu nieznanych itp. Wszelkie przesyłki i korespondencję odnoszącą się do Bazaru adresować: The Polish Bazar, 2, Devonshire Street, Islington, London, Nr. 1.

REKORD EKSPORTU WĘGLA W PAŹDZIERNIKU.

W październiku rb. przeładowano węgla eksportowego w Gdańsku 568.458 ton, w Gdyni 280.399 ton. Razem 848.857 ton. Przeładunek w październiku jest rekordowy i wykazuje zwiększenie w stosunku do najwyższego dotychczas w styczniu r. b. (805.259 ton) o 43.598 ton, co stanowi 5,4 proc.

TRANSAKCJE EKSPORTOWE FIRMY COMPENSATOR.

Fabryka przewodów urowych „Compensator", wyrabiająca rury faliste na podstawie wszechświatowej sławy patentów inż. Maciejewskiego, prowadzi ożywioną działalność eksportową. W ostatnich czasach dokonano kilka poważnych transakcyj, z których wymieniamy dostawę dla Z. S. R. R. (15.000 kg.), oraz dla nowobudującego się dworca kolejowego w Medjolanie (3.000 kg.).

Zebrania Spółek Akcyjnych

22 listopada:

„Polsko-Belgijskie Towarzystwo dla Impregnacji Drzewa i Polski Krezonait", S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Wspólna 23.

24 listopada:

„H. Cegielski", S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, zmiany statutu) — o godz. 12 w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

„Bank Budowlany", S. A. w likwidacji: zebr. zwycz. — o godz. 12 w sali konferencyjnej Polskiego Banku Komunalnego w Warszawie, pl. Napoleona 7.

„Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Dróg Żelaznych Dojazdowych w Państwie Polskiem", S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w Warszawie, ul. Zielna 45, m. 2 (ewtl. drugi termin — dnia 9 grudnia).

Polskie Towarzystwo dla Handlu Węglem „Węgloblok", S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Ordynacka 11.

26 listopada:

Belgijsko - Polskie Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „Belpol", S. A.: zebranie nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Żórawia 15.

27 listopada:

Akcyjne Towarzystwo „Elektryczność", S. A.: zebr. nadzwycz. (drugi termin) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ulica Czackiego 18.

28 listopada:

„Bank Przemysłowców Polskich", S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zgoda 7.

„Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki", S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17.30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 46.

Upadłości i odroczenia wypłat

UPADŁOŚCI.

Surowce i Przetwory Drzewne, Sp. Akc. w Warszawie. Syndyk. adw. Tadeusz Korwin-Szymanowski.

Elektrorad w Ostrołęce. Sędzia komisarz Eryk Zirkwitz w Łomży.

Inż. Dr. Münter, sp. z o. o., Katowice-Ligota. Zarz. masy Ludwik Sławiński.

Fritz Ruchaj, spedytor. Zarz. masy Jan Zakrzewski w Świeciu.

ODROCZENIA WYPŁAT.

Stanisław Biskupski, Ostrzeszów. Motylewski i Terich, Lwów. Mozes Lieblich, Podhajce. Wielkopolska Papiernia S. A. Bydgoszcz. Roman Simiński, Rakoniewice. Abram vel Adalf Rosenberg, Warszawa. Ortman i Simon, Lwów. Kardinal, fabryka kawy słodowej, Król. Huta. Leon Ciechelski, Kartuzy. Izrael Ranek, Kozów. Wolf u. Leizer Dorfman, Lipica Górna. Efraim Münz, Narojów. Schoje Kronberg, Kozów. Rachmiela Feigenbaum, Kozów. Leokadja Cylkowska, Bydgoszcz. Jakób Fluss, Lwów. Minc Galler, Radywno. Ignac Kurowski, Grudziądz. Salo & Regina Wettstein, Mysłowice. Herman & Ester Horowitz, Lwów. Jan Jasiński, Katowice. Hana i Nataniela Nussenblatt, Lwów, Józef Tworzyjański, Lwów.

? Skrzynka zapytań ?

z dziedziny porad fachowych i źródeł zakupów.

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 5717. firmy, wyrabiającej osie ruchome.

Nr. 5757. firmy, która dostarcza zatrzaski (zameczki) znane powszechnie a używane do jedwabnych gotowych motylków męskich.

Nr. 5848. firmy, wyrabiającej prasy do robienia kółek opałowych.

Nr. 5850. fabryki ocynkowanych i czarnych rur gazowych konkurencyjnie zdolne nienależącej do kartelu, która zamierzałaby eksportować do Rumunji i gotowa byłaby oddać przedstawicielstwo pewnej firmie w Bukareszcie.

Nr. 5852. firmy, wyrabiającej ozdoby do krat grobowych w formie liści.

Nr. 5866. firmy, dostarczającej maszyny do wyrobu karni.

Nr. 5872. firmy, wyrabiającej przyrządy do wyciągania korzeni z ogrodu o wadze 5—10 ton.

Nr. 5904. firmy, wyrabiającej części prasowane do rowerów.

Nr. 5902/5914. krajowych i zagranicznych fabryk wiórów stalowych do froterowania.

Nr. 5920. firmy, wyrabiającej igły do maszyn do szycia.

Nr. 5922. firmy, dostarczającej tryby do żniwiarek.

Nr. 5926. firmy, mogącej dostarczyć kompletne urządzenia dla fabrykacji płyt akumulatorowych.

Nr. 5929. firmy, wyrabiającej sprężyny i igły gramofonowe.

Nr. 5936. firmy, dostarczającej blaszki do sznurowadeł oraz maszynki nożne i ręczne do wyrobu sznurowadeł.

Nr. 5939. fabryki wyrobów metalowych niklowych jak koszyczki do cukru, cukierków, podstawki do szklanek i t. p.

Nr. 5943. firmy, dostarczającej katalogi z nowoczesnemi wzorami na balustrady, bramy, ganki, ogrodzenia na groby i t. p.

Z życia placówek przemysłowo-handlowych

„Wiepofana", Poznań, Dąbrowskiego 81

Już niejednokrotnie z tego miejsca przypominaliśmy uwadze czytelników a zwłaszcza przemysłowców i kupców branży **Wielkopolską Odlewnię, Fabrykę Maszyn i Narzędzi „Wiepofana"**, która jako rdzennie polska placówka wytwórcza, posiadając dość szeroki zakres pracy, zasługuje ze wszechmiar na poparcie. „Wiepofana" buduje jak wiadomo nowoczesnego typu maszyny narzędziowe, przedewszystkiem tokarki w kilku typach, dalej na obecny sezon zimowy, dostarcza prawnie chroniony typ pieców żelaznych nadających się do ogrzewania większych pomieszczeń, składnic i warsztatów pracy. Oddział odlewni wykonuje wszelkie odlewy żeliwne i staliste według własnych i dostarczonych modeli a jako wyłączną specjalność dostarcza: cylindry do maszyn parowych i motorów spalinowych, dalej tłoki, ruszta wszelkiego rodzaju tak do palenisk stałych, jak i ruchomych, wreszcie odlewy kwaso- i ognioodporne.

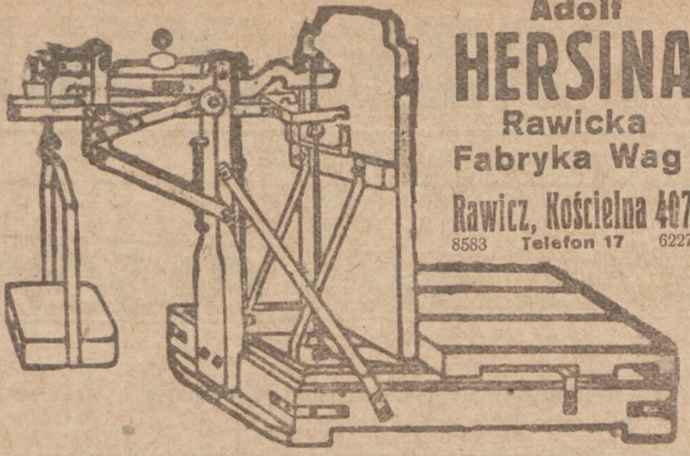
Interesowanym zalecamy przy zapotrzebowaniach zwrócić się z pełnem zaufaniem pod wskazanym adresem.

—p—

Maszyny do szycia typu „Veritas"

Krajowy nasz przemysł budowy maszyn mimo, że obecną produkcją swoją obejmuje już bardzo liczne działy i typy, maszyn do szycia nie wyrabia dotychczas zupełnie, bowiem dziedzina ta opanowana jest od lat dawnych przez wielkie światowe fabryki, pracujące w znacznej mierze na eksport. Z tej więc racji, całkowite zapotrzebowanie rynku polskiego na maszyny do szycia, pokrywamy importem, znajdując w obiegu handlowym najróżniejsze fabrykaty i typy pochodzenia zagranicznego. Podobnie jak w różnych innych krajach i u nas w Polsce, cieszą się popularnością i najlepszą renomą maszyny do szycia typu „Veritas", które dzięki prostej a nowoczesnej i praktycznej konstrukcji są bardzo trwałe, wprost niezniszczalne a przytem ich precyzyjnie wykonanie również zewnętrzne sprawia, że maszyna ta jest prawdziwą ozdobą każdego gospodarstwa domowego. Zbyt na maszyny „Veritas" jest zapewniony i znaczny. Generalne zastępstwo na całą Wschodnią Europę a więc także na Polskę posiada ekonomicznie silna i poważna firma **Bernhard Davidson w Gdańsku, Reitbahn 19/20**, która pośród kupiectwa branży znaną jest ze swej wysokiej zdolności konkurencyjnej. Wskazana hurtownia przyznaje odbiorcom swoim bardzo dogodne warunki i służy chętnie szczegółowemi ofertami.

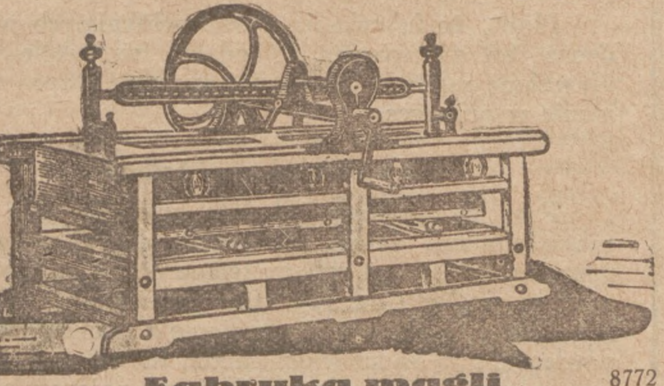
—p—

Adolf
HERSINA
Rawicka
Fabryka Wag
Rawicz, Kościelna 407
8583 Telefon 17 6227

Fabryka tygli grafitowych i ogniotrwałych produktów
„Grafos"
Sp. z ogr. por.
Bielsko - Biała
poleca
Tygle grafitowe
do topienia kruszców, wybornego gatunku, jakoteż wszelkie wyroby grafitowe w zakres ten wchodzące 8346
Ia GRAFITY odlewnicze i płatkowe.

Fabryka magli 8772
B. Kapczyńskiego
Łódź, Podrzeczna 33. Telefon 108-55. Firma egz. od 1889 r.

„Der Eisenhändler"
Berlin SW 68, Alte Jakobstr. 156/157

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 37-miu lat raz w tygodniu
Na życzenie numery okazowe.
Wszelkich wiadomości udziela się za nadesłaniem kosztów pocztowych
Korespondencja tylko w niemieckim języku.

„WIEPOFANA"
Wielkopolska Odlewnia
Fabryka Maszyn i Narzędzi
Towarzystwo Akcyjne
Telefon 61-56 Poznań Dąbrowskiego 81

Odlewy żeliwne staliste:
a) **cylindry** do maszyn parowych i motorów spalinowych
b) **tłoki**
c) **kwaso-** i **ognioodporne**
d) **ruszta** wszelkiego rodzaju, tak do palenisk stałych, jak i ruchomych.

8299b

FRANZ STIASNY
WIEN I., Kölnerhofgasse 6
Generalna reprezentacja na Polskę Zakładów
Lak- Vernis- u. Verffabriek
›SATURNUS‹
ALKMAAR (Holland)

Lakiery do blachy
umożliwiające sztancowanie bez natłuszczania
pierwszorzędne specjalności, niezrównane i świetnie zaprowadzone w kraju i zagranicą.

Lakier srebrny
nadający powierzchni wysoki połysk.

Lakier do puszek
na konserwy, najlepsza kwasoodporna powłoka.

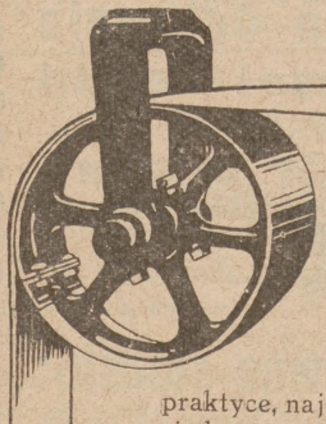
Emalje na blachy
do sztancowania o najczystszej tonacji barw

Lakier plakatowy
odporny na wpływy atmosferyczne.

Prócz tego: 9426
Biała blacha
na opakowania, puszki do konserw, korki koronne.
Czarna blacha
na opakowania, plakaty i t. p.
Żelazo taśmowe
czysto wywalcowane i uszlachetnione dla wszystkich celów.
Specjalne farby kolorowe do druku na blasze
najlepszego gatunku.
Prosimy zażądać opróbkowanej oferty!

POSTĘPY W PRZEMYŚLE

(PRZEDRUK ARTYKUŁÓW DOZWOLONY JEDYNIE ZA PODANIEM ŹRÓDŁA).

POSTĘPY w FABRYKACJI PASÓW

Do najczęściej spotykanych zagadnień do rozwiązania, zaliczyć należy bezsprzecznie problem przeniesienia ruchu. Pośród różnych stosowanych w tym względzie metod w praktyce, największe rozpowszechnienie posiada pas transmisyjny, to też od racjonalnego doboru tegoż zależy w wielkiej mierze regularność, a zatem i niezawodność ruchu. Zadaniem pasa transmisyjnego jest zatem przeniesienie ruchu z jednego koła pasowego na drugie w taki sposób, aby nie było ślizgania, ani też rozciągania pasa.

Równocześnie z rozpowszechnieniem transmisji ruchu drogą pasową, rozwinął się w szybkiem tempie przemysł pasów transmisyjnych i to szczególnie w Ameryce i Anglji, Włoszech, Belgji itp. jako w krajach o wysokiem uprzemysłowieniu.

Charakterystyki pasów transmisyjnych.

Aby przeniesienie ruchu odbyć się mogło bez ślizgania oraz rozciągania pasa, powinien tenże posiadać wystarczającą elastyczność, przyczepność i giętkość, ponadto grubość oraz szerokość ściśle odpowiadającą przenoszonej mocy.

Wszelkie bowiem ugięcia pasa na kole wywołują straty sprawności tem większe, im pas jest bardziej sztywny oraz im jest grubszy w porównaniu ze średnicą koła pasowego. Dalsze straty sprawności wypływają z połączeń końców pasa. W wypadku, gdy nie jest możliwem wykonanie pasa bez końca, należy stosować złącza o podobnej jak pas giętkości, oraz o takiej samej grubości. Źle dobrane złącza wywołują jedynie klaskanie oraz wibracje, pociągające za sobą nieregularność ruchu, a nawet anormalne zużycie niektórych części maszyn.

W obecnym stanie techniki wytwarza się kilka rodzajów pasów, które ze względu na ich skład podzielić można na trzy kategorje, a m.:

1. pasy z materjału włóknistego,
2. pasy kauczukowe i balata,
3. pasy skórzane.

O każdym z tych rodzajów pasów podajemy poniżej nieco spostrzeżeń.

Pasy z materjału włóknistego.

Przez stosowanie odpowiednio utkanych materjałów włóknistych wytwarza się pasy o wszelkiej wytrzymałości, dowolnej szerokości, nierozciągalne i nieujawniające jakiejkolwiek trudności w złączach. Z tego też względu bardzo rozpowszechniły się ostatnio dla różnych celów pasy bawełniane utkane lub też uszyte. Poza stosowaniem pasów tych do napędu transmisyjnego, spotykamy je również przy pracy w elewatorach, przenośnikach itp.

Pasy bawełniane utkane są przeważnie bez końca. Ze względu na swą giętkość i niewielką grubość, ujawniają one małą bezwładność, wobec czego nadają się korzystnie dla napędu małych kół pasowych szybkoobrotowych. Mimo tych zalet, zarzuca się tym pasom czułość na zmiany temperatury i wilgotności.

Równie duże rozpowszechnienie posiadają pasy wykonane z sierści wielbłądziej, szczególnie w przemyśle farbiarskim, apretowniach, fabrykach mydła, produktów chemicznych, pudru itp., gdzie ujawniają znaczną odporność na wilgotność, mgły gorące oraz wobec oparów kwasowych.

Poza wskazanemi, wyrabia się również pasy z jedwabiu odpowiednio impregnowanego. Pasy te cechuje nieczułość na zmiany temperatury, oraz wilgotności i odporność na działanie oparów kwasowych. Ze względu na swą nadzwyczajną lekkość oraz cienkość nadają się pasy te dla napędu szybkobieżnych małych kół pasowych.

Mimo, że fabrykacja pasów włóknistych prowadzona jest odniedawna, to jednak ze względu na ujawnione zalety, znalazły one szerokie rozpowszechnienie w praktyce.

Pasy kauczukowe i balata.

Pasy kauczukowe i balata znalazły swe rozpowszechnienie dzięki ujawnionej dobrej przyczepności, nieczułości na zmiany temperatury i wilgotności oraz ze względu na swe zrównoważone charakterystyki. Pasy te posiadają uzbrojenie z tkaniny lub t. p. powleczone są kauczukiem balata, lub też innym produktem o podłożu gumowem. Z tkanin najczęściej używanych zaliczyć należy bawełnę, jutę itp.

W obecnym stanie fabrykacji ujawniają pasy kauczukowe giętkość podobną do lekkich tkanin, dzięki czemu nadają się z korzyścią do napędu szybkobieżnych małych kół pasowych. Pasy te mogą być wykonane bez końca, dla użytku po obu swych stronach oraz pocięte na dowolnie małe szerokości dla napędu specjalnych kół transmisyjnych.

Innym rodzajem pasa transmisyjnego z materjału włóknistego i kauczuku, jest t. zw. pas trapezoidalny, wykonany w postaci pierścieni bez końca. Uzbrojenie tego pasa wykonane jest z nadzwyczaj trwałej plecionki, przez co pas posiada bardzo dużą giętkość, oraz znaczną wytrzymałość. Celem ochrony od wilgotności, jak również od wpływu szkodliwych czynników powleka się plecionkę pasa kompozycją kauczukową, przez co uzyskuje się równocześnie dobre doleganie pasa. Pasy te wymagają specjalne koła pasowe zaopatrzone w wyżłobienia trapez., przyczem moc przenoszona jest tutaj za pośrednictwem kilku takich niezależnych elementów, założonych równolegle.

Zaletą tego rodzaju transmisji jest możność przeniesienia w razie potrzeby większej mocy, wystarczy bowiem w tym wypadku powiększyć jedynie liczbę pracujących elementów pasa.

Pasy tego rodzaju nadają się specjalnie dla napędu maszyn, poddanych nagłym uderzeniom, jak np. młynów, kompresorów itp.

Pasy skórzane.

Pasy skórzane spotykane są jako transmisja od bardzo dawna. Aby jednak z pasów tych mieć korzyść, muszą one być dobrze wygarbowane oraz konserwowane, jak również chronione od kurzu, smarów, oparów kwasowych itp.

Do typów pasów skórzanych ostatnio rozlegle stosowanych, zaliczyć należy szerokie, lecz płaskie pasy wzmocnione na obu brzegach wszytą taśmą. Ponadto stosowane są również grube pasy skórzane, utworzone z kilku taśm na siebie nałożonych i odpowiednio sztyftami itp. przymocowanych.

Również rozpoczęto odniedawna fabrykację pasów utworzonych z kilku równolegle nałożonych na siebie taśm skórzanych, zamocowanych zapomocą złącz sprężystych. Czołowe powierzchnie stanowią tutaj wysokość pasa, natomiast połączone grubości taśm tworzą powierzchnię, przylegającą do koła pasowego.

*

Poza opisanemi, istnieją jeszcze i inne rodzaje pasów, jak np. pasy wykonane ze skóry i włókna. Wspomnieć również należy o taśmach stalowych, u których czołowe powierzchnie powleczone są gumowaną wstęgą, lub też taśmą skórzaną. Pasy te ze względu na swe specyficzne zalety, znajdują coraz szersze zastosowanie.

Obecne dążenia wytwórców pasów transmisyjnych idą w kierunku racjonalnego ujęcia zadań pasa, które podzielić można na dwa elementy: jeden, tworzący uzbrojenie, mające za zadanie nadać pasowi odporność na rozciąganie, drugi, mający za zadanie nadanie wystarczającego przylegania oraz ochronę uzbrojenia pasa, składającego się przeważnie z materjału włóknistego lub plecionki.

Te materjały włókniste stosowane są w postaci kabli również i w wypadku przeniesienia ruchu na krótką odległość międzyosiową. Stosuje się wówczas kable konopne, lub bawełniane o przekroju trójkątnym lub kwadratowym, a to celem uzyskania lepszego dolegania, ponieważ pasy te pracują w odpowiednio wykonanych wyżłobieniach kół pasowych.

*

Poza znacznym postępem, dokonanym w ostatnich latach w samej fabrykacji pasów transmisyjnych, zauważyć można równoległy postęp odnośnie użycia i konserwacji pasów. W dziedzinie tej wyrabia się dzisiaj specjalne produkty, mające za zadanie celową konserwację oraz podniesienie przyczepności pasa, jak również urządzenia naciągające, zmieniacze obrotów itp. Ponadto wyrabia się złącza pasowe o równej wytrzymałości i giętkości, tak, że miejsca złączenia pasa nie przedstawiają więcej słabych punktów transmisji.

Reasumując, nadmienić wypada, że w obecnym stanie fabrykacji pasów transmisyjnych, postęp jest tak znaczny i wydatny, że stosując nowoczesne pasy, można być zupełnie pewnym tak co do niezawodności w pracy dla przeniesienia wszelkich mocy, jak również i odnośnie sprawności, która jest dość wydatną.

Dypl. inż. M. Rzęcki.

Komunikacja i Transport

Koleje państwowe będą wkrótce osobnem przedsiębiorstwem

Według bardzo żmudnych i starannych obliczeń Min. Komunikacji ustalono, że wartość majątkowa naszych kolei państwowych wynosi około 7 miljardów zł. Obliczenia te zostały przeprowadzone w związku z zamierzonem wywołaniem hipoteki państwowego przedsiębiorstwa kolei. Wywołanie hipoteki i uzyskanie tą drogą osobowości prawnej będzie jedną z najważniejszych formalności, związanych z przygotowaniem całej akcji wyodrębnienia kolei w osobne przedsiębiorstwo. Według doniesień z Warszawy, opracowane zostały przez Min. Komunikacji odnośne projekty, które są obecnie przedmiotem dyskusji wśród czynników rządowych. Zasadnicza wytyczna projektu, zmierzającego do wyodrębnienia kolei została już uzgodniona, a realizacja tego projektu umożliwi zarządowi kolei zaciągnięcie kredytu na cele inwestycyjne kolei.

Znaczna zniżka cen biletów komunikacji lotniczej

Zarząd P. L. L. „Lot", pragnąc przekonać najszerszą publiczność o tem, że komunikacja powietrzna nie jest bynajmniej komunikacją sezonową, letnią, i że można bardzo wygodnie podróżować samolotem bez przerwy przez cały rok, a wreszcie pragnąc udostępnić komunikację lotniczą najszerszemu ogółowi, udzielać będzie w tegorocznym okresie zimowym, t. j. od 15 listopada br. do 15 marca 1931 r., zniżek 40- i 50-procentowych od normalnych cen biletów lotu. Zniżka 40-procentowa przysługiwać będzie wszystkim pasażerom, zaś 50-procentowa stałym członkom L. O. P. P., którzy przez 6 miesięcy opłacali regularnie składki członkowskie.

Dzięki wprowadzeniu wyżej wspomnianych zniżek, ceny biletów lotniczych z Warszawy wynosić będą (cyfra pierwsza oznacza cenę ze zniżką 40 proc., druga — cenę dla członków L. O. P. P. ze zniżką 50 proc., trzecia — cenę biletu III kl. pociągiem posp.): do Bydgoszczy: 32.40 zł., 27 zł., koleją 23.40 zł.; do Katowic: 36 zł. i 30 zł., kol. 26.40 zł.; do Krakowa: 42 zł. i 35 zł., kol. 29.20 zł.; do Lwowa: 45.60 zł. i 38 zł., kol. 38 zł.; do Poznania: 39 zł. i 32.50 zł., kol. 25.80 zł.; do Gdańska 48.60 zł. i 40.50 zł., kol. 30.80 zł.; do Brna: 60 i 50 zł., kol. 47.80 zł.; do Wiednia: 73.20 i 61 złotych, kol. 61 zł.; do Bukaresztu: 120 i 100 zł., koleją 85.60 zł.

Jak z powyższego wynika, ceny biletów samolotowych, dzięki wprowadzonej zniżce, równają się obecnie mniejwięcej cenom biletów kolejowych.

Nowy uniwersalny typ pojazdu mechanicznego

Autobus, który porusza się po drogach zwykłych i po szynach.

Ojczyzną tego nowego rodzaju wehikułu jest Anglja, gdzie w najbliższych dniach zostaną poczynione próby na szosie a następnie na odcinku linji kolejowej pod Londynem. Nowy ten rodzaj pojazdu mechanicznego ma na celu dotrzeć wszędzie, gdzie jeszcze nie dochodzi kolej, a zabrawszy podróżnych, dojechać do najbliższej stacji kolejowej i posuwać się dalej po szynach, zyskując przez to na szybkości przy jednoczesnej oszczędności paliwa. W tym celu nowy autobus zaopatrzony jest w dwa rodzaje kół, które zmienia automatycznie w zależności od tego, czy posuwa się po szosie, czy też po szynach.

Samolot jako konkurencja dla mostów, tuneli i promów

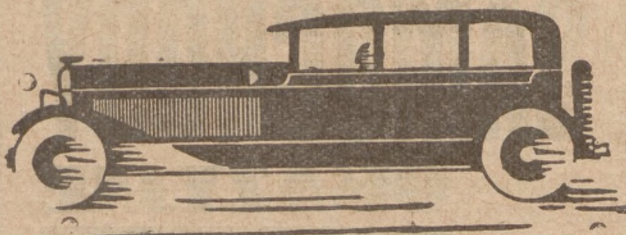
W niektórych miastach amerykańskich rozwija się niespodziewanie pomyślnie nowy rodzaj przedsiębiorstw komunikacji lotniczej. Tam mianowicie, gdzie dawniej promy lub statki przewoziły pasażerów przez rzekę czy jezioro, teraz miejsce ich zajął samolot, nie obawiając się kry, mielizn i innych przeszkód żeglugi wodnej. Statystyka przewiezionych pasażerów na tych króciutkich linjach lotniczych ujawnia rzecz ciekawą, ten fakt mianowicie, że z nowego udogodnienia korzysta znacznie więcej pasażerów nigdy dotąd nielatających, aniżeli na jakiejkolwiek „prawdziwej" linji lotniczej. Z tego wynika, że samoloty-promy (tak rzeczywiście nazywają je w Ameryce) są doskonałym czynnikiem propagandowym.

Jest to całkiem zrozumiałe, bo polecieć odrazu gdzieś dalej, niekażdy się zdecyduje, jeśli nigdy latać przedtem nie próbował, ale nawet najbardziej zacofany przeciwnik lotnictwa poleci, jeśli mu powiedzą, że tu idzie o przebycie kilkunastu metrów przez rzekę czy jezioro. A gdy raz i drugi poleci, przestanie wyrzekać...

Tunel pod korytem rzeki Detroit

Wkrótce odbędzie się w obecności prezydenta Hoovera i generał gubernatora Kanady otwarcie tunelu między Detroit i Kanadą, zbudowanego pod korytem rzeki Detroit.

Tunel wybudowano w ciągu 7 miesięcy kosztem 25 miljonów dolarów, czyli o 10 proc. taniej, niż przewidywał kosztorys. Tunel jest przeznaczony dla samochodów i kolei i jest pierwszą na kuli ziemskiej podziemną drogą, łączącą dwa państwa.

Dział Samochodowy

Rozbudowa dróg na Kresach Wschodnich

Wśród automobilistów Kresy Wschodnie uchodzą za kraj nie do przebycia, pozbawiony dróg i mostów i pod względem komunikacyjnym dorównowujący Afryce Środkowej. Może tak i było za dawnych dobrych czasów, kiedy gospodarzyli tam „kulturalni" moskale i budowali całe koleje na papierze, chowając pieniądze za fikcyjne prace do kieszeni. Obecnie jednak, stosunki zmieniły się tam mocno na lepsze. Właściwe nie zmieniły jeszcze się całkowicie, lecz zmieniają się i to dość szybko, gdyż czynione są wysiłki w kierunku rozbudowy tamtejszej sieci drogowej i doprowadzenia jej, przynajmniej tymczasowo, przed rozwiązaniem ogólnego programu rozbudowy polskich dróg, do stanu używalności. Obecnie przy pomocy rządowej, władz samorządowych, ludności, a nawet wojska prowadzi się tam najróżniejsze prace, które tamtejsze okolice szybko „cywilizują".

O pracach takich otrzymaliśmy bardzo ciekawe informacje od jednego z naszych korespondentów, zapalonego automobilisty, który letnie wakacje poświęcił na zrobienie wielkiej wycieczki na wschodnie rubieże Rzeczypospolitej Polskiej. W czasie tej wycieczki dojechał on do miejscowości Trudy, zapadłego kąta, położonego w odległości 100 km. od Dukszt i jakieś 40 km. od ostatniej stacji kolei wąskotorowej Drui.

Ze zdziwieniem dowiedział się on, że w tym „dzikim kraju" buduje się most. Zainteresowany tą pracą udał się on na miejsce, gdzie zawarł znajomość z porucznikiem Elsnerem, dowódcą oddziału saperów, którzy pracę tą wykonywali.

Właściwie wybudowanie solidnego mostu przez saperów nie jest czemś specjalnie nadzwyczajnem, jednakże zważywszy na warunki w jakich praca ta się odbywała, zasługuje ona na specjalną uwagę. Łatwo bowiem przeprowadzać największe budowle w pobliżu jakiejś kolei, którą można dowieźć potrzebne materjały i zaopatrzenie, tak samo można jeszcze znośnie traktować w pobliżu dobrych dróg, gdzie się kolej zastępuje samochodami, jednakże w Trudach warunki pracy były zupełnie odmienne. Korespondent nasz dowiedział się w czasie rozmowy z porucznikiem Elsnerem kilka ciekawych szczegółów. I tak mianowicie okazało się, że saperzy przybyli z Poznania. Do Dukszt dojechali oni zwykłą koleją, potem wędrowali 100 km. z przeciętną szybkością 12 km. na godzinę wąskotorówką do Drui, stamtąd wreszcie prawie 40 km. piechotą, niosąc ze sobą całe swoje wyposażenie techniczne. Po przybyciu na miejsce saperzy przez pewien czas mieli trudności w zakwaterowaniu się, lecz wreszcie jakoś szczęśliwie się urządzili.

Właściwie wyraz „szczęśliwy" jest nieco względny, gdyż należy zważyć, że do najbliższego miejsca urzędowego zaprowiantowania było tylko... 75 km. W tej samej odległości był też najbliższy lekarz, tak, że wszelkie choroby, których nie dało się leczyć przy pomocy środków zawartych w podręcznej aptece, trzeba było „forsować" medykamentami wynalezionemi ad hoc oraz wódką z pieprzem. Mimo to praca szła raźnie i w stosunkowo krótkim przeciągu czasu wykonano duże roboty ziemne, ściągnięto drzewo budulcowe i przystąpiono do budowy mostu. Prace zostały rozpoczęte 19 sierpnia br. a w początkach września, kiedy nasz korespondent tam był, most już był niedaleki ukończenia. Co charakterystyczne, mimo nadzwyczaj prymitywnych warunków pracy dotychczas nie zaszedł tam jeszcze żaden nieszczęśliwy wypadek. Należy dodać, że do miejsca budowy tego mostu tylko z największym trudem można dojechać samochodem tak że do czasu ulepszenia dróg most ten będzie miał tylko znaczenie lokalne dla trakcji konnej.

O ukończeniu budowy tego mostu napiszemy jeszcze raz, kiedy otrzymamy dalsze informacje od naszego korespodenta.

Zasadnicze warunki

jakim odpowiadać muszą samochody przedstawione do rejestracji*)

Wszystkie samochody odpowiadać muszą ściśle technicznym warunkom Rozp. o ruchu poj. mech. z dn. 27. I. 1928 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 41 — 28), a w szczególności:

Kierownica

nie może posiadać luzu jak w ślimaku, tak i w połączeniu kół.

Koła

Muszą być właściwie ustawione, nie może być luzu w łożyskach, nie może brakować śrub w tarczach i obręczach (felgach). Musi być koło zapasowe.

Opony dorożki

Nie mogą posiadać zdartych protektorów i dziur. Protektory nie mogą być zdarte powyżej 60%. Opona na kole zapasowem musi być napompowana i zdatna do użytku.

*) Warunki te, będące podstawowym skrótem z całokształtu Rozporządzenia, ogłosił Oddział Drogowy Komisarjatu Rządu na m. st. Warszawę.

Hamulec

Jak nożny, tak i ręczny muszą hamować na miejscu. Linki i drążki hamulcowe nie mogą być sztukowane, łatane ani przetarte. Hamulec ręczny musi mieć zapadkę która umożliwia zaciąganie lewarka.

Chłodnica

Nie może cieknąć i musi być dobrze umocowana.

Tłumik

Nie może być otwierany i musi być szczelny.

Tablice rejestracyjne

Muszą być czyste, niezniszczone i niezasłonięte. Tylna tablica wraz z latarką umieszczona ma być po lewej stronie.

Tylna latarka

Nie może być umieszczona na tablicy rejestracyjnej. Może być nad tablicą, lub obok niej.

Sygnały

Obowiązuje sygnał miejski nieprzeraźliwy.

Wygląd zewnętrzny dorożki

Musi być bez zarzutu, a wewnątrz muszą być szczelne podłogi, niezniszczone poduszki, dobrze oprawione szyby, światło przy liczniku, dywanik dla pasażerów, klamki do otwierania drzwi etc.

Światła miejskie i szosowe

Muszą być w porządku. Tylne światło musi dokładnie oświetlać tablicę, a do tyłu rzucać musi wyraźne światło czerwone.

Błotniki dorożki i stopnie

Muszą być dobrze umocowane i niepogięte. Stopnie wyłożone powinny być gumą, blachą, linoleum i t. p.

Dorożki „Fordy"

Starego typu będą bardzo dokładnie badane ze względu na duże zużycie. Szczególnie bacznie sprawdzane będzie: ustawienie przedniej osi, luzy w kierowniku i w gałce widełek reakcyjnych, hamulce ręczne, zapadki hamulca ręcznego i stan ogólny techniczny i zewnętrzny.

Startery

Obowiązują wszystkie dorożki.

Lusterka wsteczne dorożki

Winny być tak umieszczone (pośrodku, lub po lewej, by kierowca widział nadjeżdżające z tyłu, lub wyprzedzające go pojazdy. Obowiązują one wszystkie dorożki.

Taryfy bojowe kolei dla walki konkurencyjnej z autobusami

Ruch autobusowy sprawia kolejom coraz więcej kłopotu i staje się coraz poważniejszym konkurentem, zarówno, jeśli chodzi o przewóz pasażerów, jak i o przewóz towarów, i to nawet przewóz dalekobieżny.

Wielkiem ułatwieniem dla przewozu towarów autobusami jest różnicowa taryfa kolejowa oraz miejski podatek, obciążający przewóz kolejowy do kilkudziesięciu miast clem, od którego wolny jest przewóz samochodowy. Budowa bowiem taryf kolejowych przewiduje, oprócz spadania ceny przewozu równomiernie z przyborem odległości, również różnorodną skalę taryfowania artykułów droższych i tańszych. Tak np. kolej przewozi artykuły cenne pięć razy drożej od surowców, licząc przewóz surowców znacznie niżej od kosztów własnych. W przeciwieństwie do tego autobusy przewożą towary wszelkiego rodzaju według taryfy, odpowiadającej zawsze własnym kosztom przewozu i prawie jednakowej dla wszystkich towarów. — Gdyby kolej, podnosząc stawki za przewóz surowców, obniżyła stawki towarów drożej taryfowych, wówczas koszt przewozu koleją byłby znacznie niższy od przewozu samochodowego, jednak takie załatwienie sprawy zachwiałoby całem życiem gospodarczem.

Koleje są więc w sytuacji bez wyjścia, gdyż ani reorganizacji taryf kolejowych w sensie wyżej przytoczonym przeprowadzić nie można, ani też podatków miejskich, dających kilkunastumiljonowy dochód dla kilkudziesięciu miast, który niełatwo mógłby być zastąpiony przez inne wpływy bez gruntownej rewizji polityki finansów komunalnych, narazie jeszcze nieaktualnych.

Wobec tego można było narazie dokonać tylko częściowego przeredagowania podatku miejskiego. W najbliższym czasie ukaże się z mocą obowiązującą od 1 grudnia rb. nowa redakcja rozporządzenia wykonawczego o poborze tego podatku, ustalająca pewne zmiany, dokonane przeważnie przez wzgląd na konkurencję samochodową. Do najważniejszych zmian należy obniżenie do najniższej stawki opodatkowania przewozu w przesyłkach drobnych do 300 kg., oraz przewozu wszelkich przesyłek pospiesznych. Poza tem nowe rozporządzenie przewiduje zwolnienie od podatku miejskiego zwrotnego przewozu naczyń i opakowań próżnych, rzeczy przesiedlenia, oraz przesyłek niewykupionych. W przyszłości podatek miejski będzie prawdopodobnie zryczałtowany i rozłożony równomiernie na ruch samochodowy i kolejowy.

Produkcja Forda w Niemczech

Produkcja fabryk Forda została zwiększona w ciągu ostatnich 6 tygodni o 15%. Zakłady Forda w Kolonji są w pełni zatrudnione. 40% części składowych wyrabianych jest już w Kolonji, a od 1 kwietnia wyrabiane będzie 85 proc., ażeby uniknąć kosztów cła. W związku ze zwiększeniem produkcji, płace robotnicze w fabrykach Forda zostały podniesione od 20 bm. o 7 — 12%, zależnie od kategorji robotników. Płace robotników w Zakładach Forda w Kolonji i w Berlinie są wyższe o 60 proc. od przeciętnych płac robotniczych w przemyśle niemieckim. Wzamian za przyznaną podwyżkę płacy robotnicy Forda w Niemczech zrzekli się przysługującego im prawa wybierania delegatów robotniczych.

Rozwiązanie konwencji benzynowej w Niemczech

Obniżenie ceny detalicznej benzyny i benzolu w Nadrenji i Westfalji było przygrywką do rozwiązania kartelu materjałów napędowych w Niemczech. Z dniem 29 września uchwalił kartel dalsze obniżenie ceny detalicznej benzyny o 1—2 fen. w mieszaninach i benzolu o 1—3 fen. na litrze w Niemczech Zachodnich, z wyjątkiem Berlina i Hamburga. Jednak prawie równocześnie największe firmy, wchodzące w skład kartelu uchwaliły wystąpienie z niego, likwidując w ten sposób ostatecznie konwencję benzynową.

Praktycznie kartel już przedtem przestał istnieć, ponieważ członkowie jego nie przestrzegali cen ustanawianych, przyznając detalistom coraz to korzystniejsze rabaty. Ta wzajemna zakulisowa konkurencja doprowadziła do tego, że już od 2 tygodni można było w Zagłębiu Rury nabyć benzynę po cenie detalicznej 30 fen. za litr., podczas gdy obecna cena oficjalna konwencji wynosi 34 fen.

Tajna walka konkurencyjna toczyła się w łonie konwencji właściwie tylko między dwoma ugrupowaniami: grupą anglosaską, składającą się z przedstawicielstwa Standard Oil, Shell i Anglo Persian, która to ostatnia reprezentowana jest w Niemczech przez firmę handlową „Olex", i grupą importerów rosyjskiej benzyny i Benzol-Verband Bochum, największego producenta materjałów napędowych z węgla w Niemczech. Związek benzolowy zajmuje w tej walce pośrednie stanowisko, ponieważ z jednej strony kupuje benzynę do mieszania z benzolem od importerów rosyjskich, a z drugiej strony, niezależnie od rozwiązania się konwencji benzynowej, kontynuuje pertraktacje ze Standard Oil w celu wznowienia istniejącej umowy w sprawie produkcji materjałów napędowych, która wygasa z dn. 31 grudnia r. b.

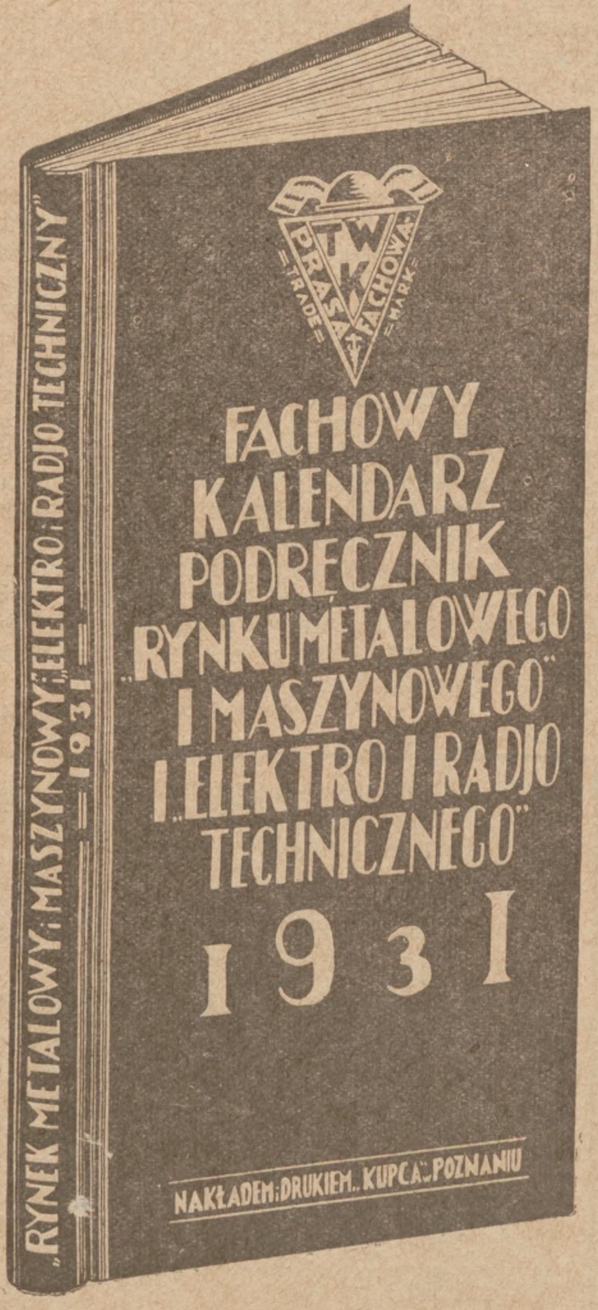
Rozpadnięcie się niemieckiej konwencji benzynowej jest w gruncie rzeczy tylko odzwierciedleniem sytuacji na rynku amerykańskim. Stworzona w r. ub. organizacja eksportowa producentów amerykańskich American Oil Exporters Association, która miała za zadanie ustabilizowanie cen eksportowych benzyny, została na mocy uchwały wielkich producentów zawieszona na przeciąg 4 miesięcy. Zawieszenie amerykańskiego kartelu eksportowego poprzedziło obniżenie ceny benzyny w Stanach Zjednoczonych z 8,5 centa za galon na 8 centów w lutym r. b. Cena ta utrzymywała się na tym poziomie aż do lipca, kiedy rafinerje w Oklahoma obniżyły cenę benzyny na 5,5 centa za galon. Ostatnio poprawiła się cena na 6,5 centa. Natomiast cena eksportowa benzyny amerykańskiej utrzymała się na 8 centach i obniżenie jej napotykało na poważne różnice zdań głównych eksporterów amerykańskich, zrzeszonych we wspomnianym kartelu eksportowym, które spowodowały właśnie jego zawieszenie na przeciąg 4 miesięcy.

W okresie bezkartelowym eksporterzy amerykańscy mogą ustalić ceny eksportowanej benzyny dowolnie. Z tej swobody skorzystało szczególnie Texas Oil Company, eksportując benzynę po cenach już dumpingowych, co znowu spowodowało obniżanie ceny detalicznej benzyny ze strony koncernów angielskich o 2 pensy na galonie. Następstwem więc stanu bezkartelowego w Stanach Zjednoczonych było ogólne obniżenie ceny na kontynencie europejskim, które skłoniło firmy handlowe konkurujących ze sobą koncernów anglosaskich do wystąpienia z kartelu niemieckiego, powodując równocześnie rozwiązanie niemieckiej konwencji benzynowej.

Nie należy jednak przypuszczać, żeby stan bezkartelowy dłużej się przeciągnął, ponieważ „gentleman agreement" koncernów anglosaskich stanowi już pewnego rodzaju platformę do pertraktacyj o nowy kartel niemiecki. W związku z odnowieniem kartelu krążą pogłoski, jakoby grupa anglosaska nosiła się z zamiarem zaproponowania rządowi niemieckiemu pożyczki w wysokości RM 1½ miljd. w zamian za monopol benzynowy w Niemczech. Pogłoska ta nie została przez nikogo potwierdzoną. Nie brak natomiast głosów, które przepowiadają dumping benzyny sowieckiej, podobnie, jak to już ma miejsce w innych działach eksportu rosyjskiego.

(„Polska Gospod.")

KALENDARZ FACHOWY jest dla firm wytwórczych i hurtowych nadzwyczaj korzystną okazją do zareklamowania się! Wydatek jest jednorazowy i nieduży, a inserat pozostaje aktualny i działa skutecznie przez cały długi rok! Wszystkie firmy zainteresowane upraszamy o szybkie nadsyłanie zamówienia.

⅓ naturalnej wielkości.

DOROCZNY

Fachowy Kalendarz-Notatnik i Podręcznik

dla branży metalowo-maszynowej, elektro- i radjotechnicznej, budowlanej, drzewnej, ceramicznej, automobilowej, rowerowej, motocyklowej i maszyn rolniczych

na rok 1931

Administracja „Rynku Metalowego i Maszynowego"
Poznań, ul. Wielka 10. Telefon 22-77.

Uwaga: Firmy, które jeszcze w tych dniach zamówią Fachowy Kalendarz na rok 1931, pomieszczone będą w spisie subskrybentów Fachowego Kalendarza.

Samochód

Wippet 5 osobowy karetka okazyjnie i na dogodnych warunkach sprzedam za 5.500 zł, Poznań, Żupańskiego 2a, ptr. lewo.
946

Samochód Ford

limuzyna, 6-cio osobowy, niespełna 16,000 kilometrów, pluszem wysłany na nowych oponach, jak nowy 942
sprzeda korzystnie St. Warguła, Wolsztyn, Poznańska 15

Samochód „Buick"

6-cio osobowy, limuzyna w dobrym stanie, okazyjnie do sprzedania, Warszawa, Podwale 6 boks 1
480

288

Ciężarówka

Mercedes z zamkniętą nadbudówką, 12/32 P. S. dobrze utrzymana korzystnie na sprzedaż. Wiadomość: **F. Gehrwien. Danzig-Oliva, Südstr. 9-10 Tel. Danzig 25314**

Saneczki rodelkowe

Pralki czyli deski do prania

najlepszej jakości
wytwarza i dostarcza

„MARS" Sp. z o. p., Lubliniec G. Śl.

Biuro sprzedaży: Katowice, ul. Słowackiego 16
9166

PEDAB w TORUNIU

SP. Z OGR. ODP.

poleca się do wykonywania

Hal z dachami o dużej rozpiętości

z drzewa żelaza i żelazobetonu.
9088a

Przemysł Rowerowy i Motocyklowy

Organ Związku Mechaników Samodzielnych na Polskę Zachodnią

Pomysłowa reklama składu rowerowych

Uniwersalny rower w oknie wystawowem.

Nadchodzi zima. Interesy właścicieli składów rowerów w całym świecie psują się, gdyż niekażdy kraj ma takie szczęście jak Ameryka, w której kryzys ekonomiczny wywołał zdwojony popyt na rowery. Oprócz zimy rowerzystom dokucza nadprodukcja, nielojalna walka konkurencyjna i inne podobne bolączki. Zależnie od temperamentu właściciele składów rowerowych walczą z tą biedą różnemi sposobami. Jedni czekają z rezygnacją lepszych czasów, inni znowuż zaopatrują się na zimę w jakieś artykuły sezonowe, które wypełniają im paromiesięczną lukę zastoju, a są znowu i tacy, którzy szykują się do jak najmniej bolesnej upadłości. Jednakże tak postępują niewszyscy. Czasami z rozpaczy, czasami w nadziei zwiększenia obrotu niektórzy ludzie decydują się na forsowną reklamę, przyczem realizują nadzwyczajne pomysły.

Donoszą nam naprzykład, że w pewnym składzie rowerów w Północnych Niemczech wystawiono w oknie.... niemniej ni więcej, tylko całego żywego rowerzystę wraz z jego maszyną, na której demonstrował on „uniwersalność roweru". Mianowicie najpierw objeżdżał on po misternie zbudowanej drożce całe okno wystawowe, potem zatrzymywał się, ustawiał swój rower na koziołku, zakładał pas na tylne koło, łączył go z malutką dynamówką i kręcąc pedałami, oświetlał ładny reklamowy szyld, na którym było napisane „W braku prądu elektrycznego rower Twój może zastąpić domową elektrownię". Po wykazaniu elektryfikacyjnej zdolności rowerowej używano go dalej celem napędu minjaturowej tokarki, potem malutkiej szlifierki oraz innych maszyn, które mogą znajdować się w posiadaniu amatora mechanika. Eksperyment kończył się zagotowaniem przy pomocy prądu elektrycznego litrowego dzbanka z herbatą. Po wykazaniu tych „zdolności" roweru rozpoczynano nową serję eksperymentów, montując na oczach publiczności w ciągu kilku minut na zmianę raz płozy śniegowe, potem łyżwy do lodu i wreszcie pływaki. Kiedy pływaki były już umocowane i kiedy w tym czasie przed oknem składu zebrał się bardzo wielki tłum, rowerzysta przy pomocy megafonu proponował krótki spacer nad rzekę, przez którą przejeżdżał sam parokrotnie i za specjalnym kwitkiem ze składu przewoził pasażerów. Pomysłowa ta reklama ma podobno dawać nadzwyczajne wyniki, gdyż całe miasto mówi tylko od tygodnia o uniwersalności roweru, a wszyscy uczniaty marzą o kupieniu sobie podobnej maszyny.

Rower śniegowy na żaglach

Parokrotnie pisaliśmy już o różnych urządzeniach, które pozwalają zastosować zwykły rower do jazdy po śniegu lub lodzie. Obecnie zajmiemy się opisem bardzo dowcipnego pomysłu, uskutecznionego ostatnio przez pewnego Norwega. Chodzi tu o nader oryginalny, chociaż może niezbyt nowoczesny „silnik" do poruszania takich zimowych rowerów. Mamy na myśli żagiel.

Jak wiadomo, rowery „zimowe", czyli rowery na płozach do poruszania się wymagają pracy nóg ludzkich. W dobrych warunkach terenowych praca ta nie jest zbyt ciężka i nie wymaga wielkich wysiłków, zachodzą jednak wypadki, kiedy z tych lub innych powodów rowerzysta chciałby sobie dopomóc przy pomocy jakiejś innej siły pociągowej. Najprostszem rozwiązaniem całej sprawy byłoby dostosowanie do roweru jakiegoś przyczepnego motorku. Ponieważ jednak dla „zasady" motoru używać nie chcemy, zastąpić go można zwykłym niewielkim żaglem. Na rowerze dwukołowym żagiel nie da się użyć z powodu trudności utrzymywania równowagi, przy dwóch płozach jednak, dość szeroko rozstawionych, można śmiało nad głową rowerzysty rozwiesić dwa lub trzy metry kwadratowe płótna. Przy dobrym wietrze żagiel o niewielkiej nawet powierzchni może nadać tej oryginalnej maszynie bardzo znaczną szybkość. Przy rowerach „lodowych" udaje się łatwo na gładkiej powierzchni przy silniejszym wietrze rozwinąć do 100 km. na godz.

Rowerowy żagiel montuje się na mocnym drewnianym drążku (lub też na stalowej rurze) nad sterem. Płótno rozciąga się pomiędzy stojącym pionowo masztem, a poziomo leżącym ruchomym drążkiem. Najwięcej celowym typem żagla jest w tym wypadku żagiel trójkątny. Rowerzystom, którzy nigdy nie uprawiali sportu żaglowego na wodzie może się na pierwszu rzut oka wydawać, że rower żaglowy będzie się poruszał wyłącznie z wiatrem. Okazuje się jednak, że żagiel dobrze zbudowany pozwala na jechanie nietylko z wiatrem, lecz nawet pod pewnym kątem i naprzeciwko wiatru. To pozornie niezrozumiałe zjawisko polega na tem, że skośnie do wiatru ustawiona powierzchnia żagla działa jak pióra skrzydła, które pod ciśnieniem powietrza otrzymuje ruch postępowy prawie w dowolnym kierunku (skrzydła wiatraka itp.).

Autor tego artykuliku sam za młodu uprawiał sport jazdy na rowerze żaglowym. Po odbyciu pewnego treningu udawało mu się tak zgrabnie manewrować swoją maszyną, że niezależnie od kierunku wiatru opisywał on mniejsze i większe koła na powierzchni lodu i jechał w dowolnym kierunku z dużą szybkością (wprost naprzeciw wiatru gęstemi zygzakami). Chociaż roweru żaglowego nie można zaliczyć do maszyn praktycznych, nadających się np. do rozwożenia paczek po mieście, to jednak jako narzędzia sportowe mają one dużą wartość.

Stany Zjednoczone zaczynają interesować się tańszemi typami lekkich motocykli

O dobrej konjunkturze w przemyśle rowerowym w Stanach Zjedn. informowaliśmy już naszych czytelników. Obecnie donoszą nam, że i przemysł motocyklowy zaczyna odczuwać zwiększenie popytu. Poważne zmniejszenie zarobku w Ameryce zmusiło wielu ludzi do zrezygnowania z komunikacji samochodowej. Przyzwyczajeni jednak do szybkiego przenoszenia się z miejsca na miejsce, Amerykanie rzucili się na rowery, które od biedy zastępują i kosztowne samochody. Nastanie jednak chłodniejszej pory roku zniechęciło dużą ilość mniej fizycznie wytrzymałych rowerzystów i skierowało ich ku lekkim motocyklom, których cena w porównaniu z ceną samochodu jest nieznaczna. Motocykle biją rowery w Ameryce w sezonie zimowym dzięki przyczepce, która pozwala na jeżdżenie nawet po bardzo śliskich drogach i umożliwia motocyklistom przewożenie ze sobą członków swej rodziny, ewentualnie paczek z towarem.

Motocykl na płozach ze śmigą

Trudności techniczne, związane z napędem motocykli na płozach zmusiły pewnego konstruktora do zastosowania w tym celu małej lotniczej śmigi. Śmiga ta napędza się przy pomocy prostej przekładni połączonej z skrzynką biegu motoru. Ponieważ szybko obracająca się śmiga jest bardzo niebezpieczna dla otoczenia, konstruktor zaopatrzył ją w solidną ochronę z cienkich rurek stalowych, okrytych mocną metalową siatką: Pierwsze próby na podmarzającym w północnej Szwecji jeziorze dały bardzo dobre wyniki (szybkość do 140 km. na godzinę przy pomocy motoru 12 KM.), skończyły się jednak niemile wypadkiem, gdyż zbyt cienki lód nie wytrzymał ciężaru maszyny i załamał się, powodując przykrą dla motocyklisty kąpiel i zniszczenie maszyny.

Motocyklowy raid przez pustynię

Bardzo często czytamy ostatnio o różnych rajdach samochodowych przez najdziksze kraje. Rajdy te, aczkolwiek bardzo trudne, udają się zazwyczaj dobrze, gdyż nowoczesny samochód przebywa łatwo każde bezdroże.

Ostatnio jednak i motocykliści zaczynają myśleć o tych niebezpiecznych przedsięwzięciach. Prasa zagraniczna donosi np. o konstrukcji kilku specjalnych motocykli, które dzięki różnym dodatkowym urządzeniom będą mogły łatwo przebywać wielkie przestrzenie bez obawy jakiejś awarji lub zatrzymania się z powodu braku paliwa. Podobno maszyny te mają być przeznaczone do rajdu przez Saharę.

ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ
ORGAN ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH W WIELKOPOLSCE.
POD REDAKCJĄ LEONA KOZŁOWSKIEGO.

O elektryfikację powiatów podwarszawskich

W warszawskim Urzędzie Wojewódzkim odbyła się rozprawa co do uzyskania uprawnienia rządowego na elektryfikację miejscowości powiatu warszawskiego, położonych na prawym brzegu Wisły oraz powiatów radzymińskiego i mińsko-mazowieckiego, nadto częściowo pułtuskiego.

Przewodniczył dyrektor Wojewódzkiej Dyrekcji Robót Publicznych, inż. Tryliński. Obecni byli przedstawiciele wszystkich trzech grup, ubiegających się o te uprawnienia, a więc Magistratu Warszawy, Elektrowni Pruszkowskiej i Tow. Dróg Żelaznych Dojazdowych oraz burmistrzowie miast, posiadających już elektrownie na wspomnianym terenie.

Na konferencji rozważano szczegółowo warunki, zaproponowane przez ubiegających się o uprawnienia. Uzyskany w dyskusji materjał będzie przesłany Min. Robót Publicznych, które poweźmie ostateczną decyzję.

O cenę prądu w Warszawie

(w) Gmina st. m. Warszawy ma obecnie ciężkie zadanie do spełnienia. Chodzi mianowicie o spór, jaki toczy się w Paryżu między Warszawą, a wspomnianem Towarzystwem w sprawie żądanej przez Towarzystwo podwyżki ceny prądu elektrycznego, co dla gminy, jak i dla mieszkańców Warszawy jest rzeczą o dużem znaczeniu.

Obecna umowa, zawarta przez miasto z Towarzystwem Elektryczności wygasa w roku 1937. Że interesy T-wa Elektryczności przy umowie istniejącej są bardzo dla T-wa korzystne, dowodem jest fakt, że T-wo Elektryczności w okresie od r. 1903 do 1929 dało czystego zysku 320 miljonów franków (nie wliczając w to odszkodowania w sumie 25 miljonów franków), wypłaconego przez okupantów. Z powyższej sumy 320 miljonów franków T-wo wypłaciło akcjonarjuszom tytułem dywidendy, 56 miljonów franków. Cyfry powyższe tem bardziej są ciekawe, jeżeli się zważy, że kapitał zakładowy T-wa wynosi tylko 10 milj. fr.

Zdawałoby się, że takiemi korzyściami Towarzystwo powinnoby się zadowolnić. Tymczasem, jak donosi prasa, Towarzystwo Elektryczności stawia nowe żądania: podniesienia ceny prądu elektrycznego w stosunku do przedwojennej waluty złotej, przedłużenia umowy o dalsze 20 lat i odroczenia terminu wykupu przedsiębiorstwa przez Gminę. Ponadto domaga się Towarzystwo odszkodowania z tytułu, że Gmina w swoim czasie nie zgodziła się na podwyżkę ceny prądu.

Samo podwyższenie ceny prądu i przedłużenie umowy na 20 lat dałoby Towarzystwu w tym okresie zysk w wysokości około 4 miljardów franków.

Stwierdzić należy, że obecne warunki są dla koncesjonarjusza bardzo korzystne i że słuszne jest stanowisko Warszawy, która zdecydowana jest na stanowczą obronę określonych umową warunków koncesji.

Komunikat
Sekretarjatu Związku Pracowników Elektrotechnicznych

Związek Pracowników Elektrotechnicznych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Poznaniu, ul. Półwiejska 20, komunikuje tą drogą, że na podstawie reskryptu p. Wojewody w Poznaniu z dnia 20 październik 1930 r. L. dz. 15806/30 P. P. pośredniczyć będziemy w poszukiwaniu posad dla swych członków.

Uprasza się przeto PP. Pracodawców oraz wszystkich życzliwych Związkowi Obywateli, by raczyli zapotrzebowania swe na pracowników branży elektrotechnicznej kierować do Społecznego Biura Pośrednictwa Pracy, skąd natychmiast wyślemy potrzebną siłę fachową.

Zamówienia uskutecznić można także drogą telefoniczną pod nr. tel. 54-22.

Adres Społecznego Biura Pośrednictwa Pracy jest następujący:

Społeczne Biuro Pośrednictwa Pracy przy Związku Pracowników Elektrotechnicznych Z. Z. P. Poznań, ul. Półwiejska 20, tylny dom II piętro.

Upadłość... telewizji w Polsce

„Rzeczpospolita" donosi: W swoim czasie powstało w Krakowie pierwsze polskie Towarzystwo Pultograficzne, które miało podjąć inicjatywę wprowadzenia w Polsce telewizji i zainteresowania nią szerokich rzesz radjoabonentów. Oczywiście, akcja Towarzystwa miała postępować równolegle z fabrykacją aparatów telewizyjnych, które, jak się jednak okazało, są zbyt drogie na chude kieszenie naszych radjoamatorów.

Telewizja w Polsce nie znalazła przeto podatnego gruntu dla swojego rozwoju, a Towarzystwo Pultograficzne, nie znajdując innego dla siebie wyjścia, — zlikwidowało się i obecnie, już nie drogą telewizyjną, lecz zupełnie bezpośrednio, układa się z wierzycielami, na brak których uskarżać się nie może.

Oczywiście, ta „plajta" pierwszych prób telewizacji w Polsce nie świadczy bynajmniej o tem, abyśmy mieli raz na zawsze zrezygnować z tak doniosłego wynalazku.

O ile nam wiadomo, w programie działalności „Polskiego Radja" — sprawa telewizji jest wzięta pod uwagę i jak należy mieć nadzieję, pomyślnie rozwiązana zostanie.

Obrót radjosprzętem

(w) Niedawno odbyło się posiedzenie Zrzeszenia Polskich Przedsiębiorstw Radjotechnicznych, na którem m. in. omówiono projekt noweli obowiązujących w Polsce przepisów radjofonicznych. Na porządek obrad wyłoniła się też sprawa modyfikacji ustawy o istniejącym obecnie obrocie radjosprzętem; wreszcie omówiono sprawę poparcia propagandy, zainicjowanej przez Radjo Polskie.

Przepowiednie Dr. Lee Foresta

Niedawno wygłosił wynalazca lampki radjowej Dr. Lee Forest przemówienie, w którem przedstawił potężny rozwój telefonji bezdrutowej i lampy radjowej od chwili jej wynalazku w r. 1906. W dalszym ciągu swego przemówienia powiedział:

Co do przyszłości radja, sądzę, że jest rzeczą niewdzięczną bawić się w proroka, ale mimo wszystko widzę możliw. dalszego rozwoju. Nie wierzę w postęp radykalny w najbliższym czasie, lecz tylko w stopniowe ulepszenia techniczne, i to głównie pod względem jakości oddanych tonów jak i potanienia odbiorników. W każdym razie jestem przekonany, że obecny system emisyjny musi być gruntownie zrewidowany i przekształcony. Nie może utrzymać się zasada, że jedna i ta sama stacja jest zobowiązana zadowolić upodobania wszystkich radjosłuchaczy. Również nie może utrzymać się taka ilość radjostacyj nadawczych, jak np. 600 w Stanach Zjednoczonych. Dla nas, Amerykanów, zupełnie wystarczyłyby 10 stacyj, z których każda wysyłałaby swój własny program. Jedna stacja dawałaby w takim wypadku tylko muzykę klasyczną, symfoniczną i orkiestralną, inna znowu lekką muzykę, operetki i produkcje kabaretowe, trzecia słuchowiska i recytacje, czwarta odczyty itd. Każdy z tych typów powinien reprezentować szczyt poziomu artystycznego względnie naukowego. Słuchacz, według swoich upodobań i potrzeb, nastawiłby swój odbiornik na jedną z tych stacyj, reprezentujących pewną gałąź programu.

Wogóle — mówił następnie Dr. Forest — gdy uprzytamniam sobie sytuację za dziesięć lat, wyobrażam sobie doskonale, że siedząc wieczorem w domu, będziemy telefonowali do jakiegoś teatru z następującemi słowami: „Proszę połączyć mnie z dzisiejszem przedstawieniem". Obrazy, które zobaczymy wtedy na ekranie, będą wielkości 4 razy 4 stóp i ukażą się równocześnie z transmisją akustyczną. Takie transmisje otrzymamy jednak przez przewód, a nie w drodze eteru. Towarzystwa telefoniczne zarezerwują do tych celów specjalne kable. Artyści i kierownicy stacyj powitają takie nowości z radością.

Myślę, że pomysł mój doczeka się realizacji w ciągu 10-ciu do 20-tu lat.

Służba informacyjna i prasowa dozna również znacznych przeobrażeń pod wpływem wydoskonalenia się telewizji. Już dziś istnieje w Nowym Jorku teatr, który daje wyłącznie nowości bieżące w filmie dźwiękowym: na szeroką miarę zakrojony reportaż filmowo-dźwiękowy, zajmujący się tylko aktualnemi wypadkami z życia. Coś podobnego będziemy posiadali w zakresie telewizji. Obecny reportaż radjowy, który zaprowadziły już liczne stacje nadawcze, będzie uzupełniony odpowiedniemi obrazkami telewizyjnemi.

Radjo da również lotnictwu nowe możliwości, gdy osiągnie się doskonałą łączność radjową między samolotami i portami lotniczemi. Do tej dziedziny należy także problem atmosferycznych zakłóceń i ich przezwyciężenia. Dziś dalsze odbiory, a szczególnie z kontynentu do kontynentu, są narazie w znacznym stopniu zależne od atmosferycznych warunków, tak, że trudno obecnie pracować regularnie i programowo. Jest wielkiem zadaniem nauki elektrotechnicznej, w ciągu następnych 10 lat, aby problem ten rozwiązać. Mam jednak do niej zupełnie zaufanie, gdyż dotychczasowe w tej dziedzinie postępy odbywały się ze zdumiewającą szybkością.

Z PRASY

„Tydzień Radjowy" nr. 46.

Ukazał się numer 46 „Tygodnia Radjowego", który zawiera poza programami radjowemi następujące artykuły: Radjo w tropikalnej Ameryce Południowej, Radjo za 10 lat, Sensacyjne programy, Przegląd audycji na falach polskich, Jak zwiększyć selektywność?, Kącik detektorowicza, Porady techniczne, Europejskie stacje zwiększają coraz bardziej swoją siłę emisyjną, Czy wiecie że . . . . ., **Komunikaty, Rozrywki umysłowe.**

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Apel do krajowych fabryk maszyn rolniczych

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszem piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyczach w fabrykacji maszyn rolniczych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWNICTWO „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO".

Traktor w rolnictwie i warunki jego rozpowszechnienia

O zastosowaniu w rolnictwie traktora znajdujemy w „Maszynach Rolniczych" bardzo ciekawy artykuł inż. St. Emme'go. Czytamy w tym artykule m. in.:

Stosowanie mechanicznej siły pociągowej w rolnictwie, zapoczątkowane przez traktory parowe, nabiera wyraźnie cechy dopiero po zamianie w traktorze silnika parowego przez silnik spalinowy.

Dobrodziejstwo silnika spalinowego farmer amerykański już poznał, czy to w postaci małego motoru przenośnego dla robót gospodarskich, w zastępstwie brakujących rąk roboczych, czy to jako niezbędny na wielkich obszarach środek transportu i komunikacji automobilowej.

Z całego szeregu czynności gospodarczych — najmniej zaspokojona, a najcięższa i najpilniejsza — była akcja uprawy roli, do czego przeciętny farmer nie posiadał odpowiednich zmechanizowanych urządzeń.

To też rolnik amerykański— zabiera się do konstruowania potrzebnej mu maszyny, a wynikiem tego wysiłku staje się nawał różnorodnych konstrukcyj, często dziwacznych i niezrozumiałych dla technika.

W zespole stanowiącym traktor: silnik — przekładnia — elementy wiodące — najtrudniejszym do rozwiązania było zagadnienie elementów wiodących.

Widzimy więc traktory na 4-ch kołach, z których dwa tylne lub jedno tylne są wiodące, powstają traktory — o wszystkich 4-ch kołach wiodących, mamy typy traktorów na 2 kołach wiodących, które wprzęgano do narzędzi rolniczych zamiast żywej siły pociągowej.

Większość traktorów powstaje w ten sposób, iż posiadany przez rolnika względnie ciężki, wolnobieżny silnik stacyjny — ustawiany na podwoziu i łączony z kołami wiodącemi — zapomocą przygodnej przekładni.

Konstruktor-technik — niewiele miał tu do powiedzenia, ale cały układ często bezwiednie, wypadł względnie prawidłowo w stosunku do wymagań trakcji, mianowicie około 70 proc. całej wagi traktora przypada w tym typie na koła wiodące, co ujawnia się dodatnio w pracy traktora i zapewnia mu powodzenie na dłuższy okres czasu, nie zważając na szereg ujemnych strony natury konstrukcyjnej.

Traktory rolnicze tego typu budują przeważnie fabryki maszyn rolniczych, które, znając dobrze potrzeby rolnika, wyspecjalizowały się jednocześnie w dostarczaniu mu drobnych silników spalinowych do napędu maszyn rolniczych. W ten sposób traktor rolniczy w ręku farmera amerykańskiego — staje się uzupełnieniem w komplecie posiadanych przez niego maszyn rolniczych.

Wreszcie do budowy traktorów staje technik-konstruktor, automobilista. Wprowadza on nieco wzmocniony swój silnik szybkobieżny, wzorową przekładnię i normalne koła, odrzuca podwozie ramowe i ustala sztywne połączenie osi silnika z osią kół wiodących, zapomocą jednolitego elementu — ramy traktora i karteru silnika. Wykonuje się to jednak często kosztem dynamiki traktora, ponieważ ustawienie silnika jak w samochodzie, ku przodowi, niekorzystnie zmienia rozkład wagi traktora na koła.

Posiada jednak ten ostatni typ maszyny tyle zalet konstrukcyjnych, ujawniających się przy budowie i eksploatacji traktora, że zaczyna górować nad innemi.

Firmy budujące traktory, wzorowane na silnikach przewoźnych typu cięższego — stopniowo przechodzą na typ lżejszy, o układzie samochodowym.

Brak ustalonych metod badania traktora rolniczego utrudnia techniczną analizę poszczególnych konstrukcyj i często prowadzi do nieporozumień nawet w gronie fachowców-techników, nie mówiąc już o rolnikach.

Dla przykładu dość poruszyć sakramentalne dwie cyfry, umieszczone przy każdej marce traktora, a wskazujące: jedna — moc traktora na haku, druga — moc silnika traktora na wale. Stosunek tych dwóch cyfr — ma wykazać lepsze lub gorsze wykorzystanie mocy silnika, a co za tem idzie, lepszą sprawność całego ustroju.

Tak cyfra $^{10}/_{20}$ HP miałaby wskazywać, iż 50 proc. mocy silnika daje się wykorzystać na haku traktora, w postaci siły pociągowej.

Natomiast znakowanie $^{12}/_{20}$ HP — ma przekonać nabywcę, iż dany traktor potrafi rozwinąć na haku większą moc, niż poprzedni, mianowicie — 60 proc.

Wiadomo, iż moc na haku traktora ustosunkowuje się do posiadanej mocy silnika, przy terenie poziomym, jak następuje:

$$N_0 = \eta_1 \cdot \eta_2 \cdot \eta_3 \cdot N_e = \eta \cdot N_e$$

$$N_0 : N_e = \eta$$

gdzie: N_0 — moc na haku traktora.

N_e — moc na wale silnika.

η_1 — Spółczynnik przekładni trybowej od wału silnika do kół wiodących. Dla danej konstrukcji jest to wielkość stała i dla potrójnej przekładni dobrze wykonanej, a pracującej w kąpieli oliwnej, może być przyjęte = 0,80.

η_2 — Spółczynnik poślizgu kół wiodących, który uzależnia się od stosunku szybkości poruszania się traktora i szybkości na obwodzie kół wiodących. Zależny on jest od nawierzchni kół oraz charakteru terenu i może się wahać od 0,01 do 0,24 (próby w Nebraska, Ameryka).

η_3 — Spółczynnik oporu przewożenia traktora, jak wozu, może być określony jak stosunek siły na haku do siły na obwodzie kół wiodących. Zależny jest od wagi traktora i właściwości terenu. Spółczynniki tarcia całkowitego wozów, jak wiadomo, wynoszą:

f = 0,02 — na szosie
= 0,04 — na drodze polnej
= 0,08 — na polu suchem
= 0,15 — na polu mokrem
= 0,30 — na polu świeżo zoranem,

a siła, potrzebna do poruszania wozu, równa się iloczynowi z wagi wozu na powyższy spółczynnik f.

Jak z powyższego wynika, ogólny spółczynnik η nie jest wielkością stałą dla danego traktora, a może się wahać w szerokich granicach, zależnie od warunków, w jakich traktor pracuje. O sprawności danej maszyny mogą świadczyć tylko cyfry, otrzymane drogą porównania kilku maszyn, pracujących jednocześnie w jednakowych warunkach.

Sprawa mocy traktora, poza układem konstrukcyjnym, posiada wpływ na ogólną rentowność pracy. Nierentującym się może okazać zarówno słaby tani traktor przez swą małą wydajność, jak też silny kosztowny traktor — przez słabe wykorzystanie.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Możliwości eksportowe maszyn rolniczych do Norwegji

Niewielka, ale rozwijająca się produkcja rolnicza Norwegji korzysta z maszyn i narzędzi rolniczych importowanych z zagranicy, przedewszystkiem z Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Szwecji.

Zwracamy na to uwagę naszych przemysłowców tego działu.

DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY i CERAMICZNY

Apel do krajowego przemysłu budowlanego

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszem piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyczach w fabrykacji materjałów budowlanych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

ADMINISTRACJA „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO".

Zwiedzanie domów szkieletowych na G. Śląsku przez gości z Warszawy

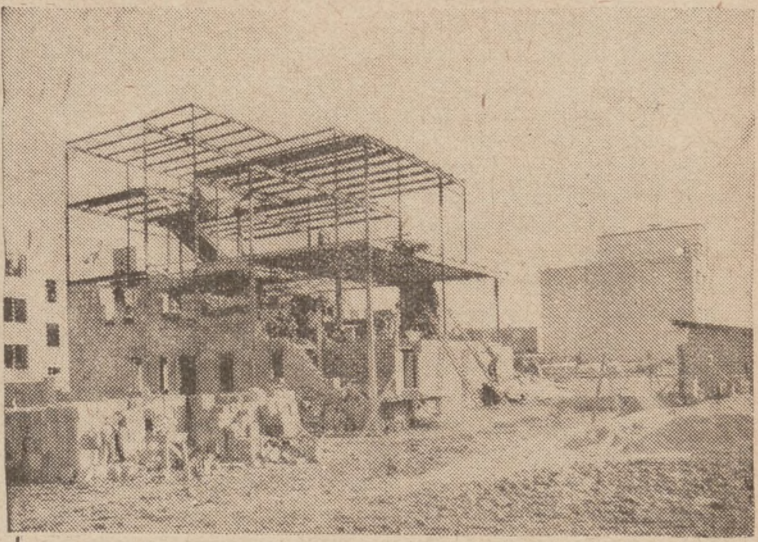
Akcja przemysłu żelaznego i cementowego w budownictwie.

Rozpoczynające się budownictwo szkieletowe na G. Śląsku budzi powszechne zainteresowanie w kołach fachowych całej Polski. W ostatnich dniach przyjechali na G. Śląsk z Warszawy p. prof. polit. warsz. Dr. Inż. St. Kunicki, p. Inż. Referowski i p. arch. Syrkus. Łącznie z p. arch. Michejdą z Katowic zwiedzono pierwsze domy szkieletowe G. Śląska. Specjalnie zwrócono uwagę na lekkość konstrukcji żelaznej, zastosowanej przy budującej się obecnie willi obok ul. Polnej (10 kg. żelaza na m^3) monolityczność budowy, oszczędność na powierzchni użytkowej, łatwość późniejszych przeróbek, jak przesuwanie ścian itp. oraz minimalną ilość wody wprowadzoną do budowy, co pozwala na szybkie jej oddanie do użytku i przez to zmniejsza koszty oprocentowania kapitału budowlanego.

Poza tem zwiedzano zakłady konstrukcyj żelaznych w Hucie Królewskiej i Hucie Pokój.

Wieczorem odbyło się w Syndykacie P. H. Ż. pod przewodnictwem p. Gen. Dyr. Grodzieckiego zebranie, na którem p. prof. Kunicki, na podstawie ostatniej podróży do Francji, omówił francuskie budownictwo szkieletowe, a p. arch. Syrkus niemieckie, uwzględniono przytem polskie warunki klimatyczne, materjałowe, pracy i finansowe. W wyniku dyskusji postanowiono przystąpić do natychmiastowego opracowania i skalkulowania typów domów szkieletowych, według których będą mogły budować firmy i instytucje, zajmujące się budownictwem oraz osoby prywatne. Przy opracowaniu typów będzie uwzględniona najdalej posunięta normalizacja poszczególnych elementów budowlanych oraz racjonalne rozplanowanie wnętrz przewidziane do najdrobniejszych szczegółów, a opracowane według współczesnych wymagań i doświadczeń wielkich postępów budownictwa krajów zach.-europejskich.

Ponieważ ważną grupę materjałów, wypełniających szkielet żelazny, stanowią, poza wysokowartościową lekką i ciepłą cegłą pustą, heraklitem i solomitem, lekkie i porowate produkty cementowe, jako gazobeton, żużlobeton, celolit itp., wszedł, jak wiadomo, przemysł żelazny w porozumienie z przemysłem cementowym celem założenia specjalnej Spółki, która, mając do dyspozycji kredyty w Banku Gospodarstwa Krajowego, będzie rozdzielnikiem tych kredytów oraz nadzorcą robót budowlanych, wykonywanych przez poszczególne firmy budowlane przy zastosowaniu powyższych produktów. —

Willa żelazo-szkieletowa wedł. projektu arch. Michejdy w Katowicach, przy ul. Polnej.

Wypełnienie nazewnątrz cegłą pustakową, wewnątrz solomitem, ściany działowe z pustaków grub. 10 cm. lub z heraklitu grub. 7½ cm.

Jak się dowiadujemy, wiosną roku przyszłego jest przewidziane rozpoczęcie realizacji obecnie opracowywanych planów.

Z kongresu budownictwa żelaznego w Liége

Jednym z wielu międzynarodowych kongresów, odbywających się z okazji 100-lecia niepodległości Belgji był kongres budownictwa żelaznego, który odbył się w Liége we wrześniu b. r. przy bardzo licznym udziale techników wszystkich krajów. W kongresie tym przez referaty najwybitniejszych swoich fachowców uczestniczyła także nauka polska.

Obrady kongresu, odbywające się przeważnie w poszczególnych sekcjach obejmowały szereg najbardziej interesujących obecnie świat techniczny zagadnień z rozmaitych działów i możliwości stosowania żelaza w konstrukcjach budowlanych i inżynierskich.

W sekcji materjałów omawiano przedewszystkiem własności i możliwości stosowania nowoczesnych stali wysokowartościowych, a więc przedewszystkiem stali krzemowej (Si) i innych. W dziale tym wygłosił referat rektor Politechniki Warszawskiej, prof. Dr. inż. Antoni Pszenicki na temat stosowania stali krzemowej w budowie mostów. Autor stwierdza w nim, że zmniejszenie ciężaru przy użyciu stali Si może wynieść około 25—30 proc., jednak zmniejsza się przytem znacznie sztywność mostu, uważa więc za wskazane przy większych rozpiętościach kombinowanie użycia dwóch stali, o ile stal krzemowa nie okaże się zbyt kosztowną.

Możliwością rozszerzenia stosowania żelaza zajmował się referat inż. M. Cassau'a z Paryża, omawiający francuskie typy domków stalowych, dostosowane do wymagań programu budowlanego u Loucheura i opracowane z przestrzeganiem następujących warunków:

1) Fabrykacja standaryzowana,

2) Możliwość szybkiego montażu przez robotników wykwalifikowanych,

3) Trwałość zapewniona przez użycie stali miedziowanej i powłoki rdzochronnej,

4) Izolacja cieplna zapewniona przez użycie wysokowartościowych syntetycznych materjałów izolacyjnych.

Bardzo ważną i aktualną sprawę **zastosowania żelaza w budownictwie mieszkalnem** poruszał dr. inż. St. Kunicki, stwierdzając **niewątpliwe zalety użycia szkieletu** żelaznego, a mianowicie: lepsze wyzyskanie powierzchni i kubatury budynku, znaczne skrócenie czasu budowy dzięki szybkości montażu oraz możliwości szybszego oddania do użytku, wskutek małej ilości wody wprowadzonej do ścian przy budowie, a stąd oszczędność na procentach od kapitału. Dzięki lekkości budynku, zmniejszenie kosztów transportu materjałów oraz kosztów fundamentowania, a także możliwość stosowania na słabych gruntach i na terenach podkopanych wskutek silnej wewnętrznej spoistości budynku.

Sekcja wielkich profilów zajmowała się kwestją specjalnych profilów o szerokich stopach, t. zw. profilów Greya i Differdanga. Wygłoszone tu referaty poruszały ich własności wytrzymałościowe, zalety konstrukcyjne montażowe oraz szczegóły konstrukcji. Ciekawem uzupełnieniem tematu były przykłady stosowania tych profilów w mostach kolejowych.

W specjalnych **sekcji połączeń** konstrukcji rozpatrywano nowe teorje o wytrzymałości części nitowanych, a więc obliczanie przekrojów osłabionych nitami, ustawionemi w linjach ukośnych, terja naprężeń w połączeniach i t. p.

Bardzo dużo czasu poświęcono jednemu z najnowszych środków techniki, jakim jest **spawanie.** W dziale tym wygłoszono kilkanaście referatów, odnoszących się zarówno do strony teoretycznej, a więc sposobu obliczeń, rozkładu naprężeń, jak i praktycznej, to jest form konstrukcji techniki spawania, przykładów zastosowania i t. p. Z polskich inżynierów nadeslali referaty: prof. St. Bryla, przytaczając ostanie przykłady zastosowania spawania w Polsce, a mianowicie: most pod Łowiczem, świeżo wykonany szkielet stalowy domu P. K. O. w Warszawie, jak również inż. J. Jabłoński, podkreślający konieczność ustalenia form konstrukcji najodpowiedniejszych dla tego sposobu łączenia.

Walka z rdzą była tematem obrad oddzielnej sekcji. Szereg referatów omówił rozmaite sposoby zwalczania rdzy i korozji przez stosowanie odpowiedniego pomalowania, otulenia betonem i t. p. oraz istniejące **stale nierdzewiejące a także użycie chemiczne czystego żelaza** (Armco).

W dziale badania konstrukcyj żelaznych rozpatrywany był wpływ szybkości biegu pociągów na mosty kolejowe.

W sekcji konstrukcyj specjalnych wygłoszono bardzo wiele referatów, opisujących najnowsze przykłady zastosowania żelaza w konstrukcjach: mostów drogowych, wiszących mostów kolejowych, mostów zwodzonych, stosowanie belek Viereendella w konstrukcji mostów, hangarów lotniczych i innych hal o dużej rozpiętości. Między innemi referaty z dziedziny budowy mostów żelaznych wygłosił rektor A. Pszenicki referat o obliczeniach łuków przy mostach wiszących i prof. inż. F. Szelągowski na temat wzmocnienia mostu kolejowego i drogowego przez Wisłę koło Torunia.

Kilka referatów poświęconych było **konstrukcjom o znacznej wysokości,** a więc amerykańskim drapaczom chmur oraz europejskim budynkom wielopiętrowym. Pa za referatami poświęconemi sposobom konstrukcyj i obliczeń drapaczów chmur, bardzo ciekawym był referat amerykańskiego inżyniera Pistora p. t. umiejętność budowania drapaczy chmur i ich ekonomiczność, w którym dał on historyczny rys rozwoju stalowej konstrukcji budowlanej i wypowiedział zdanie, że dzisiejszy stan techniki pozwala na wznoszenie budynków o 200 piętrach, t. j. około 610 m. wysokości. Stać się to może tylko dzięki stosowaniu stali jako materjału konstrukcyjn. oraz wskutek rozwiązania problemu fundamentowania, konstrukcji wind, ochrony przed pożarem.

Zagadnienie **stosowania w Europie szkieletu żelaznego w budownictwie miejskiem** bardzo wyczerpująco ujął **prof. Hawranek z Brna.** Przeprowadził on szereg cyfrowych porównań szkieletu żelaznego z żelbetonowym, wykazując znaczną **wyższość konstrukcji żelaznej.** W referacie swoim podkreśla on coraz większy procent budynków miejskich w Europie wznoszonych na szkielecie żelaznym, jako przykład podaje Berlin, gdzie już dzisiaj większość powstających domów posiada szkielet żelazny.

Sprawa bezpiecznego budowania na terenach niepewnych podlegających obsunięciom lub trzęsieniom ziemi, została wyczerpująco ujęta w referatach kilku japońskich inżynierów. Doświadczenie wykazało, że konstrukcje żelazobetonowe nie są dostatecznie odporne na drgania, usunięcia się gruntu i t. p. Od pewnego więc czasu stosuje się w Japonji sztywny szkielet żelazny, otulony betonem t. zw. „steel concrete" jako zapewniający dostatecznie bezpieczeństwo.

Z innych tematów omawianych na kongresie wymienić należy nową teorję obliczania konstrukcji na podstawie odkształceń, teorję naprężeń wtórnych, stosowanie stalowych ścian szpuntpalowych, żelaznych kesonów przy budowie mostów i portów, stalowych tam na rzekach oraz konstrukcję wież radjowych.

Prace kongresu (przeszło 70 referatów) dały jasny przegląd dzisiejszego stanu techniki konstrukcji żelaznej i wykazały, jak wszechstronne i różnorodne zastosowanie może mieć żelazo w nowoczesnej technice inżynierskiej i konstrukcjach budowlanych.

WIADOMOŚCI DROBNE

KOMITET WYKONAWCZY RADY NACZELNEJ ZWIĄZKÓW DRZEWNYCH.

odbył onegdaj posiedzenie w Warszawie. Na porządku obrad znajdowała się między innemi sprawa udziału przedstawicieli Rady Naczelnej w komisji międzyministerjalnej dla popierania przemysłu drzewnego, oraz zagadnienie organizacji eksportu. W posiedzeniu tem z ramienia lwowskiego Syndykatu drzewnego wzięli udział pp.: prezes Dr. Csala i r. Szymon Ulam.

CENY PODKŁADÓW KOLEJOWYCH NA PRZETARGU.

Na ostatnim przetargu Min. Komunikacji na dostawę 2 milj. podkładów kolejowych jedno z przedsiębiorstw zaofiarowało stosunkowo drobną ilość podkładów sośnowych po 4.20 za sztukę. Cena ta stoi poniżej wszelkiej kalkulacji handlowej zarówno dla przedsiębiorstw państwowych jak i prywatnych, dyrekcje bowiem lasów państwowych brały również udział w przetargu. To też podobno dyrekcje lasów państwowych przyłączają się do akcji przedsiębiorstw prywatnych w celu unieważnienia i rozpisania nowego przetargu. Sprawa ta będzie omawiana na posiedzeniu specjalnej komisji drzewnej Min. Komunikacji 10 b. m. Cena uzyskana na przetargu stanowi wytyczną dla rynku, jeżeli ona nie wytrzymuje kalkulacji to zdeprecjonuje rynek i przyniesie szkody dla całego przemysłu drzewnego.

COFNIĘCIE TARYFY ULGOWEJ NA EKSPORT MATERJAŁÓW TARTYCH DO NIEMIEC.

Przygotowany przez Ministerstwo Komunikacji projekt taryfy stacyjnej na eksport materjałów drzewnych do Niemiec, został zaniechany ze względu na stwierdzoną niemożność uzgodnienia zamierzonej taryfy z taryfą związkową polsko - niemiecką. Ponieważ Ministerstwo zamierza istotnie przyjść z pomocą eksportowi materjałów drzewnych, istnieje prawdopodobieństwo, że sprawa projektowanych ulg taryfowych będzie załatwiona na drodze refakcji. — Ostateczna decyzja w tym względzie zapadnie w dniach najbliższych.

MISJA EKSPORTOWA PRZEMYSŁU DO SZWAJCARJI.

Poselstwo Polskie w Bernie zwróciło się do Rady Naczelnej Związków Drzewnych z inicjatywą urządzenia misji eksportowej przemysłowców drzewnych do Szwajcarji — zwracając uwagę na to, że istnieją szanse zwiększenia naszego eksportu różnych materjałów drzewnych do tego kraju.

ZNIŻKA CENY CEMENTU W CZECHOSŁOWACJI.

Ministerjum Przemysłu i Handlu wyłoniło komisję, która obradować będzie ze związkiem fabrykantów cementu w sprawie zniżki cen. Jak wiadomo zniżka cementu nastąpiła ostatnio w Niemczech.

KRYZYS W PRODUKCJI ASFALTU.

Asfalty polskie, wybitnie parafinowe, z trudem znajdują zbyt na rynku niemieckim ze względu na panujący tam kryzys gospodarczy. Właściwy sezon asfaltowy jest już zakończony, gdyż fabryki papy dachowej i budowy dróg z końcem września, a najdalej w połowie października kończą pracę: ilości, które są jeszcze potrzebne do utrzymania ruchu, są już zakupione. Na sprzedaż więc zagranicę nowych, większych partyj towaru narazie liczyć nie można.

Sezon bieżący w zupełności zawiódł i zapasy asfaltu osiągnęły znaczny procent. Wszelkie usiłowania, by zwiększyć obroty zagraniczne asfaltem, nawet kosztem redukcji cen, nie doprowadziły do rezultatów.

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Katowice, 18. 11. Cegła za 100 szt. przy odbiorze wagonowym loco cegielnia G. Śl. zwykła zł 60, pustaki (dziurawki) 66, licówka 98—104, pustaki stropowe Kleina 135, Ackermana 340—400. Zapotrzebowanie średnie. Wobec ukończenia sezonu budowlanego w.ęk.e cegielnie przy poważniejszych zamówieniach oddają cegłę zwykłą loco cegie.nia po 56 zł za 1000 szt.

Katowice, 18. 11. Kafle w hurcie za 1 sztukę loco skład fabryczny: polewane białe lub kolorowe zł 1.25, szmelcowe 2; w detalu: polewane 1.50, szmelcowe 2.30. Zbyt niewielki wobec słabego ruchu budowlanego.

Poznań, 18. 11. Firma „Materjał Budowlany" w Poznaniu notuje na wyroby ceramiczne następujące ceny: za 1000 sztuk loco stacja załadowania w Wielkopolsce cegła maszynowa znormalizowana zł 50, cegła dziurawka zł 60, pustaki Foerstera i Kleina 25×15×10 zł 77.50, pustaki Westfala 12-ki zł 150, pustaki Westfala 15-ki 195 zł, dachówka karpiówka I kl. 120—140 zł, gąsiory za sztukę zł 120. Tendencja utrzymana.

Bydgoszcz, 18. 11. Firma „Materjał Budowlany" notuje za 1000 sztuk loco stacja Bydgoszcz. Cegła iłowa zł 60, tonówka i cegła lekka zł 62, dachówka i karpiówka zł 125, płyty ceglowe zł 155. Westfala 12-ki zł 210. Westfala 15-ki 230, pustaki Foerstera i Kleina 80—85 zł za 100 kg. wagonowo cement zł 9.90, wapno loco Wapiennika dla odsprzedawców zł 3.80, dla konsumentów zł 4. Tendencja zniżkowa na cegłę, dachówkę Westfala, Foerstera i Kleina.

Kraków, 18. 11. Notowanie materjałów budowlanych wg. Miejskich Zakładów Ceramicznych w Krakowie. Wapno murarskie loco wapiennik za 10.000 kg. zł 400, loco budowa 430—450, cegła maszynowa loco cegielnia 1.000 sztuk 76—80, budow. 1.000 sztuk 80—90, cegła pustaki loco cegielnia 1.000 szt. 70—120, cegła pustaki loco budowa za 1.000 sztuk 80—135, cegła piecowa loco cegielnia 80—100, loco budowa 90—110, cegła podwójnie prasowana loco cegielnia 90—110, loco budowa 110—130, gips murarski loco skład za 100 kg. 4—7, loco budowa 4.50—7.50. Tendencja nieco słabsza, wypłacalność słaba. Poważny zastój w przemyśle budowlanym odbił się ujemnie na sytuacji przemysłu ceramicznego, tak w ub. roku cegielnie krakowskie wyprodukowały około 1.800.000.000 cegieł, z czego jednak przeszło jedną trzecią produkcji pozostawiono na składach. Tegoroczna produkcja cegieln, zdając sobie sprawę, iż nie można już w tym roku liczyć na ożywienie ruchu budowlanego, wydatnie ograniczyli swą produkcję, a niektóre cegielnie wogóle zawiesiły działalność. Mimo to nadprodukcja w przemyśle ceramicznym w dalszym ciągu jest duża. Obecnie czynnych jest około 70 proc. cegielni, przyczem stopień zatrudnienia waha się od 35 do 50 proc. zdolności wytwórczej.

METALE I WYROBY METALOWE.

Katowice, 18. 11. Surówka odlewnicza nr. 1 „Huta Pokój" oraz Górnośląskich Zjednocz. Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja: Towarzystwo dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Al. Jerozolimskie 11, cena za tonę 220 zł loco stacja wysyłająca.

Sosnowiec, 18. 11. Ceny orjentacyjne za 1 kg. loco odlewnia: blacha miedziana zł 3.40, mosiężna 3.10, pręty mosiężne 2.80, miedziane 3.10, cyna 5.50—5.60, ołów 0.90, metale stare: miedź 1.60—1.70, mosiądz 1.10—1.20, ołów 0.60—0.70. Zapotrzebowanie na metale surowe bardzo słabe, a również i stare metale nie mają dobrego zbytu. Odlewnie zatrudnione są bardzo słabo, a także i fabryki aparatów miedzianych dla gorzelnictwa, browarów i cukrowni odczuwają znaczny spadek zamówień. Bardzo poważną konkurencję stanowi metalowy przemysł czechosłowacki, który udziela 3-letniego kredytu, a z tego rodzaju warunkami płatności nasze, oparte o słabe kapitały, odlewnie krajowe oczywiście nie mogą konkurować.

Berlin, 18. 11. (Urz.). Not. w RM. za 100 kg. Miedź elektrolityczna dostawa cif Hamburg, Brema lub Rotterdam 114, oryginalne aluminjum hutnicze 98—99 proc. w blokach 170, ditto w sztabach walcowanych i ciągnionych, nikiel czysty 98—99 proc. 350, antymon Regulus 51—53, srebro w sztabach ca. 900 za kg. 49½—51½, złoto w wolnych obr. za 10 gr. 28—28.20, platyna w wolnych obr. 1 gr. 5—7.

Londyn, 18. 11. (Z.) Srebro $16^{9}/_{16}$, na dostawę 16½ d, złoto 85 sh 1 d za 1 uncję.

Londyn, 18. 11. (U.) Not. metali w Ł za tonę. Miedź Standard per kasa $47^{5}/_{8}$—47¾, 3 mies. $47^{5}/_{8}$—47¾, Settl. 47¾. Elektrolyt 50—51½, Best Selected 49—50¼. Elektrowirebars 51½, cyna Standard per kasa 113¼ do $113^{3}/_{8}$, 3 mies. 114½—$114^{5}/_{8}$, Settl 113¼, Banka (obr. nieof.) 118¾, Straits (obr. nieof.) 117¾, ołów zagr. dost. natychm. $15^{7}/_{8}$, terminowa $15^{7}/_{8}$, Settl $15^{7}/_{8}$. Cynk zwykły dost. natychm. $14^{13}/_{16}$, termin. $15^{5}/_{16}$, Settl. 14¾. Not. nieofic. rtęć $22^{5}/_{8}$, Wolfram 17.

N. Jork, 18. 11. Not. metali w cts za lb. (w nawiasach podano kursy później ustalone). Miedź: lake loco $12^{1}/_{8}$ ($11^{5}/_{8}$), elektrolityczna loco 11½ (11½), fas. N. Jork 11½ (11½), per 30—90 dni 11½ (11½), Casting Rafinery loco fob. N. Jork $11^{1}/_{8}$, cif Hamburg 12.30. Cyna: N. Jork, Straits loco 26.15 (26.10), na grudzień 26.20 (26.17½). Ołów: N. Jork, loco 5.10, East St. Louis loco 4.95. Cynk: East St. Louis, loco 4.35, srebro zagran. w cts. za uncję 36, platyna 33, aluminjum 98—99 proc., loco $27^{7}/_{8}$, nikiel w sztabach loco 35, blacha biała fob. Pittsburg 5.25.

Angielski rynek blachy białej, 15. 11. Ceny za podstawową skrzynkę fob. wynoszą sh. 17, ceny krajowe franco wagon huta. Blacha galwanizowana, tj. ocynkowana Ł 11.12.6 fob. Glasgow za grubość nr. 24. Ceny bez zmiany.

Berlin, 18. 11. Na rynku półwyrobów metalowych płacono za 100 kg. w markach blacha aluminjowa, drut i stangi 237, rury 310, miedziana blacha 133, drut i stangi 118.75, rury bez szwu 160.25, krążki miedziane 195, mosiężna blacha taśmówka i drut 133, stangi 111, rury bez szwu 152, tombakowa blacha, drut i stangi 167, nowe srebro, blacha, drut i stangi 279, cyna do lutowania 165. Na rynku półwyrobów ceny prawie bez zmiany, spadły tylko półwyroby z nowego srebra, miedziane stangi, druty i rury bez szwu.

WĘGIEL.

Newcastle, 18. 11. Notowano węgiel za tonę fob w sh i pensach: DCB kotłowy 13.6, drobny 10, secunda 9.6, Tyne prima kotłowy 12.9, drobny 10—10.6, secunda 12, Hastins-Harley —, drobny —, najlepszy Durham kotłowy 14.6—15, drobny 11.6, gazowy Wear specj. 15.6—15.9, Holmside 15, secunda 12.6 do 13.6, węgiel koksujący nieprzesiewany 12.9—13, drobny 12.3—12.6, bunkrowy specjalny 14, najlepszy 13.6—13.9, zwykły 12.6 do 12.9, koks gazowy 21.6, wielkopiecowy 17—17.6, koks odlewni. specj. 20—22, bechive coke 24—26. W zagł. Cardiffskiem fob. notowano za tonę w sh. i pensach najlepszy admir bezdymny gruby 20, secunda 18.9—19.9, zwykły 18.3—18.6. Sytuacja bez zmiany, tylko koks gazowy wyżej. Konkurencja polska jest nadal dość poważna na tym rynku. W ostatnich czasach dwa większe zamówienia skandynawskie zostały skierowane do Polski z powodu bardziej korzystnych warunków.

DRZEWO.

Lwów, 18. 11. Notowania drzewa Izby Przem. Handlowej we Lwowie w obrocie krajowym loco wagon stacja załadowania w województwach Lwów, Tarnopol i Stanisławów z dn. 31 października: Drzewo dębowe kloce od 3-ch metrów długości, bez kory od 50 cm. średnicy I kl. —, II kl. —, III kl. —, od 40—49 cm. 110, II kl. —, III kl. —, od 30 cm. I kl. —, II kl. —, III kl. —, Materjał rznięty, boulsy w bloki ułożone I kl. 230 zł, II kl. 180, III kl. — zł, brusy nieobrzynane I i II kl. 135 zł, III kl. 100 zł, deski I, II kl. 110, III kl. 90, deski i brusy obrzynane, towar paryski od 1¼ metra wzwyż I kl. 260 zł, II kl. 225, deski i brusy obrzynane krajowe od 1 met a wzwyż I i II kl. 145 zł, III kl. 95 zł, fryzy krótkie I kl. 215 zł, II kl. 175 zł, III kl. 110, fryzy długie I klasy 240, II kl. 195 zł, posadzka na 1 m. kw. I kl. 10 zł, II kl. 9 zł, listewki do podłóg za 1 metr bieżący —. Jesionowe kloce od 3 metrów bez kory średnicy od 50 cm. I kl. —, II kl. — zł, od 30 cm. I kl. — zł, II kl. — zł, od 20 cm. I kl. — zł, II kl. —, boulsy w bloki ułożone I kl. 230, II kl. 185, brusy nieobrzynane luźny towar I i II kl. 180 zł, deski nieobrzynane krótkie 165, deski i brusy obrzynane 130. Brzostowe kloce od 50 cm. średnicy I kl. — zł, bez kory od 30—39 cm. I kl. — zł, boulsy w bloki ułożone I kl. — zł, brusy nieobrzynane — zł, deski i brusy krótkie — zł. Jawor: kloce od 50 cm. średnicy — zł, 40—49 cm. — zł, 30—39 cm. — zł, 25—29 cm. — zł. Bukowe kloce od 26 cm. 40 zł, materjały rznięte nieobrzynane 70 zł. Olchowe kloce od 22—29 cm. I kl. 60 zł, II kl. 45, od 30 cm. w czubie i wyżej 85, II kl. 55, materjał rznięty grub. 13 mm. 135 zł, 20 mm. grub. 125 zł, 26/105 mm. 115 zł. Brzozowe kloce od 22—29 cm. — zł, od 30 cm. w odczubie i wyżej — zł. Osikowe do 21 cm. w czubie zł 40, od 22—29 cm. zł 40, od 30 cm. i wyżej zł 40. Należność za przetarcie 1 m. sześc. drzewa miękkiego 9 zł, z pryzmowaniem o 35 proc. drożej, drzewa twardego 14.50 zł, z pryzmowaniem o 50 proc. drożej. Drzewo opałowe przeschnięte za 10.000 kg., osikowe 130 zł, sosnowe 220 zł, jodłowe i świerkowe 130 zł, bukowe, grabowe i jaworowe 180 zł. Drzewo dębowe wykazuje tendencję słabszą, szczególnie materjał rznięty. Inne gatunki drzewa bez zmiany.

Lwów, 18. 11. Ceny drzewa z powodu braku zbytu i popytu nieustalone. Tendencja słaba, zapotrzebowanie małe. Sosna, materjał eksportowy stolarski dol. 15.— za metr kub. a 8—9 dol. za materjał budowlany. Dębina, boulsy dębowe 28 dol., materjał wagonowy 20 dol.

Złoty w dniu 18 listopada 1930 r.

Gdańsk 57.63—57.77; złoty 57.64—57.78; Berlin przekaz na Warszawę, Poznań i Katowice 46.925—47.125; Londyn 4335; N. Jork 11.22; Praga 377¼; Wiedeń 79.42—79.70; Zurych 57.80. Dolar w obrotach prywatnych 8.93¼.

Przetargi • Submisje • Licytacje

WEZWANIE DO SKŁADANIA OFERT.

D-two K. O. P. odda w drodze nieograniczonego przetargu dostawę na:

200 klm. kabla telefonicznego B—I w/g. warunków zatwierdzonych przez M. S. Wojsk.,

120 szt. zwijaków do kabla w/g wzoru M. S. Wojsk.,

550 szt. bębnów do kabla w/g wzoru M. S. Wojsk.,

2 szt. gołębników ruchomych w/g wzoru K. O. P.

Informacyj w sprawie tego przetargu udziela codziennie w Dow. K. O. P. Szef. Łączności, pokój Nr. 240.

Oferta na dostawę należycie udokumentowana i zalakowana z napisem: „Oferta na dostawę materjałów łączności" musi wpłynąć do K. O. P., godz. 9 dnia 2. 12. b. r., w którym to terminie rozpocznie się rozprawa ofertowa.

Wymagane jest:

1) złożenie oferty w/g wzoru urzędowego,

2) podanie ceny na materjał w złotych,

3) dołączenie do oferty dowodu złożenia wadjum w wysokości 3 proc. wartości oferowanej ceny.

Szczegółowe warunki na dostawę zawarte są w instrukcji 0—11—22.

D-two K. O. P. zastrzega sobie w zupełności prawo oceny i wyboru przedłożonych ofert, jak również prawo przeprowadzenia przetargu ustnego.

L. dz. 21624/30/Łączn.

Dowództwo K. O. P.

PRZETARG.

Ministerstwo Komunikacji ogłasza przetarg na dostawę:

600.000 (sześćset tysięcy) okładek dla dowodów tożsamości osoby i 15 przyrządów do przytwierdzania fotografij wewnątrz tych okładek.

Okładki powinny być wykonane z tektury oklejonej dermatojdem, ściśle według wzoru, zatwierdzonego przez Ministerstwo Komuunikacji.

Wzór jest do obejrzenia w Ministerstwie Komunikacji pokój 169 lub w Dyrekcjach Kol. Państwowych, gdzie również są do obejrzenia szczegółowe warunki dostawy.

Otwarcie ogłoszeń nastąpi w dniu 5 grudnia 1930 r. o godzinie 11-ej w Ministerstwie Komunikacji, pokój 169.

———

Zakład Oczyszczania m. st. Warszawy ogłasza

PRZETARG

na sprzedaż 10-ciu wozów - śmieciarek dwukonnych, 15-tu wozów jednokonnych, 1 samochodu ciężarowego marki „Fiat", 3-ch samochodów ciężarowych marki „Ford" i 1-go samochodu 5-cio osobowego torpedo marki „Delage".

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na kupno wozów i samochodów". wraz z dowodem otrzymanym od Zakładu Oczyszczenia Miasta o złożeniu wadjum w wysokości 300 złotych w gotówce lub w papierach, mających zabezpieczenie prawne należy składać w Biurze Działu Zakupów Zakładu Oczyszczania Miasta w Warszawie, ul. Karowa Nr. 3, II piętro, pokój Nr. 10, do dnia 9 grudnia r. b., do godziny 12-ej, gdzie będą udzielane wszelkie informacje, dotyczące przetargu. Zakład Oczyszczania Miasta zastrzega sobie prawo anulowania przetargu.

PUBLICZNY PRZETARG OFERTOWY

ogłasza Urząd Budowy Gmachów Państwowych w m. st. Warszawie na wykonanie instalacji elektrycznej w gmachu Najwyższej Izby Kontroli przy Alei Szucha w Warszawie.

Ogólne warunki wykonania powyższych robót, warunki techniczne, wzór umowy, warunki przetargowe oraz przepisy o oddawaniu robót i dostaw w zakresie działania Ministerstwa Robót Publicznych można przeglądać w biurze Urzędu Budowy Gmachów Państwowych w m. st. Warszawie, przy ul. Długiej Nr. 50, II-e piętro, pokój Nr. 1, w godz. 9—12.

Oferty zestawione na otrzymanych w biurze Urzędu, za opłatą zł 15, egzemplarzach ślepych kosztorysów, z załączeniem podpisanych warunków przetargowych i projektu umowy, z dowodem złożenia wadjum w wysokości 5 proc. sumy ofertowej, w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Do przetargu na instalację elektryczną w gmachu Najwyższej Izby Kontroli przy Alei Szucha w Warszawie" należy składać najpóźniej do godziny 12-ej w dniu 1 grudnia 1930 roku w biurze Urzędu, bezpośrednio poczem nastąpi otwarcie ofert.

Dyrektor: (—) T. Szanior.

———

OGŁOSZENIE O PRZETARGU.

Centralny Instytut Wychowania Fizycznego na Bielanach ogłasza przetarg na wykonanie, dostawę, i zawieszenie zasłon do okien w ilości 95 sztuk z dymki żyrardowskiej lub inne, o ogólnym wymiarze około 260 mtr.^{2}

Bliższych szczegółów odnośnie wymiarów i wykonania udziela Administrator Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego na Bielanach w godzinach urzędowych.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Przetarg na zasłony" wraz z kwitem na wpłacone wadjum w wysokości 5 proc. wartości oferowanej dostawy, składać należy w terminie do dnia 27 listopada 1930 r. godz. 10-ta, w którym to terminie nastąpi komisyjne otwarcie ofert.

L. dz. 1927/30 — Adm.

Administrator C. I. W. F.
(—) K. MIELNIK.

PRZETARG NA WYKONANIE ROZBIÓRKI BUDYNKU.

Kierownictwo Przebudowy Węzła Warszawskiego, ul. Królewska Nr. 3., niniejszem ogłasza publiczny przetarg pisemny na wykonanie rozbiórki frontowej części budynku dwupiętrowego Wydziału Eksploatacyjnego (za wyjątkiem skrzydła północnego), położonego w Al. Jerozolimskiej Nr. 42 o objętości około 9700 metrów przestrzennych.

Rozbiórka ma być wykonana przez przedsiębiorcę na swój koszt i własnem zarządzeniem w terminie 75 dni kalendarzowych od daty wydania zlecenia na rozbiórkę.

Za prawo wykonania rozbiórki przedsiębiorca, który utrzyma się na przetargu, wpłaci sumę ustaloną przetargiem.

Osoba stająca do przetargu winna złożyć w Kasie Kierownictwa w godzinach od 9 12 w dni urzędowe wadjum przetargowe w wysokości 5.000 zł, w gotówce, papierach procentowych według wartości ustalonej przez Ministerstwo Skarbu lub w gwarancji bankowej, uznanej przez Ministerstwo Skarbu.

Termin składania ofert upływa z dniem 27 listopada 1930 r. o godzinie 13. Oferty złożone po tym terminie rozpatrywane nie będą. Nieuiszczenie wadjum przetargowego spowoduje bezwzględnie odrzucenie oferty.

Bliższe szczegóły na miejscu.

PRZETARG

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach ogłasza przetarg publiczny na dostawę:

a) 1150 m^3 bali sosnowych obrzynanych II kl. grub. 57 m/m szer. 24 cm. dług. 3 i 6 m.

b) 44 m^3 desek dębowych nieobrzynanych I kl. grub. 40 m/m szer. od 20 cm. wzwyż dług. od 3 m. wzwyż.

c) 158 m^3 bali dębowych nieobrzynanych I kl. grubości 60, 65, 80, 90 i 110 m/m szer. od 25, 25, 25, 26 i 30 cm. wzwyż dług. od 3, 3, 5, 5, i 5 m. wzwyż.

d) 6 m^3 bali bukowych nieobrzynanych II kl. grubości 50 i 80 m/m. szer. od 18 i 23 cm. wzwyż dług. od 3 m. wzwyż.

e) 30 m^3 bali topolowych nieobrzynanych II kl. grubości 110 m/m. i 60 m/m. szer. od 30 cm. wzwyż dług. od 2 m. wzwyż.

f) 80 arkuszy dykty klejonej z drzewa olszowego grubości 3, 6 i 8 m/m.,

g) 1260 mb. okrągłych łat sosnowych dług. 1,3 m. o przekroju 5 cm. w pośrodku.

h) 1.500 mb. półokrągłych łat sosnowych dług. 6 m. rznięte z palów o średnicy 10 cm. mierzone pośrodku pala.

Oferty należy złożyć z cenami stałemi w złotych dla pozycji ad. a) do f) za 1 m^3, dla pozycji g) i h) za 1 mb. loco wagon stacja załadowania do dnia 18 grudnia 1930 r. godz. 12-tej w podwójnej zapieczętowanej i zalakowanej kopercie z napisem: „Oferta do przetargu publicznego na dostawę drzewa na dzień 18 grudnia 1930 r.

Otwarcie ofert nastąpi tego samego dnia o godz. 12-ej w pokoju 311 D. O. K. P. Katowice.

Do oferty należy dołączyć pokwitowanie Kasy D. O. K. P. na wpłacone wadjum w wysokości 3 proc. wartości zaoferowanych materjałów.

Oferty bez wadjum rozpatrywane nie będą. Warunki dostawy, zawierające bliższe szczegóły wydaje Wydział Zasobów D. O. K. P. w Katowicach (pokój 311) bezpośrednio lub pocztą za nadesłaniem opłaty pocztowej i 2 zł, w znaczkach pocztowych na druki.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach.

PRZETARG.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach ogłasza przetarg publiczny na dostawę:

a) 12473,3 mb. podrozjezdnic dębowych o przekroju 16/26×16 cm.

b) 27.344 m^3 mostownic sosnowych,

c) 32.158 m^3 mostownic dębowych.

Oferty należy złożyć z cenami stałemi w złotych dla podrozjezdnic za 1 mb., dla mostownic zaś za 1 m^3 loco wagon stacja załadowania do dnia 2 grudnia 1930 r. godz. 12-tej w podwójnej zapieczętowanej i zalakowanej kopercie z napisem: „Oferta do przetargu publ. na podrozjezdnice i mostownice na dzień 2-go grudnia 1930 r.

Otwarcie ofert nastąpi tego samego dnia o godz. 12-ej w pokoju 311 D. O. K. P. Katowice.

Do oferty należy dołączyć pokwitowania Kasy D. O. K. P. na wpłacone wadjum w wysokości 2 proc. wartości zaoferowanych materjałów. Oferty bez wadjum rozpatrywane nie będą.

Warunki dostawy zawierające bliższe szczegóły wydaje Wydział Zasobów D. O. K. P. w Katowicach (pokój 811) bezpośrednio lub pocztą za nadesłaniem opłaty pocztowej i 2.— zł. w znaczkach pocztowych za druki.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach.

PRZETARG.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku zwraca uwagę na ogłoszony w „Monitorze Polskim" Nr. 258 z dnia 7 listopada b. r. przetarg publiczny wyznaczony na dzień 2 grudnia b. r. na dostawę materjału drzewnego mostowego, podrozjezdnic i słupów telegraficznych.

PRZETARG

Kierownictwo Przebudowy Węzła Warszawskiego ogłasza przetarg na dzień 25 listopada 1930 r. na wykonanie rozbiórki frontowej części budynku Wydziału Eksploatacyjnego położonego przy Al. Jerozolimskiej 42.

Bliższe szczegóły w „Monitorze Polskim" Nr. 252 z dn. 30 października b. r.

Kierownictwo Przebudowy Węzła Warszawskiego.

PRZETARG.

Komitet Budowy Gmachu Zarządu Funduszu Bezrobocia w Toruniu rozpisuje przetarg na prace:

a) malarskie i

b) prace xylolitowe tego gmachu.

ślepe kosztorysy za opłatą 5,00 zł, oraz bliższe informacje otrzymać można w Kierownictwie Budowy biuro Państwowy Urząd Budownictwa Naziemnego w Toruniu, ul. Słowackiego 16, narożnik Matejki. — Oferty w opieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na prace malarskie względnie prace xylolitowe przy gmachu Zarządu Funduszu Bezrobocia w Toruniu", składać należy w Urzędzie Wojewódzkim, pokój Nr. 50 do godz. 11-ej dnia 24 listopada 1930, załączając dowód ze złożonego wadjum w Kasie Skarbowej w wysokości 5 proc. sumy ofertowej.

Po tej godziny rozpocznie się rozprawa ofertowa. Wybór oferenta zastrzega się.

Toruń, dnia 12 listopada 1930.

Kierownik budowy. (—) inż. Niekrasz.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Gostynina ogłasza niniejszem przetarg ofertowy na sprzedaż ca. 1.000 m³ bloków sosnowych eksportowych, loko stacja kolejowa. Kloce te na żądanie oferenta będą wyrobione przez Magistrat a dostarczone na stację kolejową w terminie ustalonym przez obie strony.

Oferty w zalakowanych kopertach należy nadsyłać do Magistratu m. Gostynina. w terminie do dn. 25. 11. br.

Wadjum w gotówce lub papierach wartościowych w wysokości 5 proc. zaoferowanej sumy należy złożyć w Kasie Miejskiej Magistratu m. Gostynina, a kwit załączyć do oferty.

Magistrat zastrzega sobie prawo wyboru oferenta bez względu na wysokość oferowanych cen i prawo odrzucenia złożonych ofert.

Informacyj szczegółowych udziela Wydział Leśny Magistratu m. Gostynina.

Niezależnie od powyższego Magistrat m. Gostynina przyjmuje zamówienia na sprzedaż loco - las lub stacja kolejowa Gostynin materjałów w stanie okrągłym lub tartym wszelkich wymiarów.

Komisarz m. Gostynina: (—) J. Buchowski.

OGŁOSZENIE PRZETARGU.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę materjałów drewnych sosnowych:

podrozjezdnic normalnotorowych 150 doborów,
podrozjezdnic wąskotorowych 94 doborów
mostownic normalnotorowych 342 mtr. 3,
mostownic wąskotorowych 107 mtr. 3

Dostawa ma być zakończona 31 października 1931 r. Oferty należy składać w Dyrekcji — Radom, Rynek Nr. 12 do godziny 12-tej dnia 2-go grudnia 1930 r.

Oferta obowiązuje firmę w ciągu 2-ch miesięcy od dnia otwarcia ofert.

Szczegóły ogłoszone zostały w „Monitorze Polskim" Nr. 265 z dnia 11. 1930 r

SPRZEDAŻ DREWNA.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Wilnie sprzedaje z licytacji, submisji oraz z wolnej ręki z wyrobu roku 1930/31, do 1.000.000 m³ drewna różnego gatunku i rodzaju z dostawą według zapotrzebowania w tem:

Sosnowe dłużyce tartaczne około 80.000 m³.

Świerkowe dłużyce tartaczne około 20.000 m³.

Bloki sosnowe około 5.000 m³.

Słupy telegraficzne i maszty sosnowe i świerkowe, typów krajowych i zagranicznych około 12.000 m³.

Kopalniaki sosnowe około 30.000 m³.

Papierówka świerkowa około 100.000 mp³

Papierówka osikowa szczapowa i okrąglakowa około 15.000 mp.

Olszowe kloce fornirowe i tartaczne około 9.000 m³.

Brzozowe kloce fornirowe i tartaczne około 1.000 m³.

Osika zapalczana krajowa i eksportowa ok. 4.000 m³.

Dębowe i jesionowe kloce tartaczne około 1.000 m³.

Materjały kłute dębowe: klepka memelska i bindrówka około 30 wagonów.

Sosnowe materjały ciosane: sleepery, tymbry, belki, podkłady kraj. i eksport. wszelk. typów, ok. 80.000 m³.

Materjały tarte na rynki krajowe i zagran. z własnego tartaku w Jeziorach koło Grodna około 15.000 m³.

Drewno opałowe szczapowe twarde i miękkie.

Dyrekcja przyjmuje obstalunki na dostawę materjałów okrągłych ciosanych i tartych. Oferty należy nadsyłać do Dyrekcji Lasów Państwowych w Wilnie.

Informacyj szczegółowych udziela Wydział Handlowy Dyrekcji Lasów Wilno, ul. Wielka 66, pokój Nr. 7, telefon 12-53 lub 1-449.

OGŁOSZENIE.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Wilnie, ul. Słowackiego 2, ogłasza nieograniczony przetarg ofertowy na dostawę 80 kompletów podrozjezdnic sosnowych normalnotorowych. Oferty w zapieczętowanych i zalakowanych kopertach należy składać w Prezydjum Dyrekcji do godziny 12-ej dnia 2-go grudnia 1930 roku. Otwarcie ofert nastąpi tamże dnia 2-go grudnia 1930 r. o godzinie 12-ej. Szczegółowe przepisy co do składania ofert, warunki na których ma być zawartą umowa, warunki techniczne, oraz wymiary mostownic są do przejrzenia w Wydziale Zasobów Dyrekcji, III piętro, pokój Nr. 38.

Administracja Dóbr Hrabstwa Potockich w Krzeszowicach sprzeda z wolnej ręki, najwięcej dającemu ze zrębów 1930/31 około 6.000 metrów sześciennych

DREWNA UŻYTKOWEGO

sosnowego wzgl. sosnowego z domieszką świerka, od 21 cm. i wyżej średnicy, wyrobionego w klocach i dłużycach.

Oferty należy wnosić do końca listopada 1930 do Głównego Zarządu Lasów Hrabstwa Tenczyńskiego w Tenczynku ad Krzeszowice, który też wskaże zgłaszającym się poszczególne zręby i udzieli bliższych wyjaśnień w sprawie sprzedaży drewna.

OGŁOSZENIE

przetargu ofertowego na sprzedaż dębiny w Juseptyczach w fundacji im. Pietruskich.

Departament fundacyjny Wojewody lwowskiego we Lwowie sprzeda zapomocą pisemnych ofert 144 sztuk miękkiej drobnosłoistej dębiny na pniu w lesie w Fundacji im. Pietruskich w Juseptyczach (oddz. XX, częściowy zrąb) poczta i stacja kolejowa Chodowice, koło Stryja, powiat Żydaczów, o masie oszacowanej na 400.692 m^3.

Oferty pisemne w zalakowanych kopertach z podaniem oferowanej ceny kupna od 1 m. oszacowanej masy, należy wnieść do Departamentu fundacyjnego Wojewody lwowskiego we Lwowie plac Smolki L. 3, w terminie do dnia 5-go grudnia br. do godz. 11-tej, poczem nastąpi otwarcie ofert.

W ofercie należy zaznaczyć, że oferentowi znane są warunki sprzedaży, którym się w zupełności poddaje. Warunki te są do przejrzenia w Dep. fundac. Wojewody lwowskiego lub w Zarządzie lasu w Juseptyczach.

Za Wojewodę lwowskiego
Naczelnik Departamentu fundacyjnego: Dr. Rappe.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Stanisławowie rozpisuje nieograniczony

PRZETARG

na dostawę podrozjezdnic i mostownic ostrokantowych, a to 50 doborów podrozjezdnic dębowych, 9 doborów podrozjezdnic sosnowych, 6547.7 mb. luźnych podrozjezdnic dębowych o przekroju 15×25 cm. i 15×30 cm., oraz 236.2 mb. sosnowych o przekroju 15×25 cm. i 15×30 cm. w długościach od 2.50 do 4.60 m. — 297 m^3 mostownic ostrokantowych, dębowych i 46 m^3 miękkich.

Termin wnoszenia ofert upływa dnia 2 grudnia b. r. o godzinie 12-ej. Bliższych wyjaśnień zasięgnąć można w Wydziale Zasobów D. O. K. P. Stanisławów, gdzie też otrzymać można formularze ofertowe i warunki dostawy, a to bezpośrednio lub pocztą za nadesłaniem należytości na porto w znaczkach pocztowych.

Magistrat miasta Jasła Województwo Krakowskie ogłasza

KONKURS

na wykonanie zdjęć miasta Jasła

o obszarze około 450 ha. metodą trjangulacyjno-poligonową, stosownie do istniejących w tej mierze przepisów oraz wykonanie całego planu regulacyjnego miasta, uwzględniającego istniejącą sieć kanalizacyjną.

Kompletne zdjęcia oraz plany winny być wykonane i oddane Magistratowi w terminie według umowy.

Oferty składać należy w Magistracie w kopertach zapieczętowanych, zaopatrzonych napisem: „Oferta na plany pomiarowe miasta Jasła" do dnia 1 grudnia 1930 r., do godziny 12 w południe. Bliższych informacyj zasięgnąć można w Biurze technicznem Magistratu.

Jasło, dnia 16 października 1930 r.

Burmistrz: Dr. Jan Wilusz.

Magistrat m. Trembowli odda w dzierżawę w drodze

PRZETARGU OFERTOWEGO

kamieniołomy miejskie piaskowca czerwonego i szarego w Zaścianoczu. Warunki dzierżawy są do przejrzenia w biurze Rządowego Komisarza miasta w godz. urzędowych. Termin składania ofert do dnia 29. 11. br. do godz. 12 w poł., poczem nastąpi otwarcie ofert.

Wadjum w wysokości 5 proc. ofiarowanego czynszu należy wpłacić w kasie miejskiej zaś pokwitowanie dołączyć do oferty.

PRZETARGI ZAGRANICZNE

15.650 sikawek ogrodowych dla producentów tytoniu — przetarg rozpisuje Cassa Autonoma a Monopoluwilor, Bukareszt (Ungarja). Termin 25. 11. 1930 r.

Lane rury żeliwne — przetarg rozpisuje Kommunale Werke, Bukareszt. Termin 26. 11. 1930 r.

Przyrządy miernicze i aparaty — przetarg Magistrat w Sofji (Bułgarja). Termin 19. 11 1930 r.

20 elewatorów, systemu Karull Dragon i Katarak — przetarg Wasserversorgungsbuero w Plowdiw (Bułgarja). Termin 23. 11. 1930 r.

98 żelaznych konstrukcyj mostowych około 550 ton — przetarg Generalna Dyrekcja Państwowych Kolei Żelaznych w Sofji (Bułgarja). Termin 25. 11. 1930 r.

Materjały telefoniczne — przetarg Komisji Powiatowej w W. Tirnovo (Bułgarja). Termin 25. 11. 1930 r.

100 sztuk suchych elementów akumulatorowych — przetarg komisji dla służby państwowej aprowizacji w Atenach (Grecja). Termin 24. 11. 1930 r.

1045 rolek taśmy izolacyjnej, 4.000 metrów bież. Bergmanowskich rur izolacyjnych, 8.200 sztuk rozszczepek, oraz 300 kg. materjału do przymocowania przewodów dla służby telegraficznej i telefonicznej — przetarg komisji dla służby aprowizacji państwowej w Atenach (Grecja). Termin 24. 11. 1930 r.

Aparaty i przyrządy telegraficzne i telefoniczne — przetarg Komisji dla służby aprowizacji państwowej w Atenach (Grecja). Termin 29. 11. 1930 r.

Maszyna do wiercenia studzień dla rządu w Palestynie. Celem ulepszenia warunków higjenicznego zaopatrywania ludności w wodę a zwłaszcza mieszkańców uboższych wiosek i kolonij, rząd palestyński postanowił nabyć maszynę do wiercenia studzień.

Dźwigi — przetarg król. węgierskiego Honvédministerium w Budapeszcie (Ungarja). Termin 19. 11. 1930.

Pompy — przetarg król. węgierskiego Honvédministerium w Budapeszcie (Ungarja). Termin 20. 11. 1930.

Sprzedaż - dzierżawy - personel - zastępstwa

„R. Met".

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW.

CENY OGŁOSZEŃ: **$^1/_1$ str. 150 zł, ½ str. 80 zł, ¼ str. 45 zł, $^1/_8$ str. 25 zł, $^1/_{16}$ str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III. str. 30% dopłaty. Artykuły opisowe z dopłatą 100%. Klisze autotypie z wyraźnych fotografii dostarcza się po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Do Niemiec oblicza się $^1/_1$ str. 150,— Rm., ½ str. 80,— Rm., ¼ str. 45,— Rm., $^1/_8$ str. 25,— Rm., $^1/_{16}$ str. 15,— Rm. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestiach spornych miarodajny jest Sąd Grodzki (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.**